

SPRAWOZDANIE
Z WYKONANIA BUDŻETU PAŃSTWA
ZA OKRES OD 1 STYCZNIA DO 31 GRUDNIA 2022 R.

INFORMACJA O WYKONANIU BUDŻETÓW
JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

RADA MINISTRÓW

Warszawa

2023

Spis treści

Wprowadzenie.....	5
I. Wykonanie budżetów jednostek samorządu terytorialnego.....	12
Dochody jednostek samorządu terytorialnego	14
<i>Transfery z budżetu państwa</i>	17
<i>Wykonanie subwencji ogólnej w 2022 r.</i>	18
<i>Wykonanie części oświatowej subwencji ogólnej w 2022 roku</i>	20
Wydatki jednostek samorządu terytorialnego.....	24
<i>Wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego.....</i>	28
<i>Wydatki zrealizowane w ramach funduszu sołeckiego</i>	29
Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	30
Zobowiązania według tytułów dłużnych jednostek samorządu terytorialnego	32
Spełnienie relacji z art. 243 ustawy o finansach publicznych.....	36
Wieloletnie prognozy finansowe jednostek samorządu terytorialnego.....	38
II. Wykonanie budżetów gmin	40
Dochody gmin.....	40
<i>Dochody według źródeł pochodzenia</i>	42
<i>Subwencja ogólna.....</i>	46
<i>Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich</i>	49
<i>Dochody gmin według działów.....</i>	61
<i>Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca</i>	63
Wydatki gmin	64
<i>Wydatki według ważniejszych rodzajów wydatków.....</i>	66
<i>Wydatki według działów.....</i>	67
<i>Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca</i>	72
Wynik budżetów gmin.....	73
Przychody i rozchody budżetów gmin	74
Zobowiązania według tytułów dłużnych gmin.....	75
Przychody i koszty gminnych samorządowych zakładów budżetowych	77
Wydzielony rachunek dochodów gminnych jednostek budżetowych.....	80
III. Wykonanie budżetów powiatów.....	82
Dochody powiatów.....	82
<i>Dochody według źródeł pochodzenia</i>	83
<i>Subwencja ogólna.....</i>	84
<i>Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich</i>	87
<i>Dochody według działów</i>	98
<i>Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca</i>	100
Wydatki powiatów	101
<i>Wydatki według ważniejszych rodzajów wydatków.....</i>	102
<i>Wydatki według działów.....</i>	103
<i>Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca</i>	107

Wynik budżetów powiatów.....	108
Przychody i rozchody budżetów powiatów	108
Zobowiązania według tytułów dłużnych powiatów.....	109
Przychody i koszty powiatowych samorządowych zakładów budżetowych	111
Wydzielony rachunek dochodów powiatowych jednostek budżetowych.....	113
IV. Wykonanie budżetów miast na prawach powiatu	114
Dochody miast na prawach powiatu	114
<i>Dochody według źródeł pochodzenia</i>	<i>115</i>
<i>Subwencja ogólna.....</i>	<i>119</i>
<i>Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich</i>	<i>121</i>
<i>Dochody według działów</i>	<i>134</i>
<i>Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca</i>	<i>135</i>
Wydatki miast na prawach powiatu	136
<i>Wydatki według ważniejszych rodzajów wydatków.....</i>	<i>137</i>
<i>Wydatki według działów.....</i>	<i>138</i>
<i>Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca</i>	<i>142</i>
Wynik budżetów miast na prawach powiatu.....	143
Przychody i rozchody budżetów miast na prawach powiatu	143
Zobowiązania według tytułów dłużnych miast na prawach powiatu.....	144
Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu.....	146
Wydzielony rachunek dochodów jednostek budżetowych miast na prawach powiatu.....	148
V. Wykonanie budżetów województw.....	149
Dochody województw	149
<i>Dochody według źródeł pochodzenia</i>	<i>150</i>
<i>Subwencja ogólna.....</i>	<i>151</i>
<i>Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich</i>	<i>155</i>
<i>Dochody według działów</i>	<i>163</i>
<i>Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca</i>	<i>165</i>
Wydatki województw.....	165
<i>Wydatki według ważniejszych rodzajów wydatków.....</i>	<i>166</i>
<i>Wydatki według działów.....</i>	<i>167</i>
Wynik budżetów województw	172
Przychody i rozchody budżetów województw.....	172
Zobowiązania według tytułów dłużnych województw	174
Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych województw	175
Wydzielony rachunek dochodów jednostek budżetowych województw	177
VI. Zbiorcze informacje dotyczące środków na realizację projektów i programów realizowanych z udziałem środków z Unii Europejskiej, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, środków	

z budżetu państwa na współfinansowanie oraz płatności z budżetu środków europejskich.	178
VII. Zbiorcze wykonanie budżetów związków jednostek samorządu terytorialnego	182
VIII. Zbiorcze wykonanie budżetu związku metropolitalnego	183
Spis tablic.....	184

Wprowadzenie

Podstawę gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego w roku 2022 stanowiły:

- ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego¹,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych².

Ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego określa:

- źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego oraz zasady ustalania i gromadzenia tych dochodów,
- zasady ustalania i przekazywania subwencji ogólnej oraz dotacji celowych z budżetu państwa.

Istotnym źródłem dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego są udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT).

Wielkość udziału we wpływach z podatku PIT w latach 2021 i 2022 przedstawiała się następująco:

	2021	2022
Gminy	38,23%	38,34%
Powiaty	10,25%	10,25%
Województwa	1,60%	1,60%
RAZEM	50,08%	50,19%

Ustalona na 2022 r. wielkość udziału gmin we wpływach z podatku PIT była wyższa o 0,11 punktu procentowego od udziału ustalonego na 2021 r.

Wskaźnik udziału gmin we wpływach z podatku PIT, określony w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego wynosi 39,34%, z zastrzeżeniem art. 89 ustawy. Zgodnie z regulacją art. 89 tej ustawy udział gmin we wpływach z podatku PIT zmniejsza się o liczbę punktów procentowych odpowiadających iloczynowi 3,81 punktu procentowego i wskaźnika obliczonego łącznie dla całego kraju. Wskaźnik ten ustala się dzieląc liczbę mieszkańców przyjętych przed dniem 1 stycznia 2004 r. do domów pomocy społecznej, według stanu na dzień 30 czerwca roku bazowego, przez liczbę mieszkańców przyjętych przed dniem 1 stycznia 2004 r., według stanu na dzień 31 grudnia 2003 r.

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 2267.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, z późn. zm.

W 2022 r. wielkość udziału gmin we wpływach z podatku PIT wyniosła 38,34%.

Wskaźnik udziału we wpływach z CIT w 2022 r., w porównaniu, do wskaźnika obowiązującego w roku 2021, nie uległ zmianie i przedstawia się następująco:

	<u>2022</u>
Gminy	6,71%
Powiaty	1,40%
Województwa	<u>14,75%</u>
RAZEM	22,86%

Ustawą z dnia 14 października 2021 r. o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz zmianie niektórych innych ustaw³ wprowadzone zostały zmiany w systemie finansowania jednostek samorządu terytorialnego. W 2022 r. – po raz pierwszy – do naliczania dochodów jednostek samorządu terytorialnego z tytułu udziałów we wpływach z PIT oraz CIT podstawę stanowiły prognozowane ogólne kwoty wpływów z PIT oraz z CIT przyjęte do opracowania projektu ustawy budżetowej na rok 2022. Natomiast wskaźnik podatku należnego danej jednostki samorządu terytorialnego z tytułu udziałów we wpływach z PIT i CIT był ustalany na podstawie średniej ważonej podatków należnych danej jednostki z 3 lat (n-2, n-3, n-4).

W stosunku do dotychczas obowiązującego systemu korekcyjno-wyrównawczego, w którym część wyrównawcza subwencji ogólnej jednostek samorządu terytorialnego oraz wpłaty do budżetu państwa ustalane były na podstawie dochodów jednostki samorządu terytorialnego z tytułu udziału we wpływach z PIT oraz CIT uzyskanych w roku poprzedzającym rok budżetowy o dwa lata, do wyliczenia części wyrównawczej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego oraz wpłaty do budżetu państwa na rok 2022 przyjęte zostały bieżące (planowane na rok 2022) dochody jednostek samorządu terytorialnego z tytułu udziału we wpływach z PIT oraz CIT.

W 2022 r. jednostki samorządu terytorialnego sporządzały uchwały budżetowe i wieloletnie prognozy finansowe, zgodnie z przepisami określonymi w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, z uwzględnieniem wprowadzonych szczegółowych rozwiązań prawnych mających na celu m.in. ograniczenie wpływu skutków pandemii oraz inwazji zbrojnej Rosji na Ukrainę i związanym z tym kryzysem uchodźczym na gospodarkę finansową jednostek samorządu terytorialnego.

³ Dz. U z 2021 r. poz. 1927, z późn. zm.

Stosownie do przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych jednostki samorządu terytorialnego obowiązane były stosować zasadę zrównoważenia budżetu w części bieżącej, zgodnie z którą organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie może uchwalić budżetu, w którym planowane wydatki bieżące są wyższe niż dochody bieżące powiększone o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki (będące nadwyżką środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu jednostki samorządu terytorialnego, wynikające z rozliczeń wyemitowanych papierów wartościowych, kredytów i pożyczek z lat ubiegłych). Na koniec roku budżetowego wykonane wydatki bieżące nie mogą być wyższe niż wykonane dochody bieżące powiększone o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki, z zastrzeżeniem przypadku realizacji zadań bieżących ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej (UE) oraz niepodlegające zwrotowi środki z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA). Wówczas, wykonane wydatki bieżące mogą być wyższe niż wykonane dochody bieżące powiększone o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki jedynie o kwotę związaną z realizacją wydatków bieżących z udziałem środków UE i EFTA, w przypadku, gdy środki te nie zostały przekazane w danym roku budżetowym.

W 2022 r. możliwe były odstępstwa od powyższej reguły zrównoważenia budżetu w części bieżącej. Jednostka samorządu terytorialnego planując i wykonując budżet w 2022 r. mogła przekroczyć relację dotyczącą zrównoważenia dochodów i wydatków bieżących m.in. o kwotę wydatków bieżących poniesionych w celu realizacji zadań związanych z pomocą obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa w części, w jakiej nie są one finansowane środkami publicznymi otrzymanymi przez jednostkę na ten cel. Dodatkowo wprowadzona została możliwość przekroczenia w okresie 2022-2025 reguły zrównoważania budżetu w części bieżącej w danym roku budżetowym, pod warunkiem, że w okresie tym jednostka zbilansuje swój budżet w tej części. Co oznacza, że deficyt bieżący danego roku będzie musiał być pokryty w innym roku budżetowym w okresie najbliższych lat. Wprowadzona została więc czasowa zmiana podejścia do rozliczenia tej reguły – z rozliczenia jednorocznego na średniookresowe.

Istotnym elementem zabezpieczającym jednostki samorządu terytorialnego przed nadmiernym zadłużeniem jest indywidualny wskaźnik spłaty zadłużenia odzwierciedlający ekonomiczną zdolność jednostki samorządu terytorialnego do spłaty zobowiązań. Reguła, określona w art. 243 ustawy o finansach publicznych, zakazuje jednostkom samorządu terytorialnego uchwalania budżetu, którego realizacja spowodowałaby, że w roku budżetowym oraz w każdym roku następującym po roku budżetowym relacja spłaty zobowiązań wraz z opłatami związanymi z obsługą zadłużenia do dochodów bieżących budżetu byłaby wyższa niż średnia arytmetyczna, z obliczonych dla ostatnich trzech bądź

siedmiu lat, relacji jej dochodów bieżących powiększonych o dochody ze sprzedaży majątku oraz pomniejszonych o wydatki bieżące, do dochodów bieżących budżetu.

Wskaźnik zadłużenia z jednej strony znosi ograniczenia wiążące jednostki samorządu terytorialnego, dla których zaciąganie nawet dość znacznych zobowiązań finansowych może być instrumentem bezpiecznej polityki rozwojowej, z drugiej zaś dyscyplinuje te jednostki, którym wysokie obciążenie dochodów spłatami zobowiązań nakazuje dużą ostrożność przy zaciąganiu nowych kredytów i pożyczek, czy też emisji papierów wartościowych. Limit spłaty zadłużenia ma za zadanie zabezpieczyć jednostki samorządu terytorialnego przed nadmierną kumulacją płatności z tytułu obsługi zadłużenia w stosunku do ich dochodów, nie ogranicza natomiast możliwości absorpcji środków europejskich przeznaczonych na realizację projektów objętych dofinansowaniem z tych środków. Z limitu tego wyłączone są bowiem spłaty kredytów, pożyczek oraz wykup wyemitowanych papierów wartościowych na realizację projektów z udziałem środków unijnych.

W 2022 r. nadal obowiązywały wprowadzone od roku 2020 wyłączenia z limitu spłaty zadłużenia związane z epidemią. Wyłączeniu podlegają zobowiązania z tytułu pożyczek, kredytów i emisji obligacji, zaciągnięte w latach 2020 - 2021, w związku z ubytkiem dochodów jednostki wynikającym z wystąpienia epidemii COVID-19. Należy podkreślić, że wyłączone ze wskaźnika mogły być zobowiązania w kwocie ubytku dochodów, a samo wyłączenie będzie mieć charakter długoterminowy – tzn. spłata pożyczki, kredytu, obligacji będzie poza limitem przez cały okres jego spłaty. Dodatkowo, wydatki poniesione w latach 2020-2021 w celu realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem COVID-19 nie są uwzględniane przy ustalaniu relacji ograniczającej wysokość spłaty długu. Takie rozwiązanie ogranicza niekorzystne skutki epidemii COVID-19 - wpływające na spełnienie wskaźnika spłaty zadłużenia. Ponadto, w 2022 r. wprowadzono dodatkowe wyłączenia związane z realizacją zadań wynikających z pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Wyłączeniu podlegały wydatki bieżące poniesione na ten cel w części, w jakiej nie były one finansowane środkami publicznymi otrzymanymi przez jednostkę na ten cel.

W przypadku sytuacji zagrożenia realizacji zadań publicznych i braku możliwości uchwalenia przez jednostkę samorządu terytorialnego wieloletniej prognozy finansowej lub budżetu z zachowaniem indywidualnego limitu spłaty zadłużenia - regionalna izba obrachunkowa wzywa jednostkę samorządu terytorialnego do opracowania i uchwalenia programu naprawczego. Rozwiązanie – zakładając określone wymogi, co do gospodarki finansowej jednostki prowadzącej postępowanie naprawcze – pozwala na koncentrację środków i wysiłków samorządu niezbędnych z punktu widzenia efektywnej naprawy finansowej.

W 2022 r. - podobnie jak w przypadku okresu epidemii - w związku z inwazją zbrojną Rosji na Ukrainę i związanym z tym kryzysem uchodźczym, obowiązywało szereg rozwiązań uelastyczniających gospodarowanie środkami publicznymi w ramach samorządu terytorialnego⁴, m. in. w zakresie:

- większych uprawnień organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego do dokonywania szeregu czynności, które ułatwiały gospodarkę środkami publicznymi w ramach samorządu terytorialnego, w tym m.in. umożliwienie organom wykonawczym jednostek samorządu terytorialnego dokonywania zmian w planie dochodów i wydatków budżetu jednostki samorządu terytorialnego, w tym przeniesień wydatków między działami klasyfikacji budżetowej,
- możliwości przekazania z budżetu jednostki samorządu terytorialnego samorządowemu zakładowi budżetowemu, który realizuje zadania związane z pomocą obywatelom Ukrainy, dotacji przekraczającej 50% kosztów jego działalności,
- możliwości udzielania jednostkom samorządu terytorialnego z budżetu państwa dotacji celowych na wsparcie realizacji zadań. Do udzielenia tych dotacji nie stosuje się przepisu ograniczającego wysokość dotacji.

W celu wzmocnienia potencjału finansowego oraz zachowania poziomu inwestycji na szczeblu lokalnym, w 2022 r. kontynuowano wsparcie finansowe jednostek samorządu terytorialnego, zarówno na zadania inwestycyjne, jak i bieżące.

Dodatkowe środki dla jednostek samorządu terytorialnego były przekazane m.in. z:

- Funduszu Przeciwdziałania COVID-19⁵, w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych. Celem programu jest zwiększenie skali inwestycji publicznych poprzez bezzwrotne dofinansowanie: wysokość wsparcia to od 80% do 95% wartości zadania (w zależności od obszaru).⁶ Wsparcie ze środków Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych może być przeznaczone przez jednostki samorządu terytorialnego wyłącznie na wydatki majątkowe.
- Funduszu Pomocy⁷ na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań na rzecz pomocy Ukrainie, w tym w szczególności dodatkowe środki z tytułu wsparcia jednostek samorządu terytorialnego w realizacji dodatkowych zadań oświatowych związanych

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 103, z późn. zm.).

⁵ Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 powstał na mocy art. 65 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 568, z późn. zm.).

⁶ <https://www.gov.pl/web/polski-lad/program-inwestycji-strategicznnych-polski-lad>

⁷ Fundusz Pomocy powstał na mocy art. 14 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 103, z późn. zm.).

z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy, o których mowa w art. 50 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Podział środków z ww. tytułu został dokonany przez Ministerstwo Edukacji i Nauki.

- Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg⁸, który jest kompleksowym instrumentem wsparcia, umożliwiającym samorządom dysponowanie większym portfelem środków finansowych na realizację zadań własnych w zakresie m.in. budowy, przebudowy lub remontu dróg powiatowych i gminnych.

W 2022 r. wszystkie jednostki samorządu terytorialnego na podstawie ustawy z dnia 15 września 2022 r. o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz niektórych innych ustaw⁹, otrzymały dodatkowe dochody z tytułu udziału we wpływach z PIT w łącznej wysokości 13,7 mld zł. Środki te stanowiły istotne wsparcie finansowe w realizacji zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego i stanowiły średnio około 25- procentowy dodatek dla wcześniej zaplanowanych dochodów jednostek samorządu terytorialnego z tytułu udziału we wpływach z PIT.

* * *

Miasto na prawach powiatu – na podstawie art. 85 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną¹⁰ – sporządza jeden budżet.

Uchwała budżetowa miasta na prawach powiatu określa poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gmin, powiatów oraz rodzajów wydatków przewidzianych na zadania realizowane przez gminy i powiaty.

W związku z powyższym, analogicznie jak w latach poprzednich, zaprezentowano w opracowaniu część danych dotyczących dochodów miast na prawach powiatu w podziale na część gminną i powiatową.

* * *

Podstawowym źródłem danych, dotyczących wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2022 r., były sprawozdania z wykonania planów dochodów i wydatków oraz zobowiązań tych jednostek, sporządzone według zasad określonych rozporządzeniem

⁸ Fundusz został powołany ustawą z dnia 23 października 2018 r. o Rządowym Funduszu Rozwoju Dróg (Dz. U. 2022 poz. 505 z późn. zm.).

⁹ Dz. U. poz. 1964.

¹⁰ Dz. U. Nr 133, poz. 872, z późn. zm.

Ministra Finansów z dnia 11 stycznia 2022 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej¹¹ oraz rozporządzeniem Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych¹², wieloletnie prognozy finansowe jednostek samorządu terytorialnego sporządzone według zasad określonych rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 10 stycznia 2013 r. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego¹³.

Zgodnie z przepisami tych rozporządzeń, wszystkie jednostki samorządu terytorialnego sporządzają i przekazują do Ministerstwa Finansów, raz na kwartał, sprawozdania z wykonania planów dochodów budżetowych w pełnej szczegółowości, tj. dział, rozdział, paragraf, sprawozdania z wykonania planów wydatków budżetowych: w zakresie planu w szczególności dział, rozdział, grupa paragrafów albo paragraf stosownie do szczególności planu finansowego jednostki, w zakresie zaangażowania, wydatków wykonanych, zobowiązań ogółem, zobowiązań wymagalnych, wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego oraz wydatków zrealizowanych w ramach funduszu sołectkiego w szczególności dział, rozdział, paragraf, sprawozdania o nadwyżce/deficycie budżetowym, sprawozdania o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz gwarancji i poręczeń.

Sprawozdania, o których mowa wyżej oraz wieloletnie prognozy finansowe jednostki samorządu terytorialnego przekazują do Ministerstwa Finansów – za pośrednictwem regionalnych izb obrachunkowych – w formie elektronicznej.

We wszystkich tablicach zbiorczych prezentowane są dane, zestawione na podstawie sprawozdań rocznych, otrzymanych przez Ministerstwo Finansów od jednostek samorządu terytorialnego, obejmujących jednostki budżetowe, samorządowe zakłady budżetowe (działające na mocy ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych), rachunki dochodów i wydatków, o których mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych¹⁴.

W części opisowej, dotyczącej dotacji celowych z budżetu państwa przeznaczonych na dofinansowanie zadań z zakresu administracji rządowej, zadań własnych oraz zadań realizowanych na podstawie porozumień z organami administracji rządowej, wykorzystano dane ze sprawozdań z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

¹¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 144, z późn. zm.

¹² Dz. U. z 2023 r. poz. 652.

¹³ Dz. U. z 2021 r. poz. 83.

¹⁴ Dane liczbowe zostały opracowane w oparciu o sprawozdania jednostek samorządu terytorialnego za 2022 rok według stanu bazy na dzień 24 marca 2023 r. oraz dane z wieloletnich prognoz finansowych JST na lata 2022-2025 według stanu bazy na dzień 30 września 2022 r.

Dane te nie uwzględniają korekt nadesłanych w późniejszym terminie. Wielkości ujęto w zaokrągleniu do tysiąca złotych, na skutek czego powstały niewielkie rozbieżności w prezentowanych danych liczbowych.

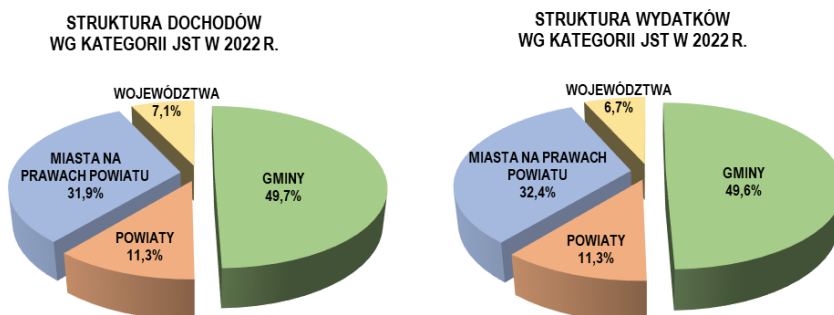
I. Wykonanie budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Zbiorcze dane dotyczące wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2022 r. przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	(w tys. zł)			w %	
1	2	3	4	5	6
Dochody	333 409 106	354 622 330	345 672 943	97,5	103,7
Wydatki	315 967 268	387 505 961	353 852 756	91,3	112,0
Wynik	17 441 838	-32 883 631	-8 179 813		

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r. jednostki samorządu terytorialnego zrealizowały dochody ogółem w wysokości 345 672 943 tys. zł, tj. 97,5% planu rocznego oraz wydatki w wysokości 353 852 756 tys. zł, tj. 91,3% planu. Budżety jednostek samorządu terytorialnego zamknęły się deficytem w wysokości 8 179 813 tys. zł, przy planowanym deficycie w wysokości 32 883 631 tys. zł.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2022 r. (Min. Fin.)

W strukturze dochodów ogółem, zrealizowanych w 2022 r. przez jednostki samorządu terytorialnego, dochody ogółem gmin i miast na prawach powiatu stanowiły 81,6% dochodów ogółem zrealizowanych przez wszystkie jednostki samorządu terytorialnego, a ich wydatki ogółem stanowiły 82,0% wszystkich wydatków finansowanych zrealizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

Dochody i wydatki jednostek samorządu terytorialnego, w tym środki na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Dochody ogółem, w tym:	333 409 106	354 622 330	345 672 943	97,5	-	103,7
- na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych z tego:	15 442 174	20 048 602	16 705 321	83,3	-	108,2
- Gminy	4 866 176	8 047 883	6 123 571	76,1	36,7	125,8
- Powiaty	1 278 758	1 546 318	1 313 953	85,0	7,9	102,8
- Miasta na prawach powiatu	4 182 449	5 500 807	4 567 330	83,0	27,3	109,2
- Województwa	5 114 791	4 953 594	4 700 467	94,9	28,1	91,9
Wydatki ogółem, w tym:	315 967 268	387 505 961	353 852 756	91,3	-	112,0
- na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych z tego:	21 661 317	25 828 529	21 077 469	81,6	100,0	97,3
- Gminy	7 333 351	10 124 518	7 822 433	77,3	37,1	106,7
- Powiaty	1 585 057	1 911 517	1 513 251	79,2	7,2	95,5
- Miasta na prawach powiatu	6 509 807	7 638 407	6 279 733	82,2	29,8	96,5
- Województwa	6 233 102	6 154 087	5 462 052	88,8	25,9	87,6
<i>udział dochodów na programy i projekty unijne w dochodach ogółem</i>	4,6	5,7	4,8	-	-	-
<i>udział wydatków na programy i projekty unijne w wydatkach ogółem</i>	6,9	6,7	6,0	-	-	-

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2021 r. i 2022 r.
(Min. Fin.)

W 2022 r. wykonane dochody jednostek samorządu terytorialnego, związane z realizacją programów i projektów unijnych stanowiły 4,8% dochodów ogółem. Natomiast wydatki na realizację programów i projektów unijnych stanowiły 6,0% wydatków ogółem.

Dochody i wydatki bez środków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wg kategorii jednostek samorządu terytorialnego prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	(w tys. zł)			w %%	
1	2	3	4	5	6
Dochody ogółem	333 409 106	354 622 330	345 672 943	97,5	103,7
- Dochody bez dochodów na realizację programów i projektów unijnych, z tego:	317 966 931	334 573 728	328 967 623	98,3	103,5
- Gminy	158 617 539	170 819 217	165 689 914	97,0	104,5
- Powiaty	34 774 519	38 229 057	37 706 503	98,6	108,4
- Miasta na prawach powiatu	106 863 106	105 675 593	105 628 980	100,0	98,8
- Województwa samorządowe	17 711 767	19 849 861	19 942 226	100,5	112,6
Wydatki ogółem	315 967 268	387 505 961	353 852 756	91,3	112,0

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	(w tys. zł)			w %%	
1	2	3	4	5	6
- Wydatki bez wydatków na realizację programów i projektów unijnych, z tego:	294 305 951	361 677 432	332 775 288	92,0	113,1
- Gminy	145 455 638	186 386 695	167 678 179	90,0	115,3
- Powiaty	32 587 662	41 696 606	38 489 998	92,3	118,1
- Miasta na prawach powiatu	101 693 679	114 088 269	108 288 364	94,9	106,5
- Województwa samorządowe	14 568 972	19 505 862	18 318 747	93,9	125,7

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r., w porównaniu do 2021 r., dochody ogółem wzrosły o 3,7%, natomiast dochody ogółem wyłączając dochody na realizację programów i projektów unijnych wzrosły o 3,5%.

W tym okresie wydatki ogółem wzrosły 12,0%, natomiast wydatki ogółem bez wydatków na realizację programów i projektów unijnych wzrosły o 13,1%.

Dochody jednostek samorządu terytorialnego

W 2022 r. jednostki samorządu terytorialnego wykonały dochody ogółem wyższe o 3,7% w porównaniu do dochodów wykonanych w 2021 r.

Dochody zrealizowane przez gminy, powiaty, miasta na prawach powiatu i województwa prezentuje tabela poniżej:

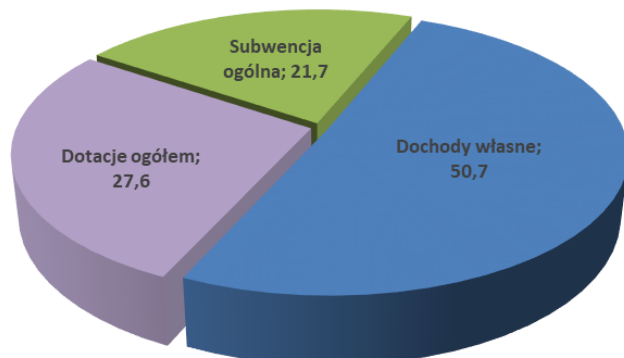
Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Gminy	163 483 715	178 867 101	171 813 486	96,1	105,1
Powiaty	36 053 278	39 775 375	39 020 456	98,1	108,2
Miasta na prawach powiatu	111 045 555	111 176 400	110 196 310	99,1	99,2
Województwa	22 826 558	24 803 455	24 642 693	99,4	108,0
OGÓŁEM JST	333 409 106	354 622 330	345 672 943	97,5	103,7

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Dochody ogółem wykonane w 2022 r. w gminach, powiatach i województwach były wyższe niż wykonane w 2021 r. Jedynie w miastach na prawach powiatu wykonane dochody były

niższe niż w roku 2021. Najwyższą dynamikę wykonanych dochodów odnotowano w powiatach i województwach (108,2% i 108,0%).

STRUKTURA DOCHODÓW JST W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2022 r. (Min. Fin.)

W strukturze dochodów ogółem jednostek samorządu terytorialnego w 2022 r. dochody własne stanowiły 50,7%, dotacje 27,6%, a subwencja ogólna 21,7%.

Wykonanie i dynamikę dochodów jednostek samorządu terytorialnego prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody ogółem, z tego:	333 409 106	354 622 330	345 672 943	97,5	103,7
- Dochody własne	158 619 648	174 776 842	175 205 995	100,2	110,5
- Dotacje ogółem	92 471 066	105 014 643	95 549 890	91,0	103,3
- Subwencja ogólna	82 318 392	74 830 845	74 917 059	100,1	91,0

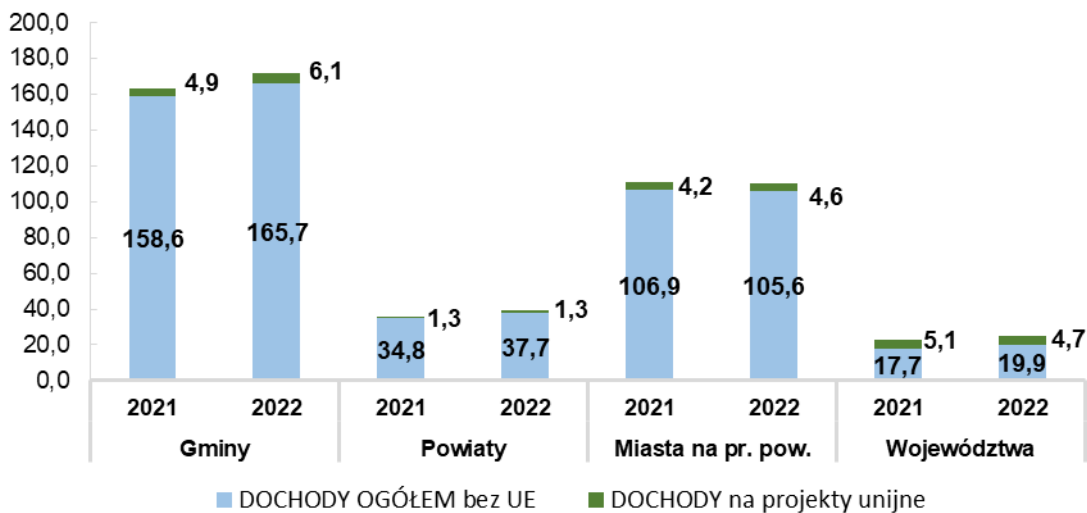
Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r. najwyższą dynamiką charakteryzowały się dochody własne (110,5%). Dotacje ogółem wykonane w 2022 r., w stosunku do dochodów wykonanych w 2021 r., zwiększyły się o 3,3%.

Dochody jednostek samorządu terytorialnego z wyszczególnieniem dochodów na realizację programów i projektów unijnych przedstawia poniższy wykres:

mln zł

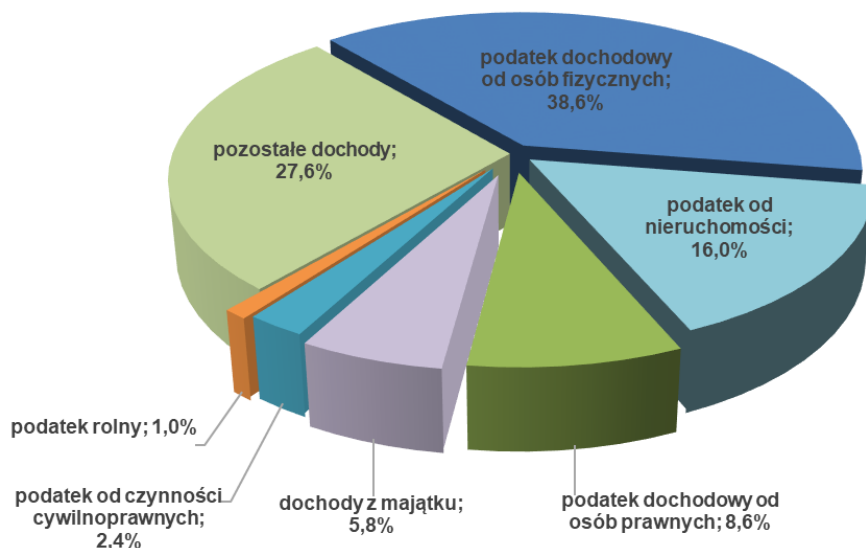
DOCHODY JST W LATACH 2021 - 2022

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r., w porównaniu do 2021 r., udział dochodów na programy i projekty unijne w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego zwiększył się z 4,6% do 4,8%.

STRUKTURA DOCHODÓW WŁASNYCH JST W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2022 r. (Min. Fin.)

W strukturze dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego w 2022 r. największy udział miały dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych 38,6%, dochody z podatku od nieruchomości 16,0%, dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych 8,6% oraz dochody z majątku 5,8%.

W 2022 r. na rachunki jednostek samorządu terytorialnego przekazane zostały dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych w łącznej wysokości 67 642 809 tys. zł, która obejmowała:

- kwotę 53 969 809 tys. zł ustaloną na podstawie art. 9 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, tj. z uwzględnieniem wskaźnika należnego podatku PIT ustalonego na podstawie średniej ważonej podatków należnych PIT danej jednostki z 3 lat (n-2, n-3, n-4) odpowiednio z wagami 0,5, 0,33 i 0,17 oraz prognozowanej ogólnej kwoty dochodów z podatku PIT przyjętej do opracowania projektu ustawy budżetowej na rok 2022,
- kwotę 13 673 000 tys. zł dodatkowych dochodów z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych przekazaną wszystkim jednostkom samorządu terytorialnego na podstawie art. 70j ww. ustawy.

Dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych przekazane w 2022 r. w porównaniu z przekazanymi udziałami w roku poprzednim były wyższe o 9,0%. Plan tych dochodów w 2022 r. został zrealizowany w 102,4%.

Kolejnym istotnym źródłem dochodów własnych były dochody z podatku od nieruchomości, które w 2022 r. stanowiły 16,0% dochodów własnych, plan tych dochodów został zrealizowany w 100,6%, a wykonanie było wyższe o 7,4% od wykonania w 2021 r.

Szczegółowe dane dotyczące dochodów jednostek samorządu terytorialnego przedstawiono w tabelach załączonych do sprawozdania.

Transfery z budżetu państwa

W 2022 r., według sprawozdań budżetowych jednostek samorządu terytorialnego, łączne dochody jednostek samorządu terytorialnego z tytułu dotacji z budżetu państwa i subwencji ogólnej wyniosły 124 885 269 tys. zł i były niższe niż w 2021 r. o 17,7%.

W 2022 r. dotacje z budżetu państwa wyniosły łącznie 49 968 209 tys. zł, w tym na zadania inwestycyjne 938 273 tys. zł. Łączna kwota dotacji z budżetu państwa dla jednostek samorządu terytorialnego w 2022 r., w porównaniu do 2021 r., była niższa o 28,0%, dotacje z budżetu państwa na zadania inwestycyjne były zaś wyższe o 33,0%.

Dotacje z budżetu państwa przekazane w kwocie 49 968 209 tys. zł dla wszystkich kategorii jednostek samorządu terytorialnego przeznaczone były na realizację zadań:

- 1) z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami w kwocie 43 153 495 tys. zł, z tego na zadania bieżące 43 032 806 tys. zł,
- 2) własnych w wysokości 6 462 782 tys. zł, z tego na zadania bieżące 5 676 089 tys. zł,

- 3) na podstawie porozumień z organami administracji rządowej w kwocie 351 932 tys. zł, z tego na zadania bieżące 321 040 tys. zł.

Szczegółowe informacje o wielkości dotacji dla poszczególnych kategorii jednostek samorządu terytorialnego zostały przedstawione w dalszych częściach niniejszego sprawozdania.

W 2022 r., na rachunki jednostek samorządu terytorialnego – według danych Ministerstwa Finansów – przekazano środki z tytułu subwencji ogólnej w łącznej wysokości 73 731 177 tys. zł (bez rezerw), co stanowiło 100,0% kwot zaplanowanych na ten cel (po zmianach).

Ponadto, zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, środki z rezerwy subwencji ogólnej, w wysokości 316 260 tys. zł, otrzymały 102 jednostki samorządu terytorialnego, oraz na podstawie art. 36 ust. 4 pkt 1 ww. ustawy - środki rezerwy subwencji ogólnej, w wysokości 549 369 tys. zł, otrzymało 826 jednostek samorządu terytorialnego, a także stosownie do art. 70d ww. ustawy – środki z rezerwy subwencji ogólnej z przeznaczeniem dla województw na dofinansowanie budowy, przebudowy, remontu, utrzymania, ochrony dróg wojewódzkich i zarządzania tymi drogami, w wysokości 320 000 tys. zł, otrzymało 12 województw.

Wykonanie subwencji ogólnej w 2022 r.

W 2022 r. – według danych Ministerstwa Finansów – na rachunki jednostek samorządu terytorialnego przekazano środki z tytułu subwencji ogólnej w łącznej wysokości 73 731 177 tys. zł (bez rezerw), co stanowiło 100,0% kwot zaplanowanych na ten cel (po zmianach) i 106,5% kwot przekazanych na analogiczne cele w 2021 r.

Na powyższą kwotę subwencji ogólnej składały się:

- część oświatowa w wysokości	55 942 153 tys. zł,
- część wyrównawcza w wysokości	14 712 308 tys. zł,
- część równoważąca w wysokości	2 188 554 tys. zł,
- część regionalna w wysokości	884 999 tys. zł,
- część rekompensująca w wysokości	3 163 tys. zł.

Część rekompensująca subwencji ogólnej, stosownie do ustawy z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw (Dz.U. Nr 188, poz. 1840, z późn. zm.), przeznaczona jest na wyrównanie ubytku dochodów,

wynikającego ze zwolnienia z podatku od nieruchomości gruntów, budowli i budynków, które są zajęte na prowadzenie przez przedsiębiorcę, na podstawie zmienionego zezwolenia, działalności gospodarczej na terenie specjalnych stref ekonomicznych. W 2022 r. tę część subwencji ogólnej otrzymały miasta na prawach powiatu (w części gminnej), uprawnione do otrzymania tej rekompensaty i wymienione w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii.

Zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, w budżecie państwa tworzy się rezerwę subwencji ogólnej przeznaczoną na dofinansowanie:

- 1) inwestycji na drogach publicznych powiatowych i wojewódzkich oraz na drogach powiatowych, wojewódzkich i krajowych w granicach miast na prawach powiatu;
- 2) utrzymania rzecznych przepraw promowych o średnim natężeniu ruchu w skali roku powyżej 2000 pojazdów na dobę, wskazanych przez ministra właściwego do spraw transportu;
- 3) remontu, utrzymania, ochrony i zarządzania drogami krajowymi i wojewódzkimi w granicach miast na prawach powiatu.

Na podstawie art. 26 ust. 3 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, rezerwą dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu, po zasięgnięciu opinii reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego.

Rezerwa w 2022 r. została zaplanowana w kwocie 335 999 tys. zł.

Rezerwa ta została rozdysponowana w kwocie 316 260 tys. zł w sposób uzgodniony z ministrem właściwym do spraw transportu oraz stroną samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Minister Finansów przekazał środki do właściwych samorządów według harmonogramu zaproponowanego przez Ministra Infrastruktury.

Środki z rezerwy, o której mowa wyżej, w łącznej wysokości 316 260 tys. zł, otrzymały 102 jednostki samorządu terytorialnego, z tego:

- 147 822 tys. zł otrzymały 33 miasta na prawach powiatu,
- 131 037 tys. zł otrzymało 57 powiatów,
- 37 401 tys. zł otrzymało 12 województw.

Pozostałe środki rezerwy w kwocie 19 739 tys. zł, które nie zostały podzielone między jednostki samorządu terytorialnego w terminie do 31 lipca 2022 r., zwiększyły kwotę rezerwy, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Zwiększenie nastąpiło na podstawie art. 33 ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 1265, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, uzyskane nienależnie przez jednostki samorządu terytorialnego kwoty części wyrównawczej, równoważącej i regionalnej subwencji ogólnej, w zakresie subwencji na rok budżetowy, podlegają zwrotowi do budżetu państwa i tworzą rezerwę subwencji przeznaczoną dla jednostek samorządu terytorialnego, którą dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z reprezentacją jednostek samorządu terytorialnego.

Rezerwa ta jest dodatkowo zwiększana o nierozdzielone środki części równoważącej subwencji ogólnej dla gmin. Zgodnie bowiem z art. 21a ust. 3 pkt 6 i ust. 4 pkt 6 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, jeżeli wyliczona kwota części równoważącej subwencji ogólnej jest wyższa od kwoty należnej, wówczas gminy otrzymują kwoty należne, a pozostałe nierozdzielone środki zwiększają rezerwę, o której mowa wyżej.

W 2022 r., na podstawie art. 36b ww. ustawy, rezerwa na uzupełnienie dochodów jednostek samorządu terytorialnego została dodatkowo zwiększona o część środków zaplanowanych w rezerwie celowej przeznaczonej na zmiany systemowe w finansowaniu jednostek samorządu terytorialnego.

Stosownie do art. 36a ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, podziału rezerwy subwencji ogólnej, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 tej ustawy, dokonuje minister właściwy do spraw finansów publicznych po uzgodnieniu z reprezentacją jednostek samorządu terytorialnego:

- 1) kryteriów, według których rozdzielana będzie rezerwa, spośród kryteriów określonych ustawowo;
- 2) wielkości środków rozdzielanych na podstawie poszczególnych kryteriów;
- 3) szczegółowego sposobu podziału rezerwy na podstawie poszczególnych kryteriów.

W 2022 r. środki rezerwy subwencji ogólnej, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, w łącznej wysokości 549 369 tys. zł, zostały przeznaczone dla 826 jednostek samorządu terytorialnego, z tego:

- 511 gmin otrzymało 349 730 tys. zł,
- 58 miast na prawach powiatu otrzymało 107 864 tys. zł,
- 257 powiatów otrzymało 91 775 tys. zł.

Wykonanie części oświatowej subwencji ogólnej w 2022 roku

Część oświatowa subwencji ogólnej została ustalona z uwzględnieniem zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 11 ust. 2-4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe, w tym środków na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie szkół i placówek, a także na dotowanie szkół i placówek niepublicznych oraz

publicznych prowadzonych przez osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego oraz przez osoby fizyczne.

Zgodnie z art. 27 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego wielkość części oświatowej subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustalana jest corocznie w ustawie budżetowej. Kwotę przeznaczoną na część oświatową subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala się w wysokości łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej, nie mniejszej niż przyjęta w ustawie budżetowej w roku bazowym, skorygowanej o kwotę innych wydatków z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych (art. 28 ust. 1 ustawy).

Na poziom dochodów i wydatków oświatowych wykazywanych w sprawozdaniach z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2022 r. miały wpływ przepisy ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, na podstawie których w kwocie części oświatowej subwencji ogólnej otrzymywanej przez jednostki samorządu terytorialnego z budżetu państwa uwzględnione zostały środki naliczone dla dzieci w wieku 6 lat i powyżej objętych wychowaniem przedszkolnym (art. 28 ust. 6 pkt 4 i 5 ustawy), oraz zmiany dotyczące ustroju szkolnego wprowadzonego od 1 września 2017 r. na mocy przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

Część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego na 2022 r. ustalona została w wysokości 53 325 538 tys. zł. W trakcie roku budżetowego część oświatowa subwencji ogólnej uległa zwiększeniu do łącznej wysokości 55 942 338 tys. zł, tj. o kwotę:

- 180 000 tys. zł, z przeznaczeniem na zwiększenie rezerwy tej części subwencji, na podstawie art. 54 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 (Dz.U. z 2021 r. poz. 2445),
- 1 671 100 tys. zł w związku z realizacją podwyżek wynagrodzeń nauczycieli od 1 maja 2022 r.,
- 514 500 tys. zł w związku z realizacją zadania związanego z zatrudnieniem nauczycieli pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologów, logopedów lub terapeutów pedagogicznych od 1 września 2022 r.,
- 251 200 tys. zł w związku ze zmianami w zakresie średniego wynagrodzenia dotychczasowych nauczycieli stażystów i nauczycieli kontraktowych od 1 września 2022 roku.

Według stanu na 31 grudnia 2022 r. na rachunki jednostek samorządu terytorialnego przekazane zostały środki z tytułu części oświatowej subwencji ogólnej w łącznej wysokości 55 942 153 tys. zł, z tego dla:

- gmin	24 928 790 tys. zł,
z tego:	
- gminom wiejskim	11 345 274 tys. zł,
- gminom miejskim	4 931 746 tys. zł,
- gminom miejsko-wiejskim	8 651 770 tys. zł,
- powiatów	10 755 670 tys. zł,
- miast na prawach powiatu	19 562 800 tys. zł,
- województw	694 893 tys. zł.

Kwota 185 tys. zł, będąca różnicą między kwotą części oświatowej subwencji ogólnej ustaloną dla jednostek samorządu terytorialnego na rok 2022, a kwotą przekazaną - według stanu na 31 grudnia 2022 r. - na rachunki jednostek samorządu terytorialnego, została zwrócona do budżetu państwa przez dwie jednostki, zgodnie z przepisami art. 37 ust. 3a ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Z części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2022 wydzielona została rezerwa stanowiąca 0,5% tej części subwencji, w łącznej wysokości 266 628 tys. zł.

W trakcie roku budżetowego uległa ona zwiększeniu do łącznej wysokości 460 592 tys. zł, tj. o kwotę:

- 1 778 tys. zł, uzyskaną w wyniku zmniejszenia części oświatowej subwencji ogólnej 10 jednostkom samorządu terytorialnego,
- 180 000 tys. zł zwiększającą ww. rezerwę, na podstawie art. 54 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022,
- 8 356 tys. zł zwiększającą ww. rezerwę, z tytułu zwiększenia części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2022 o 1 671 100 tys. zł w związku z realizacją podwyżek wynagrodzeń nauczycieli od 1 maja 2022 r.,
- 2 573 tys. zł zwiększającą ww. rezerwę, z tytułu zwiększenia części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2022 o 514 500 tys. zł w związku z realizacją zadania związanego z zatrudnieniem nauczycieli pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologów, logopedów lub terapeutów pedagogicznych od 1 września 2022 r.,
- 1 257 tys. zł zwiększającą ww. rezerwę, z tytułu zwiększenia części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2022 o 251 200 tys. zł w związku ze zmianami w zakresie średniego wynagrodzenia dotychczasowych nauczycieli stażystów i nauczycieli kontraktowych od 1 września 2022 roku.

W świetle przepisu art. 28 ust. 3 i 4 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, rezerwą części oświatowej subwencji ogólnej dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego. Podział rezerwy tej części subwencji następuje nie później niż do 30 listopada każdego roku.

Zgodnie z „Kryteriami podziału rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2022”, przyjętymi przez Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, minister właściwy do spraw finansów publicznych – na wniosek ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania – rozdysponował dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego środki w wysokości 460 592 tys. zł (co stanowi 100% środków ww. rezerwy), z tego:

- gminom	160 986 tys. zł,
z tego:	
- gminom wiejskim	62 939 tys. zł,
- gminom miejskim	41 234 tys. zł,
- gminom miejsko-wiejskim	56 813 tys. zł,
- powiatom	108 362 tys. zł,
- miastom na prawach powiatu	189 684 tys. zł,
- województwom	1 560 tys. zł.

Należy zauważyć, że zgodnie z przepisami obowiązującymi w roku 2022, tj. art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych, środki niezbędne do realizacji zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 11 ust. 2-4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe, w tym na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie placówek wychowania przedszkolnego, szkół i placówek, są zagwarantowane w dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Zadania oświatowe realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego są ich zadaniami własnymi. Dochodami samorządów terytorialnych są: dochody własne, subwencja ogólna oraz dotacje celowe z budżetu państwa. Subwencja ogólna (w tym jej część oświatowa) jest zatem jednym ze źródeł dochodów jednostek samorządu terytorialnego.

* * *

W ustawie budżetowej na rok 2022 w części 83 – Rezerwy celowe w poz. 52 zaplanowane zostały środki na zwiększenie dostępności wychowania przedszkolnego w wysokości 1 630 000 tys. zł, uwzględniającej ustalony w art. 110 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz.U. z 2021 r. poz. 1930, z późn. zm.) maksymalny limit wydatków z budżetu państwa przeznaczonych na dotację

celową na dofinansowanie jednostek samorządu terytorialnego w zakresie wychowania przedszkolnego w 2022 roku.

Na podstawie dokonanego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania podziału środków budżetu państwa przeznaczonych w roku 2022 na dotacje celowe dla jednostek samorządu terytorialnego oraz stosownych wniosków wojewodów, decyzjami ministra właściwego do spraw finansów publicznych w sprawie zmian w budżecie państwa na 2022 r., zostały uruchomione środki w łącznej wysokości 1 629 771 tys. zł (tj. 100,0% planu) z przeznaczeniem na udzielenie jednostkom samorządu terytorialnego dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie wydatków bieżących związanych z realizacją zadań w zakresie wychowania przedszkolnego w 2022 roku.

Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

W 2022 r. jednostki samorządu terytorialnego wykonały wydatki ogółem w wysokości 353 852 756 tys. zł.

Wykonanie wydatków w poszczególnych kategoriach jednostek samorządu terytorialnego przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
GMINY					
Wydatki ogółem	152 788 989	196 511 213	175 500 612	89,3	114,9
w tym: wydatki majątkowe	23 252 898	40 923 435	31 959 779	78,1	137,4
POWIATY					
Wydatki ogółem	34 172 719	43 608 123	40 003 249	91,7	117,1
w tym: wydatki majątkowe	5 427 666	9 575 785	7 742 702	80,9	142,7
MIASTA NA PRAWACH POWIATU					
Wydatki ogółem	108 203 486	121 726 676	114 568 097	94,1	105,9
w tym: wydatki majątkowe	15 648 194	20 444 624	17 257 835	84,4	110,3
WOJEWÓDZTWA					
Wydatki ogółem	20 802 074	25 659 949	23 780 799	92,7	114,3
w tym: wydatki majątkowe	7 511 419	8 923 434	7 942 051	89,0	105,7
OGÓLEM JST					
Wydatki ogółem	315 967 268	387 505 961	353 852 756	91,3	112,0
w tym: wydatki majątkowe	51 840 177	79 867 277	64 902 367	81,3	125,2

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2021 r. i 2022 r.
(Min. Fin.)

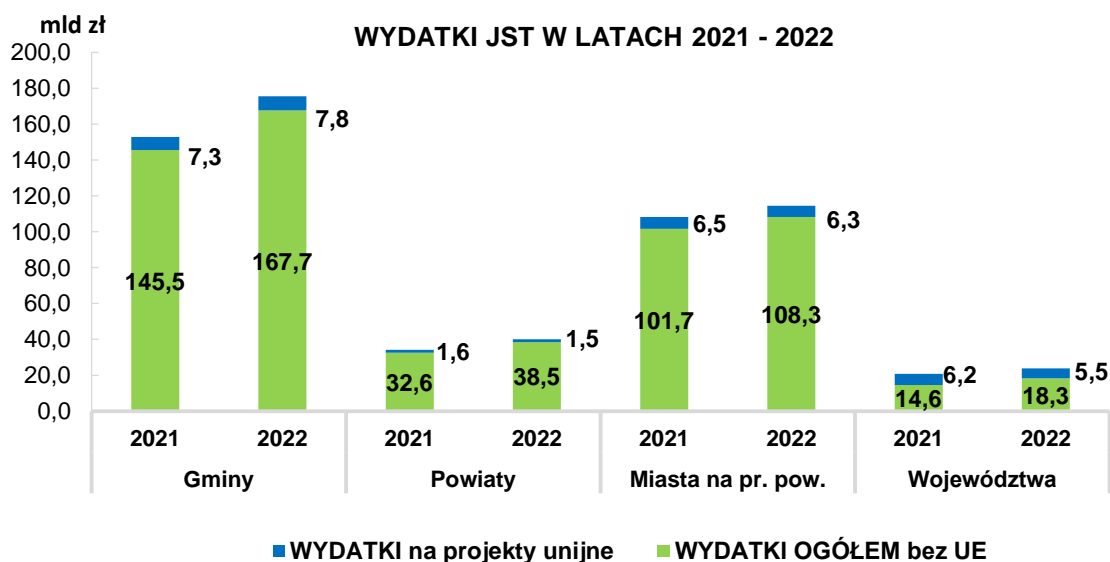
Wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego w 2022 r. we wszystkich kategoriach jednostek samorządu były wyższe, w porównaniu do zrealizowanych wydatków w 2021 r. Największe wzrosty odnotowano w powiatach, 17,1%.

Wielkości wydatków budżetowych jednostek samorządu terytorialnego w 2022 r. przedstawia poniższa tabela:

Wydatki budżetowe ogółem	Liczba jednostek samorządu terytorialnego wg typów				
	Gminy	Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Województwa	JST Ogółem
do 25 mln zł	199	0	0	0	199
od 25 mln zł do 50 mln zł	949	0	4	0	953
od 50 mln zł do 75 mln zł	532	0	50	0	582
od 75 mln zł do 100 mln zł	278	0	62	0	340
od 100 mln zł do 250 mln zł	384	0	187	0	571
od 250 mln zł do 500 mln zł	67	12	10	0	89
więcej niż 500 mln zł	2	54	1	16	73
Razem	2 411	66	314	16	2 807

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2022 r. (Min. Fin.)

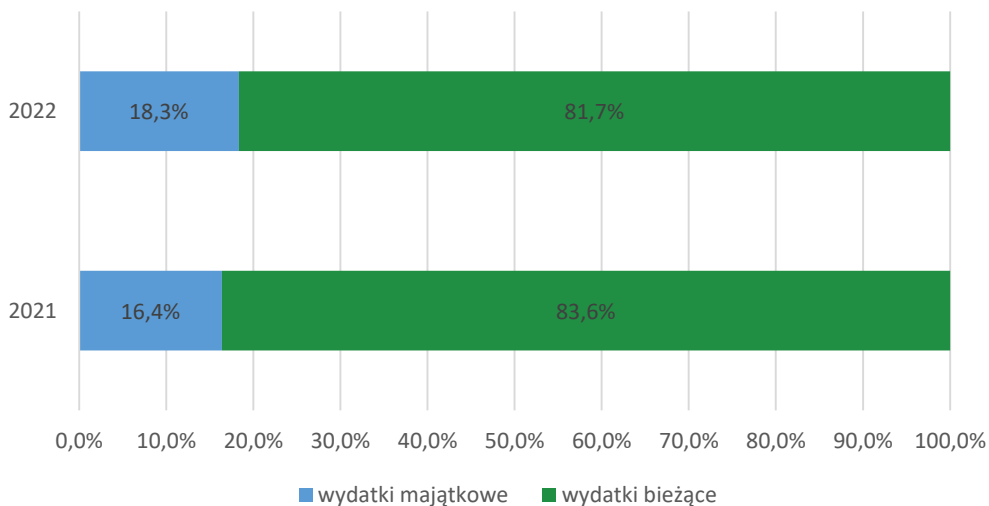
Wydatki jednostek samorządu terytorialnego z wyszczególnieniem wydatków na projekty unijne przedstawia poniższy wykres:

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r., w porównaniu do 2021 r., udział wydatków jednostek samorządu terytorialnego na programy i projekty unijne w wydatkach ogółem zmniejszył się z 6,9% do 6,0%.

STRUKTURA WYDATKÓW OGÓŁEM W LATACH 2021-2022

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r., w porównaniu do 2021 r., w strukturze wykonanych wydatków ogółem zmniejszył się udział wydatków bieżących z 83,6% do 81,7%, natomiast zwiększył się udział wydatków majątkowych z 16,4% do 18,3%.

Udział wydatków majątkowych w ogólnej kwocie wydatków w poszczególnych kategoriach jednostek samorządu terytorialnego przedstawia poniższa tabela:

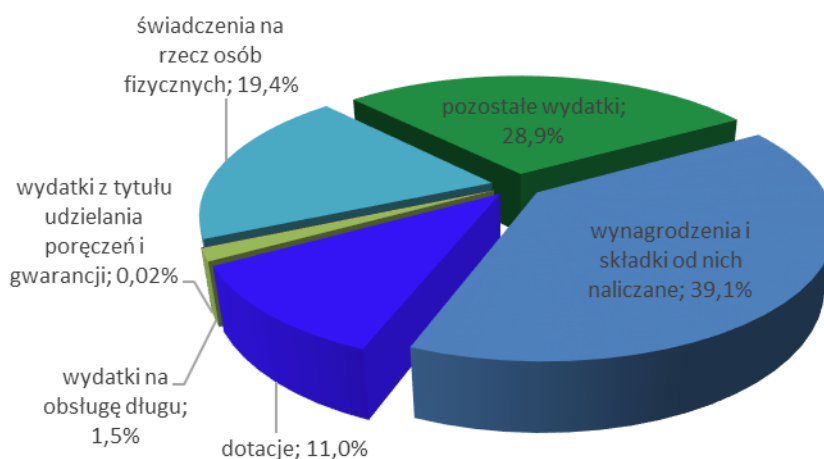
Wyszczególnienie	2021	2022
	% %	
1	2	3
Gminy	15,2	18,2
Powiaty	15,9	19,4
Miasta na prawach powiatu	14,5	15,1
Województwa	36,1	33,4
OGÓŁEM JST	16,4	18,3

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Najwyższy udział wydatków majątkowych w kwocie wydatków ogółem w 2022 r. odnotowano w województwach (33,4%), a najniższy w miastach na prawach powiatu (15,1%).

Zgodnie z art. 236 ustawy o finansach publicznych, przez wydatki bieżące budżetu jednostki samorządu terytorialnego rozumie się wydatki budżetowe niebędące wydatkami majątkowymi.

STRUKTURA WYDATKÓW BIEŻĄCYCH JST W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2022 r. (Min. Fin.)

W strukturze wydatków bieżących w 2022 r. najwyższy udział stanowiły wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane - 39,1%.

Wydatki bieżące jednostek samorządu terytorialnego według głównych kierunków ich rozdysonowania.

Wyszczególnienie	Wykonanie	Plan	Wykonanie	Wskaźnik	Struktura	Dynamika
	2021	(po zmianach)	2022	(4:3)		
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Wydatki bieżące, z tego:	264 127 090	307 638 683	288 950 389	93,9	100,0	109,4
- wydatki jednostek budżetowych, z tego:	175 864 101	211 126 471	196 683 516	93,2	68,1	111,8
- wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane	103 785 261	116 451 105	113 122 829	97,1	39,1	109,0
- pozostałe wydatki	72 078 840	94 675 366	83 560 687	88,3	28,9	115,9
- dotacje na zadania bieżące	27 649 636	32 499 550	31 710 156	97,6	11,0	114,7
- świadczenia na rzecz osób fizycznych	59 393 886	59 336 567	56 191 809	94,7	19,4	94,6
- wydatki z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji	32 323	154 814	44 181	28,5	0,0	136,7
- wydatki na obsługę długu	1 187 144	4 521 281	4 320 726	95,6	1,5	364,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r. wydatki bieżące były wyższe o 9,4%, niż wykonane w 2021 r. Najwięcej wzrosły wydatki na obsługę długu – o 264%. W kategorii wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane wydatki były wyższe o 9,0% w stosunku do roku poprzedniego.

Wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego

Zgodnie z art. 263 ustawy o finansach publicznych organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może ustalić wykaz kwot wydatków niezrealizowanych w roku budżetowym oraz określić ostateczny termin dokonania każdego wydatku ujętego w tym wykazie w następnym roku budżetowym. W wykazie tym ujmuje się wydatki związane z realizacją umów:

- 1) w sprawie zamówienia publicznego,
- 2) które zostaną zawarte w wyniku zakończonego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, w którym dokonano wyboru wykonawcy.

Ostateczny termin realizacji wydatków, które nie wygasają z upływem roku budżetowego, upływa 30 czerwca roku następnego.

Wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	2021	2022	Dynamika (3:2)	Struktura
	tys. zł		%%	
1	2	3	4	5
WYDATKI OGÓŁEM, w tym:	315 967 268	353 852 756	112,0	100
- Wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego	2 817 866	2 173 067	77,1	0,6
- w tym: wydatki na realizację programów i projektów unijnych	383 511	230 175	60,0	0,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2021 r. i 2022 r.
(Min. Fin.)

W 2022 r. wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego, stanowiły 0,6% wydatków ogółem. W porównaniu do 2021 r. wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego, zmniejszyły się o 22,9%. Wydatki niewygasające związane z realizacją programów i projektów unijnych stanowiły 10,6% wszystkich wydatków, które nie wygasły z upływem 2022 r.

Wydatki zrealizowane w ramach funduszu sołeckiego

Na mocy ustawy z dnia 21 lutego 2014 r. o funduszu sołecim (Dz.U. poz. 301, z późn. zm.) rada gminy rozstrzyga o wyodrębnieniu w budżecie gminy środków stanowiących fundusz sołecki.

Zwrot części wydatków wykonanych przez gminy w ramach funduszu sołeckiego, jest realizowany na podstawie art. 3 ust. 7 ustawy o funduszu sołecim, który stanowi, że gminy otrzymują z budżetu państwa zwrot, w formie dotacji celowej, części wydatków wykonanych w ramach funduszu sołeckiego w roku poprzedzającym rok budżetowy.

Regulacje dotyczące zwrotu części tych wydatków zostały zawarte w rozporządzeniu Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 8 lipca 2014 r. w sprawie wzorów informacji przekazywanych przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) i wojewodę, trybu zwrotu części wydatków gmin wykonanych w ramach funduszu sołeckiego oraz wzoru wniosku o ten zwrot (Dz.U. z 2023 r. poz. 453). Zgodnie z § 4 ww. rozporządzenia zwrot tych wydatków następuje na rachunek gminy w terminie do dnia 31 sierpnia roku następującego po roku, w którym dokonano wydatków.

Środki funduszu sołeckiego, zgodnie z ustawą o funduszu sołecim, przeznacza się na realizację przedsięwzięć stanowiących zadania własne gminy, służących poprawie warunków życia mieszkańców i zgodnych ze strategią rozwoju gminy. Środki z funduszu mogą być też przeznaczone na pokrycie wydatków na działania zmierzające do usunięcia skutków klęski żywiołowej w rozumieniu ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz.U. z 2017 r. poz. 1897).

Wydatki zrealizowane w 2022 r. przez jednostki samorządu terytorialnego w ramach funduszu sołeckiego przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	WYDATKI OGÓŁEM		Wydatki, zrealizowane w ramach funduszu sołeckiego		Udział wydatków funduszu sołeckiego w wydatkach ogółem (5:3)
	liczba jednostek	kwota (w tys. zł)	liczba jednostek	kwota (w tys. zł)	
1	2	3	4	5	6
JST OGÓŁEM, w tym:	2 807	353 852 756	1 472	665 751	0,2
Gminy	2 411	175 500 612	1 469	664 475	0,4
z tego:					
gminy miejskie	236	36 327 446	7	804	0,0
gminy wiejskie	1 513	77 643 815	943	416 359	0,5
gminy miejsko-wiejskie	662	61 529 350	519	247 312	0,4
Miasta na prawach powiatu	66	114 568 097	3	1 276	0,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2022 r. (Min. Fin.)

Wydatki zrealizowane w ramach funduszu sołeckiego wykazało 1 469 gmin i 3 miasta na prawach powiatu na kwotę 665 751 tys. zł, co stanowiło 0,2% wydatków ogółem jednostek samorządu terytorialnego.

W 2022 r. wydatki zrealizowane w ramach funduszu sołeckiego wykazało o 22 jednostek mniej niż w 2021 r. Wydatki wykonane w 2022 r. na ten cel były wyższe o 7,0% od wydatków wykonanych na ten cel w 2021 r.

Wydatki w ramach funduszu sołeckiego wykonane zostały głównie w działach:

- Transport i łączność (29,9%),
- Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (24,8%),
- Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (20,3%),
- Kultura fizyczna (8,5%).

Wydatki wykonane w ramach funduszu sołeckiego w tych działach stanowiły łącznie 83,5% wydatków wykonanych w ramach funduszu sołeckiego.

Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

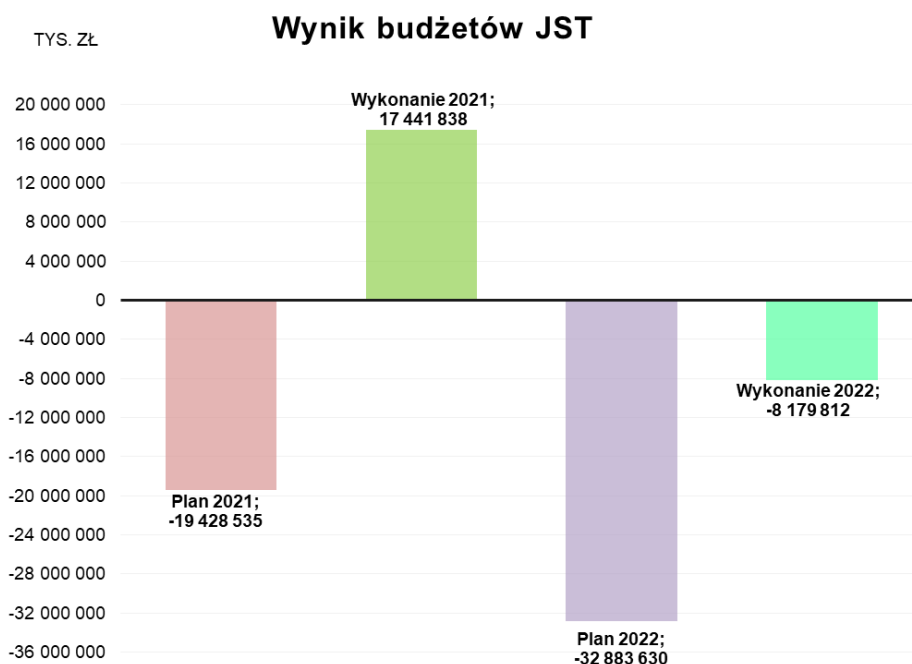
W 2022 r. budżety jednostek samorządu terytorialnego zamknęły się zbiorczo deficytem w wysokości 8 179 812 tys. zł przy planowanym deficycie w wysokości 32 883 630 tys. zł.

W 2022 r. budżety 1 275 jednostek samorządu terytorialnego zamknęły się nadwyżką na łączną kwotę 5 315 104 tys. zł, a 1 532 jednostki samorządu terytorialnego zamknęły swoje budżety deficytem w wysokości 13 494 916 tys. zł.

Wynik jednostek samorządu terytorialnego prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie	Plan	Wykonanie
	2021	(po zmianach)	
	2022		
	tys. zł		
1	2	3	4
JST OGÓLEM	17 441 838	-32 883 630	-8 179 812
Gminy	10 694 726	-17 644 112	-3 687 126
Powiaty	1 880 559	-3 832 748	-982 793
Miasta na prawach powiatu	2 842 069	-10 550 276	-4 371 787
Województwa	2 024 484	-856 494	861 894

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2021 r. i 2022 r.
(Min. Fin.)

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2021 r. i 2022 r.
(Min. Fin.)

Liczbę jednostek samorządu terytorialnego, według relacji wyniku do dochodów zrealizowanych w 2021 i 2022 roku, przedstawiają poniższe tabele:

Wyszczególnienie	Relacja wyniku do dochodów JST w 2021 r.					
	Razem	poniżej 5%	5-10%	10-15%	15-20%	powyżej 20%
JST z nadwyżką budżetową	2 447	686	846	601	217	97
JST z deficytem budżetowym	360	281	54	14	8	3

Wyszczególnienie	Relacja wyniku do dochodów JST w 2022 r.					
	Razem	poniżej 5%	5-10%	10-15%	15-20%	powyżej 20%
JST z nadwyżką budżetową	1 275	732	378	130	19	16
JST z deficytem budżetowym	1 532	780	475	172	78	27

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2021 r. i 2022 r.
(Min. Fin.)

W 2022 r. budżety 1 275, tj. 45,4% jednostek samorządu terytorialnego zamknęły się nadwyżką budżetową. Wśród jednostek, które wypracowały nadwyżkę, najliczniejszą grupę stanowiły jednostki o relacji nadwyżki do dochodów ogółem poniżej 5%. Udział tych jednostek w grupie jednostek, które osiągnęły nadwyżkę wyniósł 57,4%.

Wśród jednostek samorządu terytorialnego z deficytem budżetowym w 2022 r. najliczniejszą grupę stanowiły jednostki o relacji deficytu do dochodów ogółem poniżej 5%. Udział tych

jednostek w grupie jednostek, których budżety zamknęły się deficytem wyniósł 50,9%. Grupa jednostek, w których relacja deficytu do dochodów ogółem wynosiła 5-10 % stanowiła 31,0% jednostek, które zakończyły rok deficytem budżetowym.

Niezależnie od powyższego podkreślić jednocześnie należy, że po zakończeniu 2022 roku samorzady dysponować będą dość znaczącymi środkami pieniężnymi wynikającymi z wykonania budżetu z lat poprzednich.

Po zakończeniu 2022 r. wynik finansowy budżetów tj. nadwyżka dochodów i przychodów nad wydatkami i rozchodami wyniosła 39 396 920 tys. zł, z tego w:

- gminach	22 385 734 tys. zł,
- powiatach	5 343 980 tys. zł,
- miastach na prawach powiatu	7 467 020 tys. zł,
- województwach	4 200 186 tys. zł.

Środki te mogą być wykorzystywane przez jednostki samorządu terytorialnego w trakcie realizacji budżetu w 2023 r. jako źródło pokrywania deficytu, np. w celu sfinansowania inwestycji, spłaty długu jak również pokrycia ewentualnego deficytu bieżącego.

Powyższa kwota nie obejmuje środków pieniężnych, które w 2022 r. zostały przez jednostki samorządu terytorialnego zdeponowane na lokatach bankowych.

Zobowiązania według tytułów dłużnych jednostek samorządu terytorialnego

W 2022 r. zobowiązania ogółem jednostek samorządu terytorialnego, w stosunku do 2021 r., były niższe o 0,3%.

Zobowiązania jednostek samorządu terytorialnego w latach 2021 - 2022 zostały zestawione w poniższej tabeli:

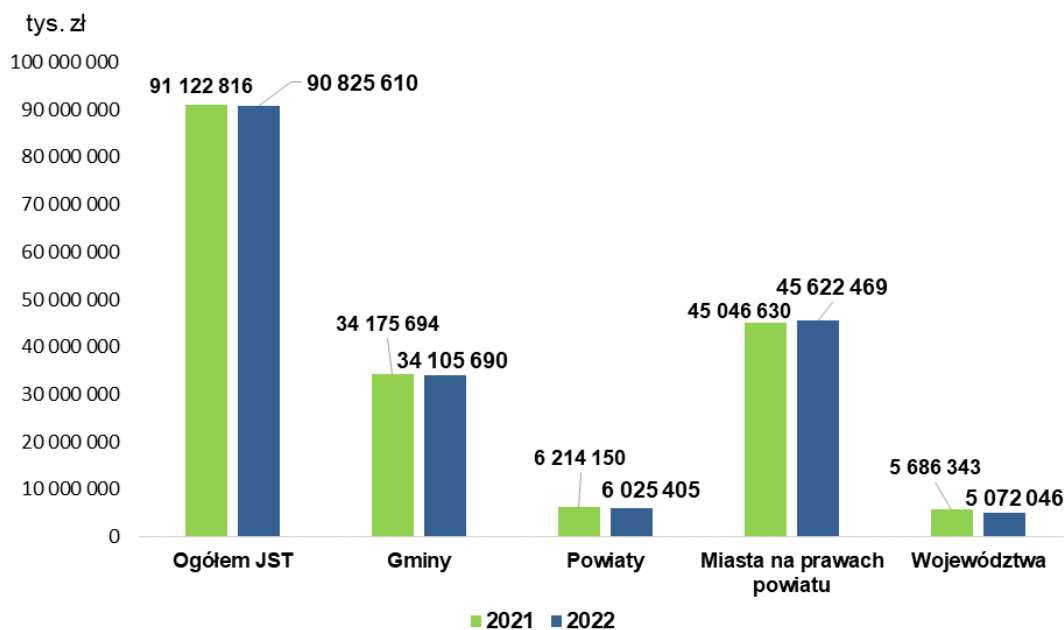
Wyszczególnienie	Zobowiązania jednostek samorządu terytorialnego		
	2021	2022	Dynamika (3:2)
	tys. zł		%%
1	2	3	4
Zobowiązania JST według tytułów dłużnych,	91 122 816	90 825 610	99,7
w tym:			
papiery wartościowe	4 036 809	4 399 800	109,0
w tym: długoterminowe	4 032 809	4 385 700	108,8

Wyszczególnienie	Zobowiązania jednostek samorządu terytorialnego		
	2021	2022	Dynamika (3:2)
	tys. zł		%%
1	2	3	4
kredyty i pożyczki	87 024 656	86 357 407	99,2
w tym: długoterminowe	86 921 850	86 261 451	99,2
wymagalne zobowiązania	57 352	68 403	119,3
w tym z tytułu: dostaw towarów i usług	27 450	34 438	125,5

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W strukturze zobowiązań ogółem jednostek samorządu terytorialnego w 2022 r. największy udział stanowiły kredyty i pożyczki (95,1%) - ich udział w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszył się o 0,4 punktu procentowego.

Zobowiązania według tytułów dłużnych w poszczególnych kategoriach jednostek samorządu terytorialnego w latach 2021 - 2022 przedstawia poniższy wykres:

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r. zadłużenie ogółem jednostek samorządu terytorialnego zmniejszyło się o 0,3% w porównaniu do 2021 r. W kategorii gminy, powiaty i województwa zadłużenie zmniejszyło się, jedynie w miastach na prawach powiatu wzrosło o 1,3%.

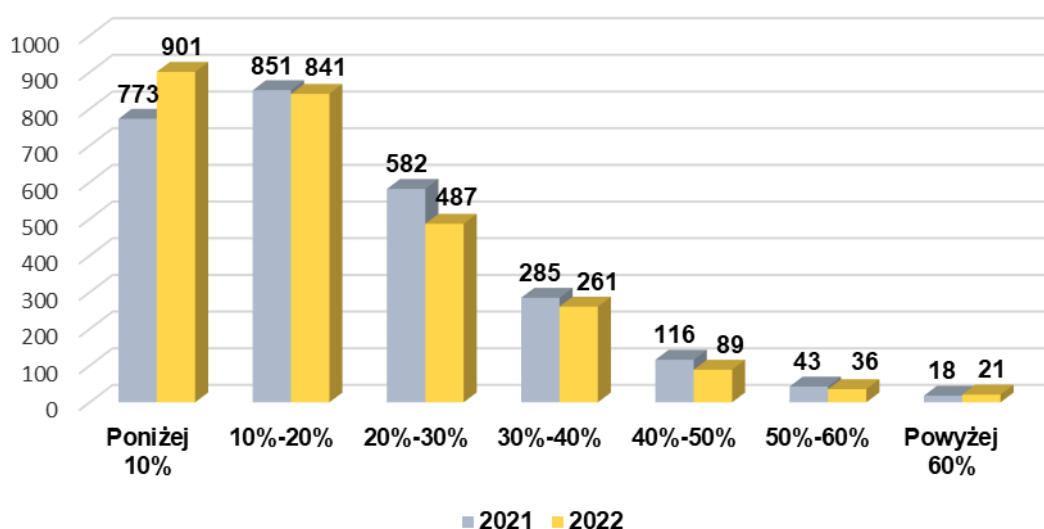
Kredyty i pożyczki na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych w poszczególnych kategoriach jednostek samorządu terytorialnego zostały zestawione poniżej:

Wyszczególnienie	2021	2022	Dynamika (3:2)
	tys. zł		%
1	2	3	4
Zobowiązania JST z tytułu kredytów i pożyczek na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych, z tego:	7 008 459	7 105 687	101,4
GMINY	2 144 980	2 037 364	95,0
POWIATY	160 261	144 536	90,2
MIASTA NA PRAWACH POWIATU	4 237 436	4 547 695	107,3
WOJEWÓDZTWA	465 782	376 093	80,7

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r. zadłużenie na programy i projekty unijne stanowiło 7,8% zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego i było wyższe niż w 2021 r. o 0,8%.

Liczbę JST wg poziomu zadłużenia bez zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych do wykonanych dochodów tych jednostek w latach 2021 - 2022 przedstawia poniższy wykres:

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

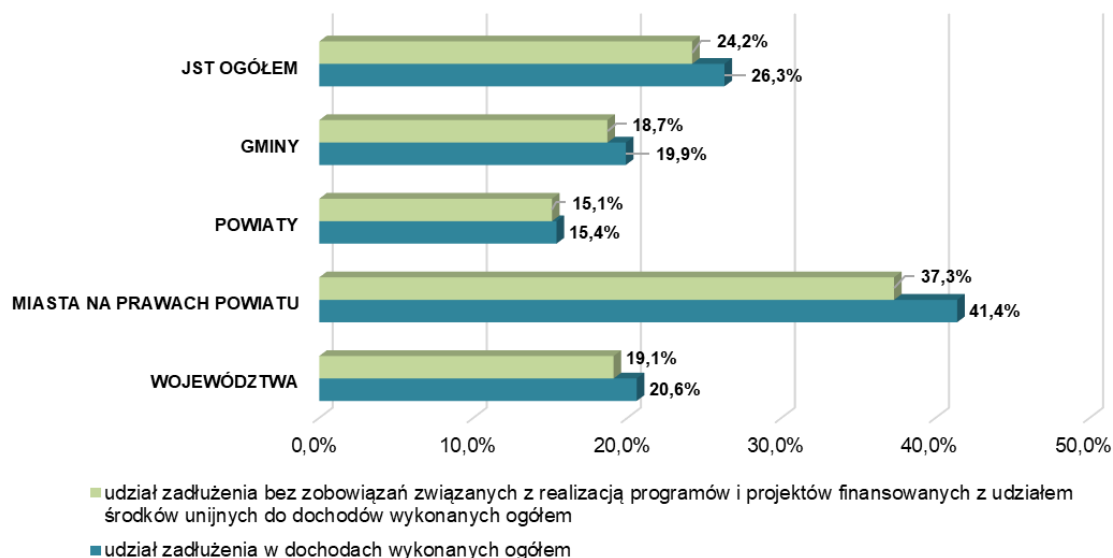
Liczbę jednostek samorządu terytorialnego wg poziomu zadłużenia bez zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych do wykonanych dochodów tych jednostek prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Liczba jednostek								
	OGÓLEM	Zadłużonych	Poniżej 10%	10%-20%	20%-30%	30%-40%	40%-50%	50%-60%	Powyżej 60%
Gminy	2 411	2 257	790	720	416	216	77	28	10
Miasta na prawach powiatu	66	66	4	10	11	18	7	8	8
Powiaty	314	297	104	104	58	23	5	0	3
Województwa	16	16	3	7	2	4	0	0	0
RAZEM	2 807	2 636	901	841	487	261	89	36	21

Źródło: Sprawozdania roczne jednostek samorządu terytorialnego za 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r. 93,9% ogółu jednostek samorządu terytorialnego wykazało zadłużenie bez zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych, a zadłużenie do 40% w stosunku do wykonanych dochodów wystąpiło w 94,5% zadłużonych jednostek.

UDZIAŁ ZADŁUŻENIA JST W DOCHODACH WYKONANYCH W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne jednostek samorządu terytorialnego za 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r. zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w relacji do dochodów wykonanych stanowiło 26,3%.

Udział zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego bez zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych w wykonanych dochodach w 2022 r. wyniósł 24,2%.

Spełnienie relacji z art. 243 ustawy o finansach publicznych

Od 1 stycznia 2014 r. obowiązuje indywidualny wskaźnik spłaty zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego, określony w art. 243 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Omówienie indywidualnego wskaźnika spłaty zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego, o którym mowa w art. 243, jak również kwestie dotyczące złagodzenia reguły fiskalnej ograniczającej zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego zawarte zostały we wprowadzeniu do sprawozdania.

Liczba JST, które nie spełniają relacji z art. 243 w przynajmniej jednym roku wieloletniej prognozy finansowej *

Wyszczególnienie	Razem	2022	2023	2024	2025	2026 i kolejne
GMINY	7	1	1	1	2	3
- miejskie	1	-	-	-	-	1
- wiejskie	4	-	1	1	1	2
- miejsko-wiejskie	2	1	-	-	1	-
MIASTA NA PRAWACH POWIATU	-	-	-	-	-	-
POWIATY	2	-	-	1	2	-
WOJEWÓDZTWA	-	-	-	-	-	-
JST	9	1	1	2	4	3

* do wyliczenia relacji z art. 243 przyjęto dane z wykonania budżetów JST z okresu odpowiedniego do wybranego rodzaju średniej: w latach 2019-2021 – dla średniej 3 letniej, w latach 2015-2021 – dla średniej 7-letniej

Źródło: Wieloletnie prognozy finansowe JST na lata 2022-2025 (wg stanu na dzień 30 września 2022 r.)

Według danych zawartych w uchwałach jednostek samorządu terytorialnego w sprawie wieloletnich prognoz finansowych (wg stanu na dzień 30 września 2022 r.), przy przyjęciu do wyliczeń danych z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za okres odpowiedni do wybranego wariantu średniej, indywidualnego wskaźnika spłaty zadłużenia, określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych, nie spełniało 9 jednostek, tj. 0,3% wszystkich JST z tego:

- 7 gmin (0,3% gmin),
- 2 powiaty (0,6% powiatów).

Jednostki samorządu terytorialnego, które nie spełniały relacji z art. 243 ustawy o finansach publicznych, pochodziły z terenu województw lubuskiego (2 powiaty), zachodniopomorskiego (2 gminy), a ponadto w województwach kujawsko-pomorskim, łódzkim, podkarpackim,

pomorskim oraz podlaskim - po jednej gminie. W pozostałych województwach wszystkie jednostki spełniały relację z art. 243 o finansach publicznych.

Wśród 9 jednostek samorządu terytorialnego, które nie spełniały relacji z art. 243 ustawy są jednostki, które:

- na etapie planowania budżetu na 2022 r. spełniały wskaźnik określony w art. 243, a nie spełniały tego wskaźnika na podstawie danych wykonanych,
- otrzymały pożyczkę z budżetu państwa,
- zostały wezwane przez regionalne izby obrachunkowe do uchwalenia programu postępowania naprawczego.

Zgodnie z przepisami ustawy o finansach publicznych, w razie braku możliwości uchwalenia przez jednostkę samorządu terytorialnego uchwały budżetowej, wieloletniej prognozy finansowej lub zagrożeniem realizacji zadań publicznych przez jednostkę samorządu terytorialnego, kolegium regionalnej izby obrachunkowej wzywa jednostkę samorządu terytorialnego do opracowania i uchwalenia programu postępowania naprawczego. Uchwalenie tego programu umożliwi jednostce samorządu terytorialnego realizowanie przedsięwzięć naprawczych, w tym również związanych z zadłużeniem.

Zgodnie z danymi zawartymi w uchwałach jednostek samorządu terytorialnego w sprawie wieloletnich prognoz finansowych na 2022 r. (wg stanu na dzień 30 września 2022 r.), wynika, że 15 jednostek samorządu terytorialnego (art. 240a) realizowało swoje budżety z uwzględnieniem zasad dotyczących programów postępowania naprawczych zawartych w art. 240a ustawy o finansach publicznych, w tym 8 jednostek samorządu terytorialnego (art. 240a ust. 4) na podstawie programu postępowania naprawczego, który uzyskał pozytywną opinię właściwej regionalnej izby obrachunkowej.

Ponadto, ustawa o finansach publicznych przewiduje możliwość udzielenia pomocy jednostkom samorządu terytorialnego, które znalazły się w trudnej sytuacji finansowej w formie pożyczki z budżetu państwa. Szczegółowe zasady udzielania pożyczki z budżetu państwa określają przepisy art. 224 ustawy o finansach publicznych. Jednostce samorządu terytorialnego może być udzielona pożyczka z budżetu państwa, jeżeli jednostka samorządu terytorialnego realizuje postępowanie naprawcze lub przystępuje do jego realizacji, jak również z analizy programu postępowania naprawczego wynika, że w stopniu wysoce prawdopodobnym nastąpi poprawa sytuacji tej jednostki, skuteczności w wykonywaniu jej ustawowych zadań oraz zachowane zostaną zasady dotyczące zrównoważenia wydatków bieżących oraz indywidualnego wskaźnika zadłużenia na koniec roku, w którym upływa termin spłaty pożyczki i zostanie zapewniona spłata pożyczki wraz z odsetkami.

W 2022 r. żadna jednostka nie wniosowała o ww. pożyczkę.

Według stanu na 31 grudnia 2022 r. do spłaty otrzymanych pożyczek z budżetu państwa w latach kolejnych zobligowane było 25 jednostek samorządu terytorialnego. Łączna kwota należności głównej z tytułu udzielonych tym jednostkom pożyczek tj. kwota kapitału pozostająca do spłaty w latach kolejnych wyniosła 524 720 tys. zł.

Wieloletnie prognozy finansowe jednostek samorządu terytorialnego

Od 2013 r. Ministerstwo Finansów otrzymuje dane z wieloletnich prognoz finansowych jednostek samorządu terytorialnego, sporządzanych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 10 stycznia 2013 r. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego.

Dane prognostyczne zawierające podstawowe kategorie finansowe występujące w jednostkach samorządu terytorialnego, m. in. dochody, wydatki, wynik, przychody, rozchody, kwota długu, podlegają przekazaniu w formie dokumentu elektronicznego z wykorzystaniem systemu informatycznego.

Sytuacja finansowa jednostek samorządu terytorialnego, opracowana na podstawie danych z uchwał w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostek samorządu terytorialnego (WPF) na lata 2022 - 2025 wg stanu bazy na dzień 30 września 2022 r. została przedstawiona w poniższej tabeli.

Dochody, wydatki i wynik według przyjętych uchwał jednostek samorządu terytorialnego na 2022 r. w sprawie wieloletnich prognoz finansowych na lata 2022-2025:

Wyszczególnienie	2022	2023	2024	2025	2023/2022	2024/2023	2025/2024
	tys. zł				%%		
DOCHODY OGÓŁEM	327 422 667	308 517 099	287 308 734	285 615 168	94,2	93,1	99,4
WYDATKI OGÓŁEM	374 953 625	318 951 601	285 588 743	280 654 835	85,1	89,5	98,3
WYNIK	-47 530 958	-10 434 502	1 719 991	4 960 333	-	-	-

Źródło: Wieloletnie prognozy finansowe JST na lata 2022-2025 (wg stanu na dzień 30 września 2022 r.)

Z danych zawartych w przyjętych uchwałach jednostek samorządu terytorialnego na 2022 r. w sprawie wieloletnich prognoz finansowych na lata 2022 - 2025 wynika, że jednostki samorządu terytorialnego na lata 2022 - 2023 r. planują deficyt, a w 2024-2025 nadwyżkę w wysokości odpowiednio 1 719 991 tys. zł w 2024 r. oraz 4 960 333 tys. zł w 2025 r.

Zadłużenie, według przyjętych uchwał jednostek samorządu terytorialnego na lata 2022-2025, zaprezentowano w poniższej tabeli:

Wyszczególnienie	2022	2023	2024	2025	2023/2022	2024/2023	2025/2024
	tys. zł				%%		
ZADŁUŻENIE	99 499 641	106 061 507	103 426 356	97 978 044	106,6	97,5	94,7
<i>Relacja zadłużenia do dochodów ogółem</i>	30,4%	34,4%	36,0%	34,3%	-	-	-

Źródło: Wieloletnie prognozy finansowe JST na lata 2022-2025 (wg stanu na dzień 30 września 2022 r.)

Według danych zawartych w uchwałach w sprawie wieloletnich prognoz finansowych, jednostki samorządu terytorialnego prognozują na lata 2022 - 2025 zmniejszenie poziomu zadłużenia z kwoty 99 499 641 tys. zł w 2022 r. do 97 978 044 tys. zł w 2025 r., tj. o 1,5% mniej niż w roku 2022.

II. Wykonanie budżetów gmin

Zbiorcze dane dotyczące wykonania budżetów gmin przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
GMINY OGÓLEM					
Dochody	163 483 715	178 867 101	171 813 486	96,1	105,1
Wydatki	152 788 989	196 511 213	175 500 612	89,3	114,9
Wynik	10 694 725	-17 644 112	-3 687 126		
w tym:					
GMINY WIEJSKIE					
Dochody	71 734 805	80 209 868	76 828 480	95,8	107,1
Wydatki	65 835 522	88 116 355	77 643 815	88,1	117,9
Wynik	5 899 283	-7 906 487	-815 336		

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r. gminy wykonały dochody w wysokości 171 813 486 tys. zł, a wydatki w wysokości 175 500 612 tys. zł.

Budżety gmin, przy planowanym deficycie w kwocie 17 644 112 tys. zł, zamknęły się deficytem w łącznej kwocie 3 687 126 tys. zł, w tym deficyt w gminach wiejskich wyniósł 815 336 tys. zł.

W 2022 r., w porównaniu do 2021 r., dochody wykonane przez gminy były wyższe o 5,1% (w gminach wiejskich o 7,1%), natomiast wykonane wydatki w gminach były wyższe o 14,9% (w gminach wiejskich o 17,9%).

Dochody gmin

W 2022 r. dochody ogółem gmin zostały wykonane w wysokości 171 813 486 tys. zł i były wyższe niż dochody ogółem wykonane w 2021 r. o 5,1%. Dochody własne wykonane w 2022 r. - w stosunku do dochodów własnych wykonanych w gminach w 2021 r. - zwiększyły się o 14,6%.

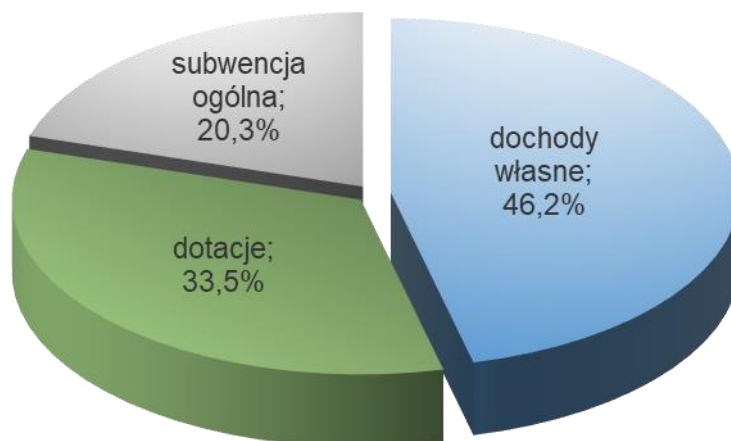
Wykonanie i dynamikę dochodów gmin, według ich kategorii, prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
GMINY OGÓLEM					
Dochody ogółem,					
z tego:	163 483 715	178 867 101	171 813 486	96,1	105,1
- Dochody własne	69 231 325	80 036 977	79 358 222	99,2	114,6
- Dotacje ogółem	53 360 405	63 975 016	57 552 659	90,0	107,9
- Subwencja ogólna	40 891 984	34 855 108	34 902 604	100,1	85,4
GMINY WIEJSKIE					
Dochody ogółem,					
z tego:	71 734 805	80 209 868	76 828 480	95,8	107,1
- Dochody własne	26 530 635	32 425 232	32 114 505	99,0	121,0
- Dotacje ogółem	24 043 103	30 515 232	27 418 565	89,9	114,0
- Subwencja ogólna	21 161 067	17 269 404	17 295 410	100,2	81,7

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W roku 2022, w strukturze dochodów ogółem gmin, dochody własne stanowiły 46,2%, dotacje ogółem – 33,5%, zaś subwencja ogólna – 20,3%.

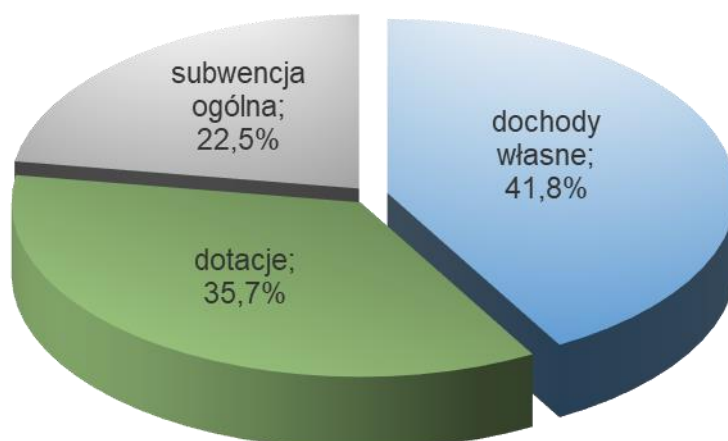
STRUKTURA DOCHODÓW GMIN W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2022 r. (Min. Fin.)

W strukturze dochodów gmin wiejskich, dochody własne stanowiły 41,8%, dotacje ogółem – 35,7% a subwencja ogólna – 22,5%.

STRUKTURA DOCHODÓW GMIN WIEJSKICH W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin wiejskich za 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r., w porównaniu do 2021 r., w strukturze dochodów gmin ogółem zwiększył się udział dochodów własnych o 3,8 punktu procentowego (w gminach wiejskich o 4,8 punktu procentowego) oraz dotacji ogółem o 0,9 punktu procentowego (w gminach wiejskich o 2,2 punktu procentowego), natomiast zmniejszył się udział subwencji ogólnej o 4,7 punktu procentowego (w gminach wiejskich o 7,0 punktu procentowego).

Dochody według źródeł pochodzenia

Dochody gmin według źródeł ich pochodzenia

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
DOCHODY OGÓŁEM,						
z tego:	163 483 715	178 867 101	171 813 486	96,1	100,0	105,1
DOCHODY WŁASNE,						
z tego:	69 231 325	80 036 977	79 358 222	99,2	46,2	114,6
- podatek dochodowy od osób prawnych	1 603 818	1 522 040	1 512 329	99,4	0,9	94,3
- podatek dochodowy od osób fizycznych	25 885 024	29 182 467	30 140 174	103,3	17,5	116,4
- podatek rolny	1 626 332	1 732 191	1 670 430	96,4	1,0	102,7
- podatek od nieruchomości	16 127 216	17 387 686	17 448 307	100,3	10,2	108,2
- podatek leśny	301 843	323 123	325 072	100,6	0,2	107,7

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
- podatek od środków transportowych	894 746	959 429	950 814	99,1	0,6	106,3
- podatek od dział. gosp. osób fizycznych opłacany w formie karty podatkowej	93 170	85 896	99 468	115,8	0,1	106,8
- podatek od spadków i darowizn	187 551	207 992	246 743	118,6	0,1	131,6
- podatek od czynności cywilnoprawnych	2 022 684	1 843 038	1 947 538	105,7	1,1	96,3
- wpływy z opłaty skarbowej	209 854	199 125	190 232	95,5	0,1	90,6
- wpływy z opłaty eksploatacyjnej	378 320	426 790	407 913	95,6	0,2	107,8
- wpływy z opłaty targowej	1 498	112 806	102 239	90,6	0,1	*
- dochody z majątku	4 294 968	5 015 044	4 515 468	90,0	2,6	105,1
- pozostałe dochody	15 604 299	21 039 349	19 801 497	94,1	11,5	126,9
DOTACJE OGÓŁEM	53 360 405	63 975 016	57 552 659	90,0	33,5	107,9
z tego:						
- Dotacje celowe	48 890 665	56 460 694	51 838 075	91,8	30,2	106,0
- Przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich	4 469 740	7 514 321	5 714 584	76,0	3,3	127,9
SUBWENCJA OGÓLNA	40 891 984	34 855 108	34 902 604	100,1	20,3	85,4

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

*wskaźnik powyżej 1000%, z uwagi na niepobieranie opłaty targowej od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 r.

W strukturze dochodów własnych gmin istotną część stanowiły dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (38,0%) i podatek od nieruchomości (22,0%).

W 2022 r. udział gmin we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, w porównaniu do roku 2021, zwiększył się z 38,23% do 38,34%.

W 2022 r. dochody gmin z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, zostały zrealizowane w wysokości 30 140 174 tys. zł, tj. o 16,4% wyższej niż w 2021 r., z tego:

- kwota 22 514 977 tys. zł została ustalona podstawie art. 9 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,

- kwota 7 625 197 tys. zł dodatkowych dochodów z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych została przekazana gminom na podstawie art. 70j ww. ustawy.

W porównaniu do 2021 roku na wyższym poziomie zostały zrealizowane m.in. dochody własne z tytułu podatku od spadków i darowizn (131,6%) oraz z tytułu podatku od nieruchomości (108,2%).

W 2022 r. plan dochodów z podatku od spadków i darowizn został zrealizowany w 118,6%, dochodów z podatku od nieruchomości został zrealizowany w 100,3%, a plan dochodów z wpływów z opłaty targowej – w 90,6%.

Skutki obniżenia górnych stawek podatków, udzielonych ulg i zwolnień oraz decyzji wydanych przez organ podatkowy na podstawie ustawy - Ordynacja podatkowa

W wyniku obniżenia górnych stawek podatków, udzielenia ulg i zwolnień (bez ulg i zwolnień ustawowych) oraz podjęcia decyzji o umorzeniu, rozłożeniu na raty i odroczeniu terminu płatności, w 2022 r. do budżetów gmin nie wpłynęła kwota 4 315 452 tys. zł, co stanowiło 2,5% dochodów ogółem (bez zmian w stosunku do 2021 r.) i 5,4% dochodów własnych (zmniejszenie o 0,6 punktu procentowego w stosunku do 2021 r.).

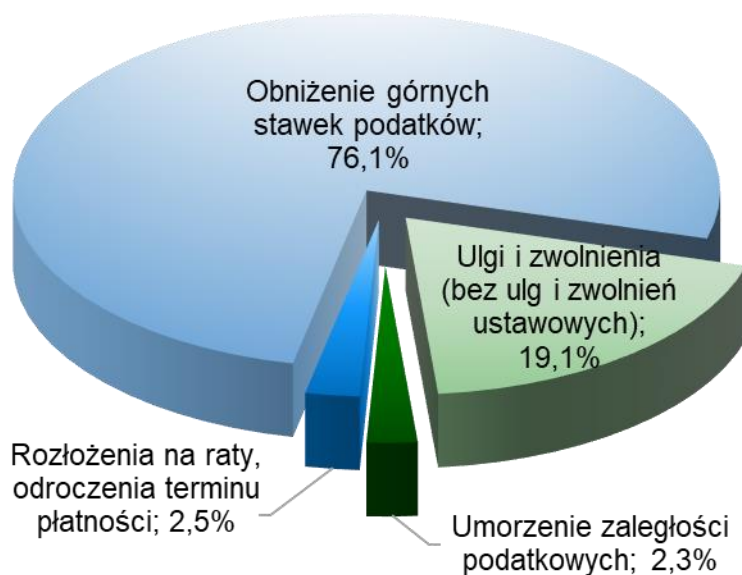
Skutki udzielonych przez gminy w 2022 r. ulg i zwolnień przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie	Razem ulgi (4+5+6+7)	z tego:				Wskaźnik (3:2)
			Obniżenie górných stawek podatków	Ulg i zwolnienia (bez ulg i zwolnień ustawowych)	Umorzenie zaległości podatkowych	Rozłożenia na raty, odroczenia terminu płatności	
			tys. zł				
1	2	3	4	5	6	7	8
DOCHODY OGÓŁEM	171 813 486	4 315 452	3 282 206	826 170	100 202	106 875	2,5
DOCHODY WŁASNE, w tym:	79 358 222	4 315 452	3 282 206	826 170	100 202	106 875	5,4
podatek rolny	1 670 430	154 561	149 329	1 100	2 919	1 214	9,3
podatek od nieruchomości	17 448 307	2 946 724	2 149 655	650 241	73 799	73 029	16,9
podatek leśny	325 072	1 757	1 013	608	124	12	0,5
podatek od środków transportowych	950 814	964 140	956 519	1 851	2 897	2 873	101,4
podatek od dział. gosp. osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej	99 468	99	0	0	22	78	0,1

Wyszczególnienie	Wykonanie	Razem ulgi (4+5+6+7)	z tego:				Wskaźnik (3:2)
			Obniżenie górných stawek podatków	Ulgi i zwolnienia (bez ulg i zwolnień ustawowych)	Umorzenie zaległości podatkowych	Rozłożenia na raty, odroczenia terminu płatności	
			tys. zł				
1	2	3	4	5	6	7	8
podatek od spadków i darowizn	246 743	12 592	0	0	4 802	7 789	5,1
podatek od czynności cywilnoprawnych	1 947 538	5 806	0	0	210	5 596	0,3
wpływy z opłaty skarbowej	190 232	2	0	0	2	0	0,0
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	407 913	590	0	0	31	559	0,1
wpływy z opłaty targowej	102 239	2 579	2 451	6	18	104	2,5
dochody z majątku	4 515 468	97	0	97	0	0	0,0
pozostałe dochody	19 801 497	226 506	23 240	172 268	15 379	15 618	1,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2022 r. (Min. Fin.)

STRUKTURA ULG UDZIELONYCH PRZEZ GMINY W 2022 R.

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetów gmin za 2022 r. (Min. Fin.)

W strukturze udzielonych przez gminy w 2022 r. ulg i zwolnień 76,1% stanowiły obniżenia górnych stawek podatków.

W łącznej kwocie obniżenia górnych stawek podatkowych, największy udział miały obniżenia stawek w podatku od nieruchomości (65,5%) i w podatku od środków transportowych (29,1%).

Największy udział w łącznej kwocie udzielonych przez gminy ulg i zwolnień miały w 2022 r. ulgi i zwolnienia w podatku od nieruchomości – 78,7%.

W roku 2022 najwięcej umorzeń zaległości podatkowych dokonano w podatku od nieruchomości i w podatku od spadków i darowizn (odpowiednio 73,7% i 4,8%).

W łącznej kwocie rozłożeń na raty, odroczenia terminu płatności największy udział miał podatek od nieruchomości (68,3%), podatek od spadków i darowizn (7,3%) i podatek od czynności cywilnoprawnych (5,2%).

Subwencja ogólna

Zgodnie z ustawą z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, wszystkie gminy otrzymują z budżetu państwa subwencję ogólną.

Subwencja ogólna dla gmin składa się z części: oświatowej, wyrównawczej i równoważącej.

W 2022 r. – według danych Ministerstwa Finansów – na rachunki gmin przekazano środki z tytułu subwencji ogólnej w wysokości 34 552 621 tys. zł, co stanowiło 100,0% kwot zaplanowanych na ten cel (po zmianach) i 104,9% analogicznych kwot przekazanych w 2021 r.

Na powyższą kwotę subwencji ogólnej składały się:

- część oświatowa w wysokości -	24 928 790 tys. zł,
- część wyrównawcza w wysokości -	9 282 887 tys. zł,
- część równoważąca w wysokości -	340 944 tys. zł.

Część wyrównawcza subwencji ogólnej dla gmin składa się z kwoty podstawowej i kwoty uzupełniającej.

Podstawę do ustalenia wysokości kwoty podstawowej na 2022 r. stanowiły dane ze sprawozdań z wykonania dochodów podatkowych gminy za 2020 r., z uwzględnieniem korekt, złożonych do właściwych regionalnych izb obrachunkowych, w terminie do dnia 30 czerwca 2021 r. oraz dane o liczbie mieszkańców, według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r., ustalonej przez Główny Urząd Statystyczny.

Zgodnie z art. 20 ust. 2 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, kwotę podstawową otrzymały gminy, w których dochód podatkowy na 1 mieszkańca był niższy od

92% średniego dochodu podatkowego na 1 mieszkańca kraju (w 2022 r. średni dochód podatkowy na 1 mieszkańca wynosił 2 122,33 zł).

Wysokość kwoty uzupełniającej uzależniona była od gęstości zaludnienia w gminie, w relacji do średniej gęstości zaludnienia w kraju i dochodów podatkowych gminy na 1 mieszkańca.

Kwotę uzupełniającą otrzymały gminy, w których gęstość zaludnienia, ustalona przez Główny Urząd Statystyczny, według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r., była niższa od średniej gęstości zaludnienia w kraju (122 osoby na 1 km²), i w których dochód podatkowy na 1 mieszkańca gminy nie był wyższy od 150% średniego dochodu podatkowego na 1 mieszkańca w kraju (3 183,50 zł).

W 2022 r. część wyrównawczą otrzymało 2 117 gmin.

Część równoważąca subwencji ogólnej została rozdzielona między 1 460 gmin zgodnie z art. 21a ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, tj. w następujący sposób:

- 1) 50% - między gminy miejskie, w których wydatki na dodatki mieszkaniowe wykonane w 2020 r., w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy, były wyższe od 80% średnich wydatków na dodatki mieszkaniowe wszystkich gmin miejskich wykonanych w 2020 r., w przeliczeniu na jednego mieszkańca tych gmin;
- 2) 25% - między gminy wiejskie i gminy miejsko-wiejskie, w których wydatki na dodatki mieszkaniowe wykonane w 2020 r., w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy, były wyższe od 90% średnich wydatków na dodatki mieszkaniowe wszystkich gmin wiejskich i miejsko-wiejskich wykonanych w 2020 r., w przeliczeniu na jednego mieszkańca tych gmin;
- 3) 25% - między gminy wiejskie i gminy miejsko-wiejskie, w których suma dochodów za 2020 r. z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz dochodów z podatku rolnego i z podatku leśnego, w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy, jest niższa od 80% średnich dochodów z tych samych tytułów za 2020 r. we wszystkich gminach wiejskich i miejsko-wiejskich, w przeliczeniu na jednego mieszkańca tych gmin.

Ponadto, w 2022 r. gminy otrzymały środki z rezerwy subwencji ogólnej, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Środki te, w łącznej wysokości 349 730 tys. zł, zostały rozdysponowane między 511 gmin.

Część oświatowa subwencji ogólnej i dotacje na zadania oświatowe

Część oświatowa subwencji ogólnej, na finansowanie zadań oświatowych realizowanych w 2022 r., o której poinformowano gminy po ogłoszeniu ustawy budżetowej, przekazana została w wysokości 24 767 804 tys. zł, z tego dla:

- gmin wiejskich	11 282 335 tys. zł,
- gmin miejskich	4 890 512 tys. zł,
- gmin miejsko-wiejskich	8 594 957 tys. zł.

Dodatkowo zgodnie z „Kryteriami podziału rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2022” przyjętymi przez Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, minister właściwy do spraw finansów publicznych – na wniosek ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania – rozdysponował dla poszczególnych gmin środki w wysokości 160 986 tys. zł (35,0 % łącznej kwoty wymienionej rezerwy).

Środki rezerwy zostały przeznaczone na:

- dofinansowanie z tytułu wzrostu zadań szkolnych i pozaszkolnych, polegającego na wzroście liczby uczniów przeliczeniowych w odniesieniu do danych przyjętych do naliczenia algorytmem części oświatowej subwencji ogólnej na 2022 rok – w kwocie 45 409 tys. zł,
- pomoc jednostkom samorządu terytorialnego w usuwaniu skutków zdarzeń losowych w budynkach szkół i placówek oświatowych publicznych, prowadzonych lub dotowanych przez jednostki samorządu terytorialnego – z wyłączeniem przedszkoli ogólnodostępnych oraz innych form wychowania przedszkolnego – w kwocie 2 170 tys. zł,
- dofinansowanie kosztów związanych z wypłatą odpraw dla zwalnianych nauczycieli w szkołach i placówkach oświatowych w trybie art. 20 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela albo przechodzących na emeryturę na podstawie art. 88 ustawy - Karta Nauczyciela w związku z art. 20 ww. ustawy Karta Nauczyciela – w kwocie 21 353 tys. zł,
- dofinansowanie wyposażenia publicznych szkół i placówek oświatowych, prowadzonych lub dotowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, w zakresie pomieszczeń do nauki w nowo wybudowanych budynkach oraz nowych pomieszczeń do nauki pozyskanych w wyniku adaptacji – w kwocie 7 284 tys. zł,
- dofinansowanie wyposażenia pomieszczeń dla szkół rozpoczynających kształcenie w nowych zawodach – w kwocie 30 tys. zł,
- wsparcie szkół w zakresie zorganizowania dodatkowych zajęć specjalistycznych z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej - w kwocie 84 736 tys. zł,
- korektę części oświatowej subwencji ogólnej z tytułu błędów statystycznych – w kwocie 4 tys. zł.

Na rachunki gmin, według stanu na 31 grudnia 2022 r., przekazane zostały środki z tytułu części oświatowej subwencji ogólnej w łącznej wysokości 24 928 790 tys. zł z tego dla:

- gmin wiejskich	11 345 274 tys. zł,
- gmin miejskich	4 931 746 tys. zł,
- gmin miejsko-wiejskich	8 651 770 tys. zł.

Należy zauważyć, że zgodnie z przepisami obowiązującymi w roku 2022, tj. art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych, środki niezbędne do realizacji zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 11 ust. 2-4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe, w tym na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie placówek wychowania przedszkolnego, szkół i placówek, są zagwarantowane w dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Zadania oświatowe realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego są ich zadaniami własnymi. Dochodami samorządów terytorialnych są: dochody własne, subwencja ogólna oraz dotacje celowe z budżetu państwa. Subwencja ogólna (w tym jej część oświatowa) jest zatem jednym ze źródeł dochodów jednostek samorządu terytorialnego.

Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich

W 2022 r. dochody gmin z tytułu dotacji, w tym z dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich, zostały zrealizowane w kwocie 57 552 659 tys. zł, z tego:

- 1) dotacje i środki przeznaczone na zadania bieżące zrealizowano w kwocie 48 438 832 tys. zł, z tego:
 - a) dotacje celowe z budżetu państwa na zadania bieżące:
 - własne realizowane z dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
 - pozostałe własne,
 - z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej zrealizowano w kwocie 31 739 519 tys. zł,
 - b) dotacje celowe na zadania bieżące wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 416 500 tys. zł,
 - c) dotacje celowe na zadania bieżące z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 84 485 tys. zł,

- d) dotacje z państwowych funduszy celowych na zadania bieżące zrealizowano w wysokości 40 336 tys. zł,
 - e) środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na zadania bieżące zrealizowano w wysokości 12 822 633 tys. zł,
 - f) środki otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy 3 334 571 tys. zł,
 - g) dotacje na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach 787 tys. zł,
- 2) dotacje i środki przeznaczone na zadania inwestycyjne zrealizowano w kwocie 9 113 827 tys. zł, z tego:
- a) dotacje celowe z budżetu państwa na zadania inwestycyjne:
 - własne realizowane z dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
 - pozostałe własne,
 - z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej zrealizowano w kwocie 4 493 288 tys. zł,
 - b) dotacje celowe na zadania inwestycyjne wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 227 444 tys. zł,
 - c) dotacje celowe na zadania inwestycyjne z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 455 211 tys. zł,
 - d) dotacje z państwowych funduszy celowych zrealizowano w wysokości 289 284 tys. zł,
 - e) środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na zadania inwestycyjne zrealizowano w wysokości 3 642 257 tys. zł,
 - f) środki otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy na zadania inwestycyjne – 345 tys. zł,
 - g) dotacje na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach – 5 998 tys. zł.

Dochody z tytułu dotacji z budżetu państwa:

- na zadania własne finansowane z dotacji celowych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
 - na pozostałe zadania własne,
 - na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej
- zostały wykonane w kwocie 36 232 807 tys. zł, co stanowiło 63,0% łącznej kwoty dotacji otrzymanych przez gminy.

W 2022 r. dotacje ogółem dla gmin, w porównaniu do 2021 r., wzrosły o 7,8%.

Wykonanie dotacji oraz płatności z budżetu środków europejskich przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021		Wykonanie 2022		Dynamika	
	ogółem	w tym: bieżące	ogółem	w tym: bieżące	[4] : [2]	[5] : [3]
	(w tys. zł)				%%	%%
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem dotacje, z tego:	53 369 890	45 803 512	57 552 659	48 438 832	107,8	105,8
- przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich*	4 469 740	764 050	5 714 584	1 595 608	127,9	208,8
- na zadania z zakresu administracji rządowej	40 467 412	40 452 862	26 725 203	26 711 985	66,0	66,0
- na zadania własne w tym:	3 553 063	3 208 483	3 659 403	3 318 982	103	103,4
-na zadania bieżące gmin z zakresu edukacyjnej opieki wychowawczej z budżetu państwa w ramach programów rządowych	6 782	0	7 046	0	103,9	
- na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	45 465	36 863	133 617	112 945	293,9	306,4
- na zadania realizowane na podstawie porozumień między jst	583 393	357 973	643 943	416 500	110,4	116,3
- z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jst	383 869	70 615	539 696	84 485	140,6	119,6
- z funduszy celowych	286 358	36 994	329 620	40 336	115,1	109,0

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021		Wykonanie 2022		Dynamika	
	ogółem	w tym: bieżące	ogółem	w tym: bieżące	[4] : [2]	[5] : [3]
	(w tys. zł)				%%	%%
1	2	3	4	5	6	7
- na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach	9 484	1 302	6 785	788	71,5	60,5
- środki otrzymane ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 (m.in. z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych)	3 571 105	874 370	16 464 890	12 822 633	461,1	1466,5
- otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków (*)	0	0	3 334 916	3 334 571		

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, gminy otrzymywały z budżetu państwa dotacje na dofinansowanie zadań własnych, finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, a także dotacje na realizację zadań na podstawie porozumień z organami administracji rządowej.

Najwyższe kwoty dotacji dla gmin przeznaczone zostały na zadania bieżące z zakresu: rodziny, pomocy społecznej, oświaty i wychowania, transportu i łączności oraz na pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej.

Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami

W 2022 r. gminy otrzymały dotacje na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami w kwocie 26 725 203 tys. zł. W dochodach ogółem, zrealizowanych przez gminy w 2022 r., stanowiły one 15,6%.

Wysokość dotacji celowych z budżetu państwa dla gmin na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, według wybranych ważniejszych działów, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (8:7)
	(w tys. zł)			%%		(w tys. zł)		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	40 467 412	27 070 928	26 725 203	98,7	66,0	27 050 383	26 711 985	98,7
Rolnictwo i łowiectwo	1 147 807	1 261 180	1 260 956	100	109,9	1 261 180	1 260 956	100,0
Administracja publiczna	354 405	332 685	331 292	99,6	93,5	332 670	331 277	99,6

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (8:7)
	(w tys. zł)			%%		(w tys. zł)		%%
	1	2	3	4	5	6	7	8
Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	8 467	7 535	7 336	97,4	86,6	7 535	7 336	97,4
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 346	7 827	7 778	99,4	577,8	7 827	7 778	99,4
Oświata i wychowanie	285 755	190 970	186 193	97,5	65,2	190 970	186 193	97,5
Pomoc społeczna	539 714	2 850 216	2 722 544	95,5	504,4	2 830 862	2 710 490	95,7
Rodzina	38 124 981	22 410 820	22 200 308	99,1	58,2	22 410 820	22 200 308	99,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Dotacje na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami w 2022 r., w porównaniu do 2021 r., były niższe o 34%. Główną przyczyną tak znacznego spadku dotacji celowych było przeniesienie z dniem 1 lipca 2022 r. wypłaty świadczeń wychowawczych w ramach programu „Rodzina 500+” z gmin i miast na prawach powiatu do ZUS.

Z ogólnej kwoty omawianych dotacji, przekazano:

- na zadania bieżące 26 711 985 tys. zł, co stanowiło 99,95% ogółu tych dotacji,
- na zadania inwestycyjne 13 218 tys. zł, co stanowiło 0,05% ogółu tych dotacji.

W strukturze działowej dotacji na finansowanie zadań bieżących zleconych z zakresu administracji rządowej dominowały dotacje w takich działach, jak: Rodzina, Pomoc społeczna, Rolnictwo i łowiectwo, Administracja publiczna oraz Oświata i wychowanie.

Udział dotacji celowych na realizowane przez gminy zadania z zakresu administracji rządowej w poszczególnych działach w 2022 r., w podziale na zadania bieżące i inwestycyjne oraz strukturę dotacji przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Struktura			Udział dotacji celowych		
	Ogółem	z tego na zadania:		Ogółem	z tego na zadania:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem, z tego:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0
Rolnictwo i łowiectwo	4,7	4,7	0,0	100,0	100,0	0,0
Administracja publiczna	1,2	1,2	0,1	100,0	100,0	0,0
Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	0,0

Wyszczególnienie	Struktura			Udział dotacji celowych		
	Ogółem	z tego na zadania:		Ogółem	z tego na zadania:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Oświata i wychowanie	0,7	0,7	0,0	100,0	100,0	0,0
Pomoc społeczna	10,2	10,1	91,2	100,0	99,6	0,4
Rodzina	83,1	83,1	0	100,0	100,0	0,0
Pozostałe działy	0,1	0,1	8,7	100,0	93,1	6,9

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2022 r. (Min. Fin.)

W dziale Rodzina – 52,1% dotacji na zadania bieżące zlecone gminom przeznaczono na realizację zadań wynikających z ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, w szczególności na świadczenia wychowawcze, a 47,1% na wypłatę świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

W dziale Rolnictwo i łowiectwo całą kwotę dotacji na zadania bieżące przeznaczono w rozdziale - Pozostała działalność, w największym stopniu na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminom ustawami. Z kwoty tej środki przeznaczono głównie na zwrot części podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej przez producentów rolnych oraz pokrycie kosztów postępowania poniesionych przez gminy w sprawie jego zwrotu.

W dziale Pomoc społeczna – 20,0% dotacji na zadania bieżące zlecone gminom przeznaczono na realizację zadań przez ośrodki wsparcia oraz na usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, 77,6% dotacji przeznaczono na pozostałą działalność, w ramach której ujęto głównie dotacje na wypłatę w 2022 r. dodatku osłonowego. Wypłata dodatku osłonowego przysługującego osobom uprawnionym od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 roku jest nowym zadaniem z zakresu administracji rządowej wprowadzonym ustawą z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym.

W dziale Oświata i wychowanie dotacje na zadania bieżące praktycznie w 100,0% przeznaczono na zapewnienie uczniom prawa do bezpłatnego dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych.

W dziale Administracja publiczna omawiane dotacje przede wszystkim przeznaczono na zadania realizowane przez urzędy stanu cywilnego, tj. prowadzenie ewidencji ludności, wydawanie dowodów osobistych, a także na realizację zadań związanych z prowadzeniem ewidencji działalności gospodarczej, czynności związanych z wykonywaniem powszechnego obowiązku obrony oraz zadania związane ze spisem rolnym i powszechnym.

W ramach ogólnej kwoty dotacji przekazanych gminom na inwestycje związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, 91,2% środków przeznaczono na dofinansowanie zadań inwestycyjnych w dziale Pomoc społeczna, 8,6% w Dziale Transport i Łączność i 0,2% w pozostałych działach.

Dotacje na inwestycje w dziale Pomoc społeczna w 100,0% zostały przeznaczone na inwestycje w ośrodkach wsparcia prowadzonych przez gminy.

Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych

W 2022 r. dochody gmin z tytułu dotacji celowych z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych zostały zrealizowane w wysokości 3 659 403 tys. zł, tj. na poziomie o 3% wyższym niż w 2021 r.

Wysokość dotacji celowych z budżetu państwa na zadania własne gmin, według wybranych ważniejszych działów, przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4 : 3)	Dynamika (4 : 2)	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (8 : 7)
	(w tys. zł)			%%		(w tys. zł)		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	3 553 063	3 809 247	3 659 403	96,1	103,0	3 428 571	3 318 982	96,8
Rolnictwo i łowiectwo	6 025	19 050	12 039	63,2	199,8	22	22	100
Transport i łączność	89 380	98 697	88 432	89,6	98,9	19 393	16 665	85,9
Gospodarka mieszkaniowa	12 114	13 956	13 295	95,3	109,7	37	37	100
Administracja publiczna	1 026	11 087	10 011	90,3	975,7	5 964	5 229	87,7
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	3 849	12 459	12 141	97,4	315,4	2 363	2 144	90,7
Różne rozliczenia	190 568	174 547	174 187	99,8	91,4	117 752	117 464	99,8
Oświata i wychowanie	1 102 678	1 220 674	1 203 754	98,6	109,2	1 159 190	1 149 771	99,2
Pomoc społeczna	1 795 334	1 963 941	1 909 111	97,2	106,3	1 934 928	1 881 635	97,2
Edukacyjna opieka wychowawcza	155 238	181 912	141 109	77,6	90,9	181 912	141 109	77,6
Rodzina	148 565	30 316	24 022	79,2	16,2	2 081	517	24,8
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	14 430	33 414	26 330	78,8	182,5	309	88	28,5
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	5 171	8 825	4 722	53,5	91,3	708	612	86,4
Kultura fizyczna	25 426	30 340	30 446	100,3	119,7	315	319	101,3

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Udział dotacji celowych bieżących i inwestycyjnych w dotacjach na zadania własne realizowane przez gminy w 2022 r. oraz strukturę tych dotacji przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Struktura			Udział		
	Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem, z tego:	100,0	100,0	100,0	100,0	90,7	9,3
Rolnictwo i łowiectwo	0,3	0	3,5	100	0,2	99,8
Transport i łączność	2,4	0,5	21,1	100	18,8	81,2
Gospodarka mieszkaniowa	0,4	0	3,9	100	0,3	99,7
Administracja publiczna	0,3	0,2	1,4	100	52,2	47,8
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,3	0,1	2,9	100	17,7	82,3
Różne rozliczenia	4,8	3,5	16,7	100	67,4	32,6
Oświata i wychowanie	32,9	34,6	15,9	100	95,5	4,5
Pomoc społeczna	52,2	56,7	8,1	100	98,6	1,4
Edukacyjna opieka wychowawcza	3,9	4,3	0	100	100,0	0
Rodzina	0,7	0	6,9	100	2,2	97,8
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0,7	0	7,7	100	0,3	99,7
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,1	0	1,2	100	13,0	87,0
Kultura fizyczna	0,8	0	8,8	100	1,0	99,0
Pozostałe działy	0,2	0,1	1,9	100	34,4	65,6

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r. w strukturze dochodów z tytułu dotacji celowych na realizację zadań własnych gmin, w porównaniu do 2021 r., udział dotacji przeznaczonych na realizację bieżących zadań własnych wzrósł o 0,4 punktu procentowego.

W 2022 r. największą część dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie bieżących zadań własnych gminy otrzymały na zadania realizowane w działach: Pomoc społeczna (56,7%), Oświata i wychowanie (34,6%), Edukacyjna opieka wychowawcza (4,3%) oraz Różne rozliczenia (3,5%). Łącznie, na dofinansowanie zadań własnych realizowanych w ramach tych działów, przeznaczono 99,1% dotacji na bieżące zadania własne gmin.

Dotacje w dziale Pomoc społeczna przekazane na zadania bieżące w 91,7% przeznaczone były m. in. na wypłatę zasiłków stałych, zasiłków okresowych, celowych i pomoc w naturze oraz opłacenie składek na ubezpieczenie emerytalne, a także na prowadzenie działalności ośrodków pomocy społecznej oraz pomoc w zakresie dożywiania.

Dotacje w dziale Oświata i wychowanie na realizację bieżących zadań własnych przeznaczono w 97,4% na finansowanie zadań z zakresu przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych, innych form wychowania przedszkolnego oraz na finansowanie szkół podstawowych, w tym stołówek szkolnych i przedszkolnych.

Przekazane dotacje na zadania bieżące w dziale Edukacyjna opieka wychowawcza przeznaczone zostały w 100% na pomoc materialną dla uczniów o charakterze socjalnym.

Przekazane z budżetu państwa dotacje w wysokości 117 464 tys. zł na własne zadania bieżące w dziale Różne rozliczenia, dotyczyły w głównej mierze zwrotu części wydatków wykonanych w ramach funduszu sołeckiego oraz dotacji dla gmin uzdrowskich (33,2%).

W 2022 r. dotacje celowe z budżetu państwa na własne zadania inwestycyjne przekazano gminom w wysokości 340 421 tys. zł, tj. o 1,2% mniej niż w 2021 r.

W 2022 r. największą część dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie inwestycyjnych zadań własnych gminy otrzymały na zadania realizowane w działach: Transport i łączność (21,1%) głównie na drogi publiczne i usuwanie klęsk żywiołowych, Różne rozliczenia (16,7%), Oświata i wychowanie (15,9%) głównie z przeznaczeniem na szkoły podstawowe i przedszkola, Kultura fizyczna (8,8%), Pomoc społeczna (8,1%), Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (7,7%), Rodzina (6,9%) na system opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz Gospodarka mieszkaniowa (3,9%).

Łącznie, na dofinansowanie zadań własnych realizowanych w ramach tych działów, przeznaczono 89,1% dotacji na inwestycyjne zadania własne gmin.

Dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich

W 2022 r. dochody gmin z tytułu dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich zostały zrealizowane w wysokości 5 714 584 tys. zł, w tym dotacje na zadania bieżące zostały zrealizowane w wysokości 1 595 608 tys. zł, a zadania inwestycyjne w wysokości 4 118 976 tys. zł. Dotacje na zadania bieżące stanowiły 27,9%, a na zadania inwestycyjne 72,1% otrzymanych środków.

Dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich w 2022 r., w porównaniu do 2021 r., zwiększyły się o 27,9%.

Wysokość dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich na zadania własne, według działów, przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4 : 3)	Dynamika (4 : 2)	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (8 : 7)
	w tys. zł			%%		w tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	4 469 740	7 514 321	5 714 584	76,0	127,9	1 737 140	1 595 608	91,9
Rolnictwo i łowiectwo	323 715	558 778	371 945	66,6	114,9	5 129	4 803	93,6
Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę	35 131	46 316	32 546	70,3	92,6	140	52	37,1
Transport i łączność	624 998	808 835	570 833	70,6	91,3	4 206	3 193	75,9
Turystyka	134 048	224 157	165 072	73,6	123,1	9 143	7 345	80,3
Gospodarka mieszkaniowa	276 292	323 304	238 178	73,7	86,2	1 286	409	31,8
Działalność usługowa	35 777	28 689	22 681	79,1	63,4	3 148	2 698	85,7
Informatyka	7 640	121 750	118 017	96,9	1544,6	64 443	64 252	99,7
Administracja publiczna	170 096	855 081	798 869	93,4	469,7	426 156	412 500	96,8
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	39 839	41 941	22 877	54,5	57,4	3 136	2 075	66,2
Różne rozliczenia	58 758	63 426	52 836	83,3	89,9	12 774	11 328	88,7
Oświata i wychowanie	433 251	763 151	633 219	83,0	146,2	340 685	308 100	90,4
Ochrona zdrowia	17 745	20 540	18 848	91,8	106,2	2 205	1 895	85,9
Pomoc społeczna	199 270	215 889	196 334	90,9	98,5	190 261	178 812	94,0
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	211 277	499 514	474 038	94,9	224,4	468 387	447 200	95,5
Rodzina	100 392	103 825	90 305	87,0	90	85 176	74 397	87,3
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 383 266	2 214 046	1 496 655	67,6	108,2	74 952	43 146	57,6
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	316 145	464 061	313 426	67,5	99,1	32 550	21 092	64,8
Kultura fizyczna	93 587	126 181	81 958	65,0	87,6	3 541	2 995	84,6

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Z ogólnej kwoty tych dotacji, przekazane środki dotyczyły przede wszystkim realizacji zadań w następujących działach:

- Gospodarka komunalna i ochrona środowiska 1 496 655 tys. zł (26,2%),
- Administracja publiczna 798 869 tys. zł (14,0%),

- Oświata i wychowanie 633 219 tys. zł (11,1%),
- Transport i łączność 570 833 tys. zł (10,0%),
- Rolnictwo i łowiectwo 371 945 tys. zł (6,5%),
- Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej 474 038 tys. zł (8,3%),
- Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego 313 426 tys. zł (5,3%),
- Gospodarka mieszkaniowa 238 178 tys. zł (4,2%).

Łącznie, na realizację zadań w wyżej wymienionych działach, gminy otrzymały 4 897 162 tys. zł, tj. 85,8 % wszystkich dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich.

Pozostałe dotacje celowe

Dochodami gmin są również:

- dotacje z budżetu państwa na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
- dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego,
- dotacje celowe na pomoc finansową udzielaną między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie zadań własnych,
- dotacje otrzymane z funduszy celowych,
- dotacje na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach,

a ponadto środki pochodzące z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 (obejmujące m.in. środki Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych) oraz środki otrzymane z Funduszu Pomocy.

W 2022 r. udział tych dotacji w zrealizowanych przez gminy dochodach ogółem wynosił 12,5%, w tym środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 – 9,6%. Ogólna kwota otrzymanych przez gminy dotacji, o których wyżej mowa, wyniosła 21 453 469 tys. zł, w tym 16 464 890 tys. zł pochodzących z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19.

W 2022 r. na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej zostały przekazane dotacje gminom w wysokości 133 617 tys. zł. Porozumienia z organami administracji rządowej dotyczyły głównie zadań zaliczanych do działów: Oświata i wychowanie (48,3%), Działalność usługowa (16,8%), Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (13,1%), Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (5,6%), Pomoc społeczna (4,1%) oraz Gospodarka mieszkaniowa (3,5%).

Na zadania realizowane na podstawie porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego zostały przeznaczone dotacje w wysokości 643 943 tys. zł. Zawierane między jednostkami samorządu terytorialnego porozumienia, dotyczyły w szczególności realizacji zadań z zakresu działań: Transport i łączność 308 134 tys. zł (47,9% tych dotacji), Oświata i wychowanie 150 472 tys. zł (23,4%), Rolnictwo i łowiectwo 57 281 tys. zł (8,9%), Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa 27 372 tys. zł (4,3%) Gospodarka komunalna i ochrona środowiska 24 592 tys. zł (3,8%) i Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego 19 951 tys. zł (3,1%).

Na zadania własne gminy otrzymały pomoc finansową z innych jednostek samorządu terytorialnego w wysokości 539 696 tys. zł. Dotacje przekazane w ramach pomocy finansowej były wydatkowane przede wszystkim na realizację zadań w następujących działach: Transport i łączność (33,0%), Kultura fizyczna (13,5%), Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (11,4%), Rolnictwo i łowiectwo (8,8%), Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (8,2%) oraz Oświata i wychowanie (7,8%).

Z państwowych funduszy celowych zostały przekazane do gmin dotacje na zadania własne w wysokości 329 620 tys. zł. Z powyższej kwoty 40 336 tys. zł przeznaczone było na wydatki bieżące, zaś pozostała kwota dotacji w wysokości 289 284 tys. zł przeznaczona była na wydatki inwestycyjne. W dotacjach otrzymanych przez gminy z funduszy celowych, największy udział miały dotacje w działach: Kultura fizyczna 146 078 tys. zł (44,3% tych dotacji), Działalność usługowa 59 131 tys. zł (17,9%), Oświata i wychowanie 46 405 tys. zł (14,1%), Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej 16 829 tys. zł (5,1%), oraz Gospodarka komunalna i ochrona środowiska 14 559 tys. zł (4,4%).

W 2022 r. w dochodach budżetowych gmin ujęto również środki pochodzące z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 w wysokości 16 464 890 tys. zł, z tego na:

- na zadania bieżące – 12 822 633 tys. zł (77,9%),
- na zadania inwestycyjne – 3 642 257 tys. zł (22,1%).

W środkach na zadania inwestycyjne:

- 84,7% stanowią środki otrzymane z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, w kwocie 3 084 361 tys. zł,
- 10,1% stanowią środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych związanych z przeciwdziałaniem COVID-19, w kwocie 368 045 tys. zł
- 5,2% stanowi dofinansowanie ze środków Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych, w kwocie 189 851 tys. zł.

Z uwagi na ujmowanie znacznej części w/w środków w budżetach gmin w dziale Różne rozliczenia nie jest możliwe wskazanie kierunków ich wydatkowania.

W 2022 roku gminy otrzymały również dotacje na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach w wysokości 6 785 tys. zł, z czego kwota 5 998 tys. zł (88,4%) przeznaczona była na wydatki inwestycyjne.

W 2022 r. w dochodach budżetowych gmin ujęto również środki pochodzące z Funduszu Pomocy oraz inne środki na finansowanie lub dofinansowanie zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy w kwocie 3 334 916 tys. zł.

Dochody gmin według działów

W strukturze dochodów ogółem gmin w 2022 r. najistotniejszą pozycję zajmowały dochody w następujących działach:

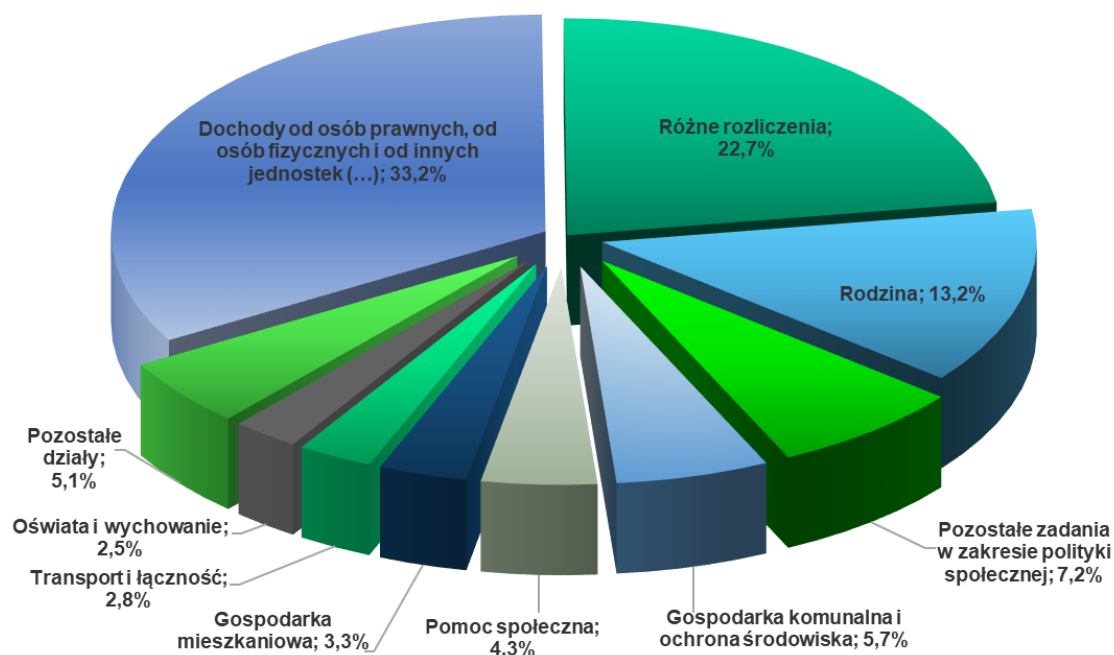
- Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek, nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	33,2%,
- Różne rozliczenia	22,7%,
- Rodzina	13,2%,
- Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	7,2%,
- Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	5,7%,
- Pomoc społeczna	4,3%,
- Gospodarka mieszkaniowa	3,3%,
- Transport i łączność	2,8%,
- Oświata i wychowanie	2,5%.

W strukturze dochodów ogółem gmin dochody w tych działach stanowiły łącznie 94,9%.

W 2022 r. dochody w dziale Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem zostały wykonane w 102,1% planu. W dziale tym ujmowane są m.in. wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych (52,8% dochodów zrealizowanych w tym dziale) oraz wpływy z podatku od nieruchomości (30,6% dochodów).

W pozostałych ważniejszych działach dochody zostały wykonane poniżej kwot zaplanowanych.

STRUKTURA DOCHODÓW GMIN WG DZIAŁÓW W 2022 r.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2022 r. (Min. Fin.)

Wykonanie dochodów gmin według ważniejszych działów prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	7
DOCHODY OGÓŁEM	163 483 715	178 867 101	171 813 486	96,1	105,1
w tym:					
Rolnictwo i łowiectwo	2 001 412	2 973 740	2 506 072	84,3	125,2
Transport i łączność	3 091 548	5 647 874	4 731 706	83,8	153,1
Gospodarka mieszkaniowa	5 674 250	6 215 202	5 665 845	91,2	99,9
Administracja publiczna	856 341	1 795 424	1 772 280	98,7	207,0
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osób. prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	50 762 885	55 881 889	57 030 605	102,1	112,3
Różne rozliczenia	43 862 713	39 396 662	38 973 650	98,9	88,9
Oświata i wychowanie	4 017 139	4 640 829	4 284 183	92,3	106,6
Pomoc społeczna	2 834 552	7 870 226	7 428 693	94,4	262,1
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	8 602 138	11 339 086	9 853 757	86,9	114,6
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	277 937	14 601 936	12 427 808	85,1	*
Rodzina	38 635 605	22 989 901	22 717 385	98,8	58,8

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

*wskaźnik powyżej 1000%

W 2022 r., w porównaniu do 2021 r., najwyższy wzrost dochodów wystąpił w dziale Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej. W 2021 r. dochody w tym dziale wynosiły 277 937 tys. zł, natomiast w 2022 r. - 12 427 808 tys. zł. W dziale tym ujmowane są m.in. środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem COVID-19 (83,8% dochodów zrealizowanych w tym dziale) w szczególności na:

- dodatki dla gospodarstw domowych wypłacane przez gminy zgodnie z przepisami ustawy z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw,
- dodatki energetyczne dla gospodarstw domowych wypłacane przez gminy na mocy art. 27 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej,

a także środki z Funduszu Pomocy na finansowanie lub dofinansowanie zadań bieżących w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy (6,3% dochodów).

Kolejno najwyższy wzrost dochodów wystąpił w dziale Pomoc społeczna oraz Administracja publiczna. Dochody gmin w tych działach wzrosły odpowiednio o 162,1% i 107,0%.

Dochody w dziale Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem wzrosły natomiast o 12,3%.

Szczegółowe dane dotyczące dochodów gmin według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, według głównych grup dochodów

Wyszczególnienie	2021		2022	
	Gminy ogółem	w tym: Gminy wiejskie	Gminy ogółem	w tym: Gminy wiejskie
	w zł			
1	2	3	4	5
Dochody ogółem z tego:	6 347,80	6 593,26	6 698,23	7 249,04
Dochody własne	2 688,14	2 438,47	3 093,82	3 030,12
Dotacje ogółem	2 071,90	2 209,84	2 243,72	2 587,04
Subwencja ogólna	1 587,77	1 944,95	1 360,69	1 631,88

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Dochody ogółem w gminach w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 6 698,23 zł i były wyższe o 5,5%, niż dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca wykonane w 2021 r.

Dochody ogółem w gminach wiejskich w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 7 249,04 zł i były wyższe o 8,2% niż dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca dla wszystkich gmin w kraju.

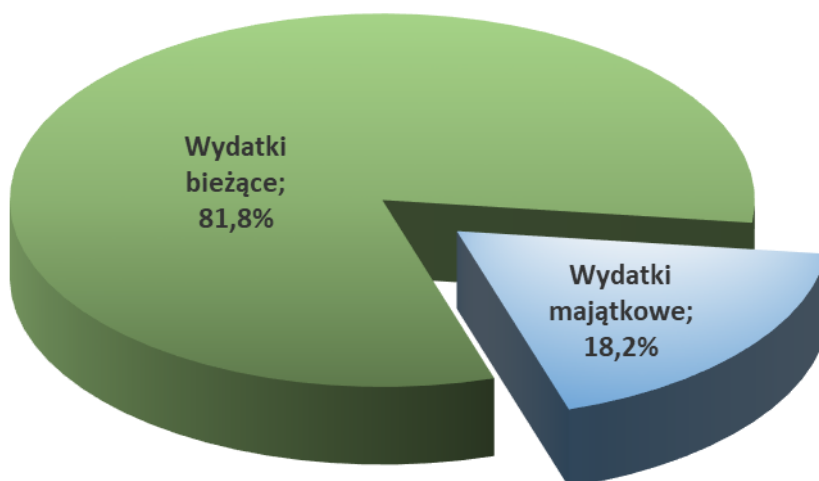
Dochody ogółem gminy o najwyższych dochodach w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 35 488,99 zł, a dochody w gminie o najniższych dochodach w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 4 553,92 zł.

Zestawienie dochodów na 1 mieszkańca w gminach, według województw, zaprezentowano w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wydatki gmin

Wydatki ogółem gmin w 2022 r. zostały zrealizowane w wysokości 175 500 612 tys. zł, w tym wydatki majątkowe w wysokości 31 959 779 tys. zł.

STRUKTURA WYDATKÓW OGÓŁEM GMIN W 2022 R.

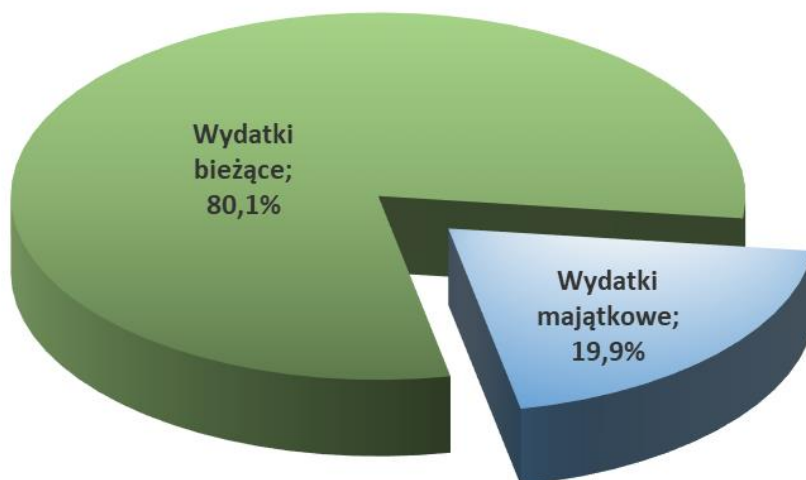

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2022 r. (Min. Fin.)

Wydatki bieżące gmin w 2022 r. stanowiły 81,8% wydatków ogółem tych jednostek, a w gminach wiejskich 80,1%.

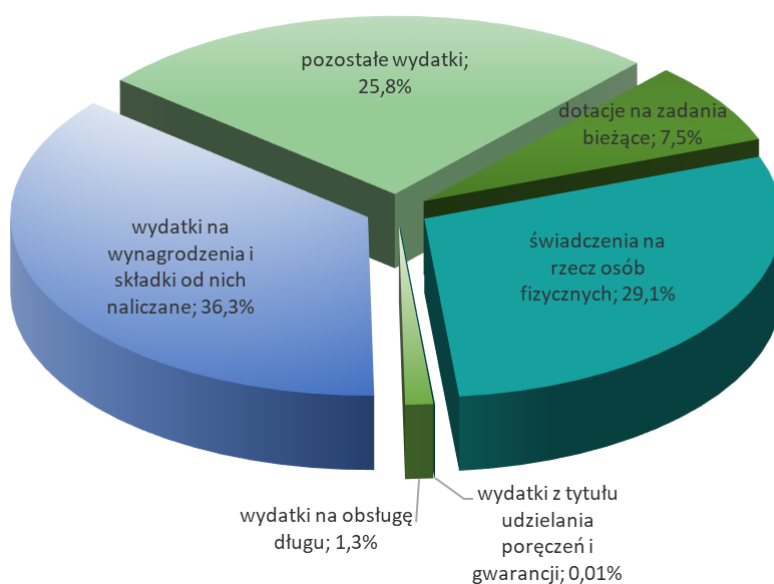
Wydatki majątkowe w strukturze wydatków gmin wiejskich były wyższe o 1,7 punktu procentowego od wydatków majątkowych w strukturze wydatków gmin ogółem.

STRUKTURA WYDATKÓW OGÓŁEM GMIN WIEJSKICH W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2022 r. (Min. Fin.)

STRUKTURA WYDATKÓW BIEŻĄCYCH GMIN W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r., w porównaniu do 2021 r., w strukturze wydatków bieżących zmniejszył się udział wydatków na wynagrodzenia i składek od nich naliczanych o 0,5 punktu procentowego natomiast udział świadczeń na rzecz osób fizycznych zmniejszył się o 2,5 punktu procentowego.

Wydatki według ważniejszych rodzajów wydatków

Wydatki gmin ogółem oraz gmin wiejskich przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
GMINY OGÓŁEM					
Wydatki ogółem, z tego:	152 788 989	196 511 213	175 500 612	89,3	114,9
- Wydatki majątkowe	23 252 898	40 923 435	31 959 779	78,1	137,4
- Wydatki bieżące	129 536 091	155 587 778	143 540 832	92,3	110,8
w tym:					
GMINY WIEJSKIE					
Wydatki ogółem, z tego:	65 835 522	88 116 355	77 643 815	88,1	117,9
- Wydatki majątkowe	10 581 915	20 048 263	15 465 669	77,1	146,2
- Wydatki bieżące	55 253 606	68 068 092	62 178 147	91,3	112,5

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Wydatki ogółem gmin w 2022 r. zostały zrealizowane w wysokości 175 500 612 tys. zł i były o 14,9% wyższe, niż wydatki zrealizowane w 2021 r.

Wykonane w 2022 r. wydatki bieżące gmin były o 10,8% wyższe, niż wydatki bieżące zrealizowane w 2021 r.

Wydatki ogółem gmin wiejskich w 2022 r. zostały zrealizowane w wysokości 77 643 815 tys. zł i były o 17,9% wyższe, niż wydatki zrealizowane w 2021 r.

Wykonanie wydatków bieżących gmin wiejskich wzrosło o 12,5% w stosunku do wykonania tych wydatków w roku 2021.

Wydatki gmin według głównych kierunków ich rozdysonowania

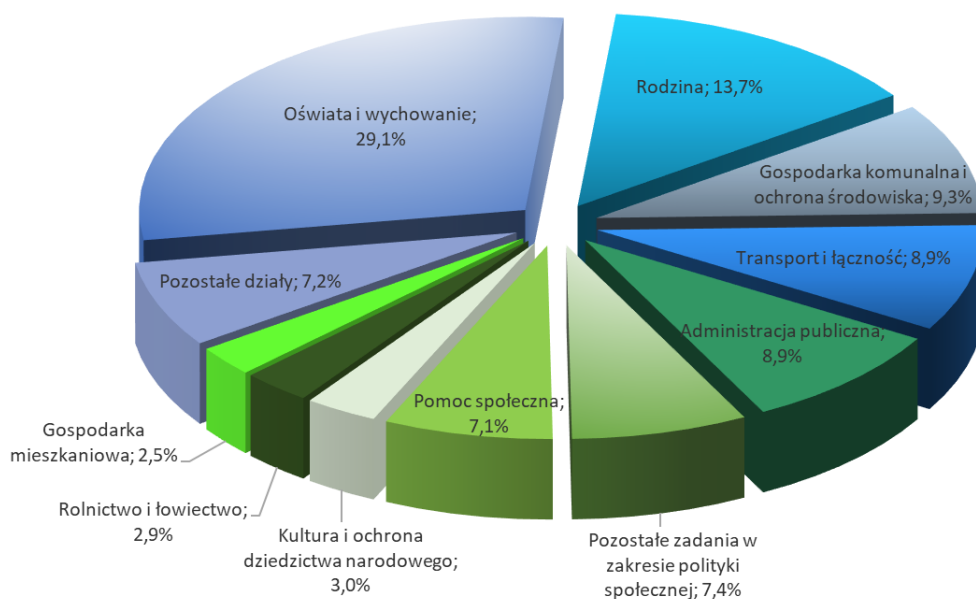
Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Wydatki ogółem, z tego:	152 788 989	196 511 213	175 500 612	89,3	100,0	114,9
- Wydatki majątkowe	23 252 898	40 923 435	31 959 779	78,1	18,2	137,4
- w tym: wydatki na inwestycje	21 782 473	39 428 505	30 517 140	77,4	17,4	140,1
- Wydatki bieżące, z tego:	129 536 091	155 587 778	143 540 832	92,3	81,8	110,8
- wydatki jednostek budżetowych, z tego:	78 787 754	98 253 844	89 196 990	90,8	50,8	113,2

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
- wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane	47 623 219	54 256 318	52 130 814	96,1	29,7	109,5
- pozostałe wydatki	31 164 535	43 997 526	37 066 176	84,2	21,1	118,9
- dotacje na zadania bieżące	9 379 191	11 069 409	10 753 927	97,1	6,1	114,7
- świadczenia na rzecz osób fizycznych	40 883 963	44 279 105	41 773 358	94,3	23,8	102,2
- wydatki z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji	4 325	61 258	4 339	7,1	0,0	100,3
- wydatki na obsługę długu	480 860	1 924 163	1 812 219	94,2	1,0	376,9

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Wydatki według działów

STRUKTURA WYDATKÓW GMIN WG DZIAŁÓW W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2022 r. (Min. Fin.)

W strukturze działowej wydatków gmin przeważały wydatki w działach: Oświata i wychowanie – 29,1%, Rodzina – 13,7%, Gospodarka komunalna i ochrona środowiska – 9,3%, Transport i łączność – 8,9%, Administracja publiczna – 8,9%, Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej – 7,4%, Pomoc społeczna – 7,1%.

Wydatki w tych działach stanowiły razem 84,4% wydatków ogółem.

Wykonanie i dynamika wydatków gmin według ważniejszych działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
WYDATKI OGÓŁEM w tym:	152 788 989	196 511 213	175 500 612	89,3	114,9
Rolnictwo i łowiectwo	3 411 184	6 481 611	5 047 870	77,9	148,0
Transport i łączność	11 448 032	18 654 651	15 661 869	84,0	136,8
Gospodarka mieszkaniowa	4 145 066	5 264 618	4 453 524	84,6	107,4
Administracja publiczna	12 554 172	17 043 357	15 568 336	91,3	124,0
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 422 188	3 152 987	2 771 510	87,9	194,9
Oświata i wychowanie	45 077 885	54 050 870	51 052 110	94,5	113,3
Pomoc społeczna	7 205 252	13 390 748	12 410 250	92,7	172,2
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	336 428	15 635 380	12 962 903	82,9	*
Rodzina	39 743 917	24 405 791	24 007 196	98,4	60,4
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	15 107 943	19 825 092	16 371 528	82,6	108,4
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	4 379 533	5 917 996	5 339 959	90,2	121,9
Kultura fizyczna	3 260 931	4 570 095	4 029 860	88,2	123,6

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

*wskaźnik powyżej 1000%

W 2022 r. największą kwotę wydatków budżetowych gminy zrealizowały w dziale Oświata i wychowanie, przy czym 66,0% tej kwoty przeznaczono na wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane. W stosunku do roku poprzedniego wydatki ogółem w tym dziale wzrosły o 13,3%. Wydatki w tym dziale wykonano w 94,5% planu.

W dziale Rodzina wydatki zostały zrealizowane w 98,4% planu i były to w 87,7% wydatki na świadczenia społeczne.

W 2022 r., w porównaniu do 2021 r., najwyższy wzrost wydatków wystąpił w dziale Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej. W 2021 r. wydatki w tym dziale wynosiły 336 428 tys. zł, natomiast w 2022 r. - 12 962 903 tys. zł. W dziale tym 82,4% wydatków stanowiły świadczenia społeczne obejmujące w szczególności:

- dodatki dla gospodarstw domowych wypłacane przez gminy zgodnie z przepisami ustawy z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw,

- dodatki energetyczne dla gospodarstw domowych wypłacane przez gminy na mocy art. 27 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej.

Szczegółowe dane dotyczące wydatków gmin według działów zamieszczono w tablicach załączonych do sprawozdania.

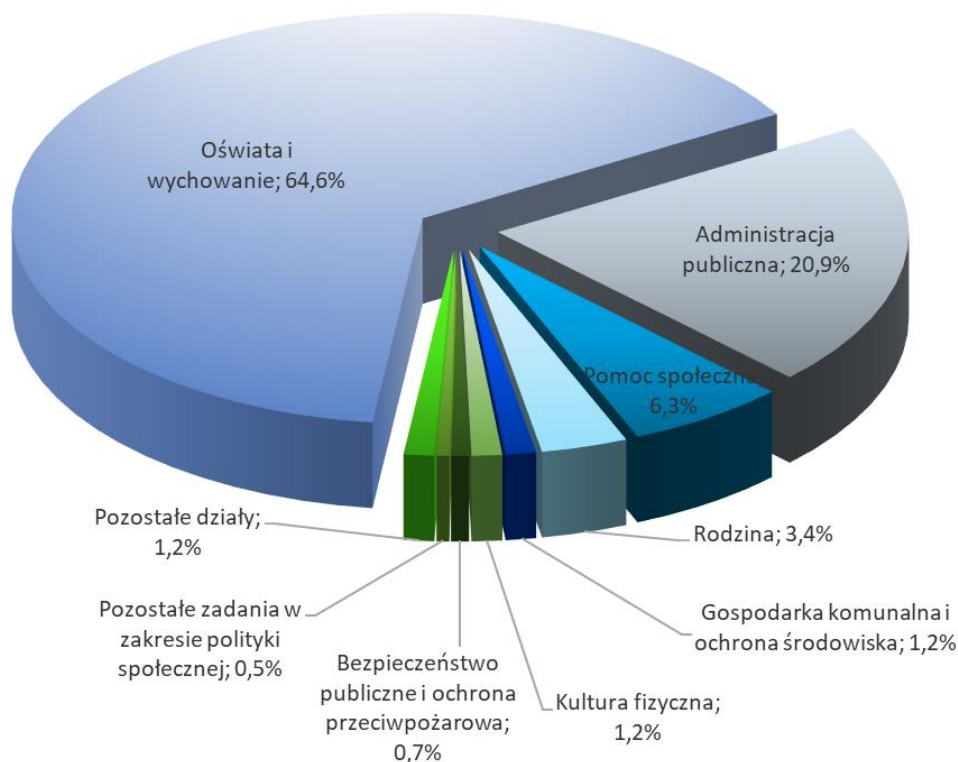
W 2022 r. wpłat do budżetu państwa, z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin, dokonało 95 gmin w wysokości 348 970 tys. zł, co stanowi 100% kwoty planowanej.

Wydatki z tytułu wpłat do budżetu państwa stanowiły 74,5% wydatków zrealizowanych w dziale Różne rozliczenia.

Wykaz gmin dokonujących wpłat do budżetu państwa zamieszczono w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane według działów

STRUKTURA WYDATKÓW NA WYNAGRODZENIA I SKŁADKI OD NICH NALICZANE W GMINACH WG DZIAŁÓW W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r. wydatki gmin na wynagrodzenia i składki od nich naliczane w trzech działach, tj. Oświata i wychowanie, Administracja publiczna oraz Pomoc społeczna, stanowiły 91,8% ogółu wydatków na wynagrodzenia i składek od nich naliczanych.

Gminy wykonały wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane w wysokości 52 130 814 tys. zł.

Wykonanie wydatków na wynagrodzenia i składek od nich naliczanych gmin według ważniejszych działów:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem w tym:	47 623 219	54 256 318	52 130 814	96,1	109,5
Gospodarka mieszkaniowa	142 463	118 953	113 627	95,5	79,8
Administracja publiczna	8 918 146	11 369 253	10 885 604	95,7	122,1
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	342 893	382 897	360 800	94,2	105,2
Oświata i wychowanie	30 768 395	34 866 262	33 688 148	96,6	109,5
Ochrona zdrowia	200 832	247 838	209 882	84,7	104,5
Pomoc społeczna	2 844 182	3 440 095	3 275 797	95,2	115,2
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	99 896	336 148	278 086	82,7	278,4
Rodzina	1 680 913	1 859 086	1 786 193	96,1	106,3
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	730 938	680 141	632 099	92,9	86,5
Kultura fizyczna	573 321	664 942	645 720	97,1	112,6

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r. 64,6% wydatków na wynagrodzenia i składek od nich naliczanych gmin stanowiły wydatki w dziale Oświata i wychowanie.

Wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane w dziale Administracja publiczna stanowiły 20,9% wydatków gmin na wynagrodzenia i składek od nich naliczanych.

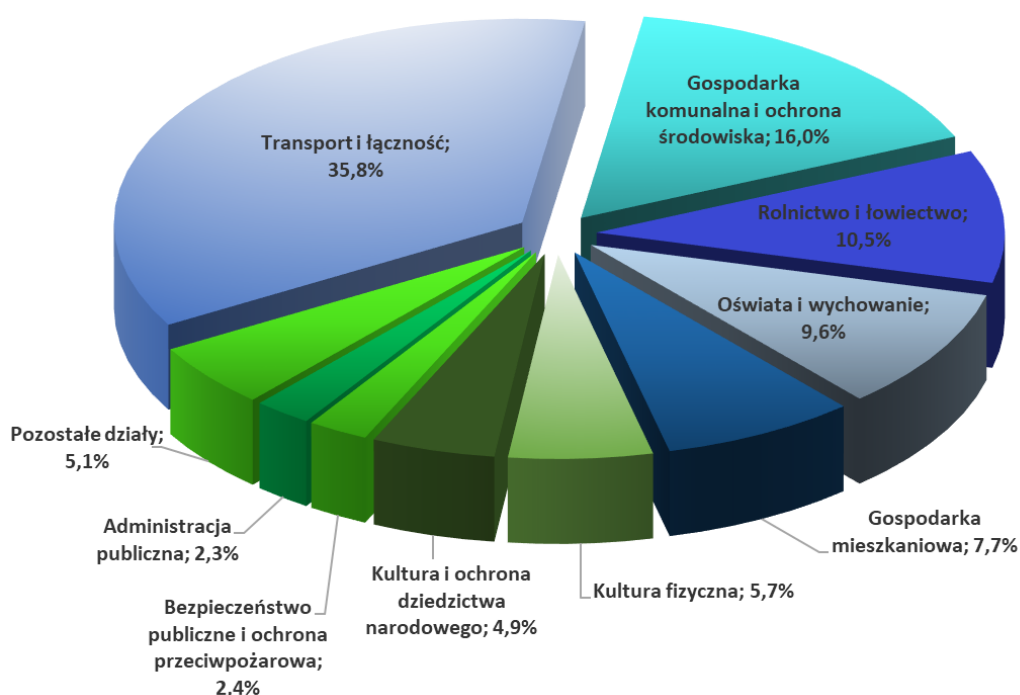
Szczegółowe dane dotyczące wydatków na wynagrodzenia i składek od nich naliczanych w poszczególnych działach zamieszczono w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wydatki majątkowe według działów

Przeważająca część środków budżetowych przeznaczonych w gminach na wydatki majątkowe dotyczyła działów Transport i łączność (35,8%), Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (16,0%), Rolnictwo i łowiectwo (10,5%), Oświata i wychowanie (9,6%), Gospodarka mieszkaniowa (7,7%), Kultura fizyczna (5,7%).

Wydatki majątkowe w tych działach stanowiły 85,3% wydatków majątkowych ogółem gmin.

STRUKTURA WYDATKÓW MAJĄTKOWYCH W GMINACH WG DZIAŁÓW W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2022 r. (Min. Fin.)

Wykonanie i dynamika wydatków majątkowych gmin według ważniejszych działów:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem	23 252 898	40 923 435	31 959 779	78,1	137,4
w tym:					
Rolnictwo i łowiectwo	1 882 611	4 727 712	3 361 877	71,1	178,6
Transport i łączność	7 578 909	13 964 340	11 432 718	81,9	150,8
Gospodarka mieszkaniowa	2 285 735	2 968 246	2 446 658	82,4	107,0
Administracja publiczna	472 792	1 028 387	726 036	70,6	153,6

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	499 648	884 862	769 942	87,0	154,1
Oświata i wychowanie	2 177 929	3 820 025	3 054 611	80,0	140,3
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	4 332 088	6 930 595	5 121 011	73,9	118,2
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1 138 127	2 013 835	1 575 051	78,2	138,4
Kultura fizyczna	1 353 216	2 257 356	1 832 298	81,2	135,4

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r. gminy zrealizowały wydatki majątkowe w wysokości 31 959 779 tys. zł.

Realizacja planu wydatków majątkowych kształtowała się na poziomie od 70,6% w dziale Administracja publiczna do 87,0% w dziale Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa.

Najwyższa dynamika wydatków majątkowych wystąpiła w dziale Rolnictwo i łowiectwo (178,6%) oraz w dziale Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (154,1%).

Zestawienie wydatków majątkowych i inwestycyjnych gmin według województw przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Wydatki ogółem zrealizowane w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach, według głównych kierunków ich rozdysponowania prezentuje tabela poniżej

Wyszczególnienie	Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)			
	2021		2022	
	Gminy ogółem	w tym: gminy wiejskie	Gminy ogółem	w tym: gminy wiejskie
1	2	3	4	5
Wydatki ogółem z tego:	5 932,54	6 051,05	6 841,98	7 325,97
Wydatki majątkowe	902,87	972,60	1 245,97	1 459,24
Wydatki bieżące	5 029,67	5 078,45	5 596,01	5 866,73

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Stan ludności według GUS na 31 grudnia 2021 r.

Wydatki ogółem, w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach w 2022 r. wyniosły 6 841,98 zł i były o 15,3% wyższe niż w 2021 r.

W 2022 r. wydatki bieżące gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca były, w porównaniu z rokiem poprzednim, wyższe o 11,3%.

W 2022 r. najwyższe wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie wyniosły 37 504,03 zł, a najniższe 4 734,94 zł.

Zestawienie wydatków na 1 mieszkańca w 2022 r. w gminach, w układzie wojewódzkim, zaprezentowano w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wynik budżetów gmin

W 2022 r. budżety gmin zamknęły się zbiorczo deficytem w wysokości 3 687 126 tys. zł, przy planowanym deficycie w kwocie 17 644 112 tys. zł.

Wynik gmin w latach 2021-2022

Wyszczególnienie	Wynik gmin		
	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022
	tys. zł		
1	2	3	4
Gminy ogółem,	10 694 725	-17 644 112	-3 687 126
w tym: Gminy wiejskie	5 899 283	-7 906 487	-815 336

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Nadwyżkę budżetową wypracowało 1 136 gmin, tj. 47,1% ogólnej liczby gmin. W gminach wiejskich nadwyżkę budżetową wypracowało 796 jednostek, tj. 52,6% gmin wiejskich.

Liczbę gmin, z uwzględnieniem zrealizowanego przez nie wyniku w 2022 r., przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Gminy	
	Ogółem	w tym: wiejskie
	w zł	
1	2	3
Gminy ogółem	2 411	1 513
Gminy z nadwyżką budżetową	1 136	796
Gminy z deficytem budżetowym	1 275	717
Udział gmin deficytowych w ogólnej liczbie gmin dla danej kategorii gmin (w %)	52,9	47,4

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2022 r. (Min. Fin.)

Deficyt wystąpił w 1 275 gminach, tj. 52,9% ogólnej liczby gmin. W gminach wiejskich deficyt wystąpił w 717 jednostkach, tj. 47,4% gmin wiejskich.

Liczbę gmin, według relacji wyniku do ich dochodów w 2022 r., przedstawia poniższa tabela:

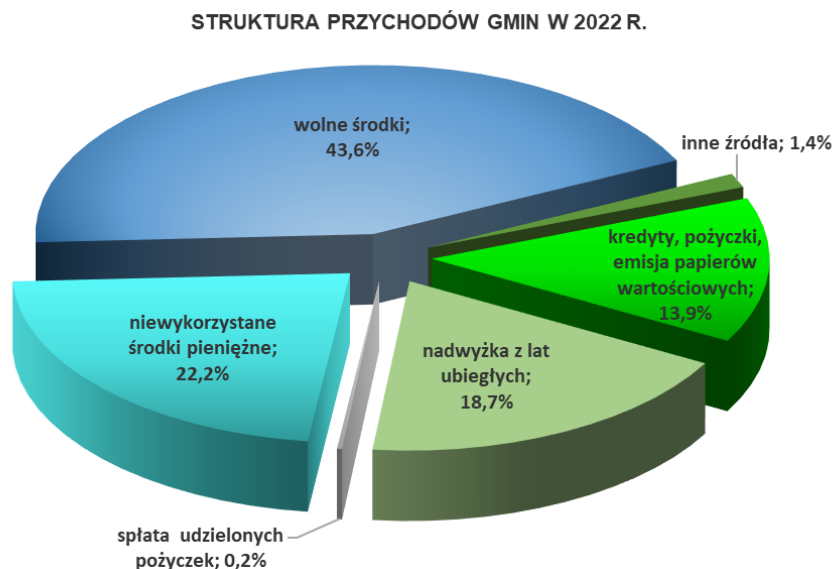
Wyszczególnienie	Relacja wyniku do dochodów gmin					
	Razem	poniżej 5%	5%-10%	10%-15%	15%-20%	powyżej 20%
Gminy z nadwyżką budżetową	1 136	639	344	120	18	15
Gminy z deficytem budżetowym	1 275	649	387	144	69	26

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2022 r. (Min. Fin.)

Wśród gmin, które wypracowały nadwyżkę w 2022 r., najliczniejszą grupę stanowiły gminy o relacji wyniku do dochodów poniżej 5%. Wśród gmin, których budżety zamknęły się deficytem, najliczniejszą grupę stanowiły gminy o relacji deficytu do dochodów poniżej 5%.

Przychody i rozchody budżetów gmin

W 2022 r. gminy ogółem osiągnęły przychody w łącznej kwocie 32 609 781 tys. zł, natomiast rozchody w łącznej kwocie 6 536 920 tys. zł.

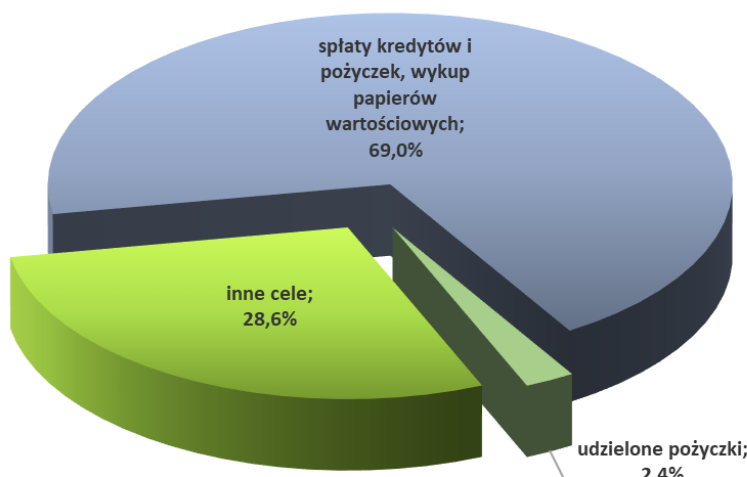

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetów gmin za 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r. gminy wykazały największe przychody z tytułu wolnych środków, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy o finansach publicznych, tj. 43,6% przychodów ogółem.

Przychody gmin z tytułu kredytów, pożyczek oraz emisji papierów wartościowych stanowiły 13,9% przychodów ogółem.

STRUKTURA ROZCHODÓW GMIN W 2022 R.

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetów gmin za 2022 r. (Min. Fin.)

W rozchodach gmin największy udział miały spłaty kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych, które stanowiły 69,0% rozchodów ogółem.

W 2022 r. przychody gmin z tytułu kredytów i pożyczek oraz emisji papierów wartościowych wyniosły 4 528 021 tys. zł, natomiast rozchody z tytułu spłaty kredytów i pożyczek oraz wykupu papierów wartościowych wyniosły 4 511 013 tys. zł.

W 2022 r. gminy wiejskie osiągnęły przychody w łącznej kwocie 15 671 719 tys. zł. W tej kwocie przychody z tytułu kredytów i pożyczek oraz emisji papierów wartościowych stanowiły 10,8%.

Gminy wiejskie wykonały rozchody w łącznej kwocie 2 949 674 tys. zł. W strukturze rozchodów gmin wiejskich, spłaty kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych stanowiły 65,1% rozchodów.

Zobowiązania według tytułów dłużnych gmin

W 2022 r. zadłużenie ogółem gmin wyniosło 34 105 690 tys. zł.

Zobowiązania gmin ogółem, w tym gmin wiejskich przedstawia poniższe zestawienie:

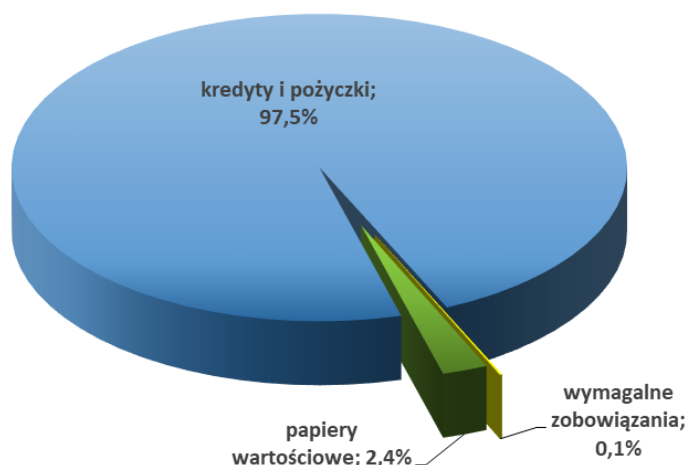
Wyszczególnienie	2021	2022	Dynamika (3:2)
	tys. zł		%
1	2	3	4
GMINY OGÓŁEM,	34 175 694	34 105 690	99,8
w tym: GMINY WIEJSKIE	12 785 381	12 444 706	97,3

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r., w porównaniu do 2021 r., zadłużenie ogółem gmin było niższe o 0,2%, a gmin wiejskich było niższe o 2,7%.

W 2022 r., w strukturze zadłużenia gmin, 97,5% stanowiły zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek.

STRUKTURA ZOBOWIĄZAŃ GMIN W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2022 r. (Min. Fin.)

Zobowiązania gmin według tytułów dłużnych przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	2021	2022	Dynamika (3:2)
	tys. zł		%%
1	2	3	4
Zobowiązania według tytułów dłużnych,			
z tego:	34 175 694	34 105 690	99,8
Papiery wartościowe	693 948	813 100	117,2
w tym: długoterminowe	689 948	809 000	117,3
Kredyty i pożyczki	33 449 536	33 248 592	99,4
w tym: długoterminowe	33 356 583	33 156 931	99,4
Wymagalne zobowiązania	32 210	43 998	136,6
w tym z tytułu: dostaw towarów i usług	12 862	21 700	168,7

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Kwota kredytów i pożyczek, które stanowią najistotniejszą pozycję w strukturze zadłużenia, zmalała o 0,6% w stosunku do roku 2021.

W 2022 r. zadłużenie wystąpiło w 2 278 gminach, a udział zadłużenia gmin w dochodach ogółem gmin wynosił 19,9%.

Udział zobowiązań ogółem bez zobowiązań związanych z realizacją programów i projektów z udziałem środków unijnych w dochodach ogółem gmin w 2022 r. wynosił 18,7%.

Zadłużenie po wyłączeniu zobowiązań związanych z realizacją programów i projektów z udziałem środków unijnych wystąpiło w 2 257 gminach, tj. 93,6% gmin.

Liczbę gmin wg poziomu zadłużenia po wyłączeniu zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych w relacji do wykonanych dochodów tych jednostek prezentuje poniższa tabela:

Lata	Liczba jednostek								
	ogółem	zadłużonych	poniżej 10%	10%-20%	20%-30%	30%-40%	40%-50%	50%-60%	powyżej 60%
2021	2 411	2 283	681	734	493	235	94	36	10
2022	2 411	2 257	790	720	416	216	77	28	10

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów gmin za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Liczba gmin o zadłużeniu do 40% dochodów ogółem stanowiła 94,9% gmin zadłużonych.

Przychody i koszty gminnych samorządowych zakładów budżetowych

Zgodnie z art. 9 pkt 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych samorządowe zakłady budżetowe są zaliczone do sektora finansów publicznych.

Samorządowe zakłady budżetowe mogą realizować zadania własne jednostek samorządu terytorialnego w zakresie określonym w art.14 ww. ustawy.

W formie zakładów budżetowych jednostki samorządu terytorialnego mogły realizować zadania własne w zakresie:

- gospodarki mieszkaniowej i gospodarowania lokalami użytkowymi,
- dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,
- wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz,
- lokalnego transportu zbiorowego,
- targowisk i hal targowych,
- zieleni gminnej i zadrzewień,
- kultury fizycznej i sportu, w tym utrzymywania terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,

- pomocy społecznej, reintegracji zawodowej i społecznej oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
- utrzymywania różnych gatunków egzotycznych i krajowych zwierząt, w tym w szczególności prowadzenia hodowli zwierząt zagrożonych wyginięciem, w celu ich ochrony poza miejscem naturalnego występowania,
- cmentarzy.

Przychody i koszty gminnych samorządowych zakładów budżetowych przedstawiały się następująco:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Przychody	2 793 755	2 940 822	3 028 390	103,0	108,4
- w tym: dotacje z budżetu	338 899	371 188	358 703	96,6	105,8
Koszty	2 782 401	2 932 786	3 119 235	106,4	112,1
Podatek dochodowy od osób prawnych	93 706	3 567	5 937	166,5	6,3
Wpłaty do budżetu gmin	16 942	2 900	19 634	677,0	115,9

Źródło: Sprawozdania roczne gmin z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Przychody gminnych samorządowych zakładów budżetowych w 2022 r. wyniosły 3 028 390 tys. zł, w tym dotacje z budżetu wyniosły 358 703 tys. zł.

Plan przychodów został zrealizowany w 103,0%, a dotacji w 96,6%.

Koszty gminnych zakładów budżetowych wyniosły 3 119 235 tys. zł, a wpłaty do budżetu gmin wyniosły 19 634 tys. zł przy zaplanowanej kwocie wpłat 2 900 tys. zł.

W 2022 r., koszty gminnych zakładów budżetowych w relacji do 2021 r. były wyższe o 12,1%. W stosunku do 2021 r. wpłaty gminnych zakładów budżetowych do budżetów gmin zwiększyły się o 15,9%.

Dane ze sprawozdań rocznych gmin za 2022 r. z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych wskazują, że w gminach, w formie samorządowego zakładu budżetowego realizowano głównie zadania z zakresu Gospodarki komunalnej i ochrony środowiska (34,4% przychodów ogółem), Wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz i wodę (15,9% przychodów ogółem), Gospodarki mieszkaniowej (15,6% przychodów ogółem), Kultury fizycznej (7,9% przychodów ogółem) oraz Transport i łączność (3,2% przychodów ogółem).

Przychody gminnych samorządowych zakładów budżetowych wg działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem	2 793 755	2 940 822	3 028 390	103,0	108,4
w tym:					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 311 900	1 136 985	1 041 038	91,6	79,4
Gospodarka mieszkaniowa	554 183	493 988	472 278	95,6	85,2
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	502 413	521 666	480 815	92,2	95,7
Kultura fizyczna	219 143	251 739	238 091	94,6	108,6
Transport i łączność	63 717	99 565	95 429	95,8	149,8

Źródło: Sprawozdania roczne gmin z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W strukturze kosztów ogółem samorządowych zakładów budżetowych największy udział zanotowano w działach: Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (41,0% kosztów ogółem), Gospodarka mieszkaniowa (14,3% kosztów ogółem), Kultura fizyczna (10,6% kosztów ogółem), Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę (10,2% kosztów ogółem) oraz Transport i łączność (2,1%).

Koszty gminnych samorządowych zakładów budżetowych wg działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem	2 782 401	2 932 786	3 119 235	106,4	112,1
w tym:					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 309 255	1 376 146	1 278 847	92,9	97,7
Gospodarka mieszkaniowa	554 718	475 431	445 173	93,6	80,3
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną i gaz	496 296	353 233	318 366	90,1	64,1
Kultura fizyczna	217 914	248 583	331 835	133,5	152,3
Transport i łączność	64 406	70 652	65 103	92,1	101,1

Źródło: Sprawozdania roczne gmin z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Stan środków obrotowych gminnych samorządowych zakładów budżetowych zmniejszył się z 53 867 tys. zł na początku roku do 35 633 tys. zł na koniec roku, tj. o 33,9%.

Wydzielony rachunek dochodów gminnych jednostek budżetowych

Zgodnie z art. 223 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych samorządowe jednostki budżetowe prowadzące działalność określoną w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz.U. z 2021 r. poz. 1082, z późn. zm.) gromadzą na wydzielonym rachunku dochody określone w uchwale przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, pochodzące w szczególności:

- ze spadków, zapisów i darowizn w postaci pieniężnej na rzecz jednostki budżetowej,
- z odszkodowań i wpłat za utracone lub uszkodzone mienie będące w zarządzie albo użytkowaniu jednostki budżetowej,
- z działalności polegającej na świadczeniu usług w ramach kształcenia zawodowego w przypadku jednostek budżetowych prowadzących kształcenie zawodowe.

Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego określa w szczególności:

- jednostki budżetowe, które gromadzą dochody,
- źródła, z których dochody są gromadzone na rachunku,
- przeznaczenie dochodów, z tym, że dochody wraz z odsetkami nie mogą być przeznaczone na finansowanie wynagrodzeń osobowych,
- sposób i tryb sporządzania planu finansowego dochodów i wydatków nimi finansowanych, dokonywania zmian w tym planie oraz ich zatwierdzania.

Wydatki z rachunku mogą być dokonywane do wysokości kwot zgromadzonych dochodów, w ramach planu finansowego. Środki finansowe pozostające na rachunku na dzień 31 grudnia roku budżetowego podlegają odprowadzeniu na rachunek budżetu jednostki samorządu terytorialnego w terminie do dnia 5 stycznia następnego roku.

W ramach wydzielonych rachunków dochodów, o których mowa w art. 223 ustawy o finansach publicznych, gminy zrealizowały w 2022 r. dochody w wysokości 433 183 tys. zł. W stosunku do planu dochody gmin zostały wykonane w 83,5%.

Dochody i wydatki na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody	290 973	518 627	433 183	83,5	148,9
Wydatki	290 789	519 034	432 318	83,3	148,7
w tym: wpłaty do budżetu	3 758	3 169	5 212	164,5	138,7

Źródło: Sprawozdania roczne gmin z wykonania dochodów i wydatków na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r. zrealizowane wydatki z rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych wyniosły 432 318 tys. zł i były niższe o 16,7% w stosunku do wydatków planowanych na 2022 r. oraz wyższe o 48,7% w stosunku do wydatków wykonanych w 2021 r.

Na koniec 2022 r. stan środków pieniężnych na wydzielonych rachunkach dochodów zwiększył się z 1 678 tys. zł do kwoty 2 543 tys. zł, tj. o 51,6%.

III. Wykonanie budżetów powiatów

W 2022 r. powiaty zrealizowały dochody ogółem w wysokości 39 020 456 tys. zł, a wydatki w wysokości 40 003 249 tys. zł.

Budżety powiatów zamknęły się deficytem w wysokości 982 793 tys. zł, przy planowanym deficycie 3 832 749 tys. zł.

Zbiorcze dane dotyczące wykonania budżetów powiatów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody	36 053 278	39 775 375	39 020 456	98,1	108,2
Wydatki	34 172 719	43 608 123	40 003 249	91,7	117,1
Wynik	1 880 558	-3 832 749	-982 793	-	-

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

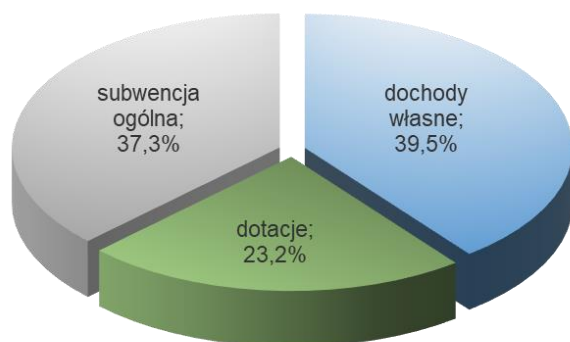
Dochody powiatów

W 2022 r. powiaty wykonały dochody ogółem w wysokości 39 020 456 tys. zł i w porównaniu do 2021 r. były one wyższe o 8,2%.

W 2022 roku, w strukturze dochodów ogółem powiatów dochody własne stanowiły 39,5%, subwencja ogólna 37,3%, a dotacje 23,2%.

W 2022 roku, w stosunku do roku 2021, w dochodach ogółem zmniejszył się udział subwencji ogólnej o 4,2 punktu procentowego natomiast udział dochodów własnych wzrósł o 1,4 punktów procentowych oraz udział dotacji wzrósł o 2,8 punktów procentowych.

STRUKTURA DOCHODÓW POWIATÓW W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2022 r. (Min. Fin.)

Dochody według źródeł pochodzenia

Dochody własne zostały wykonane w 101,4% planu, dotacje w 90,2% planu, a subwencja ogólna w 100,1% wysokości planu.

W porównaniu do 2021 r., dochody własne powiatów zwiększyły się o 12,0%, natomiast dotacje ogółem wzrosły o 23,3%, a subwencja ogólna zmniejszyła się o 2,6%.

Dochody powiatów według źródeł ich pochodzenia przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	w tys. zł			w %%		
1	2	3	4	5	6	7
DOCHODY OGÓŁEM	36 053 278	39 775 375	39 020 456	98,1	100,0	108,2
Razem dochody własne z tego:	13 747 399	15 186 160	15 397 642	101,4	39,5	112,0
podatek dochodowy od osób fizycznych	6 940 195	7 787 371	8 008 782	102,8	20,6	115,4
podatek dochodowy od osób prawnych	339 635	313 392	314 099	100,2	0,8	92,5
dochody z majątku	360 825	482 781	440 723	91,3	1,1	122,1
pozostałe dochody	6 106 744	6 602 616	6 634 038	100,5	17,0	108,6
Dotacje ogółem z tego:	7 343 478	10 039 682	9 056 755	90,2	23,2	123,3
Dotacje celowe	6 153 769	8 625 712	7 868 214	91,2	20,2	127,9
Dotacje przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich	1 189 709	1 413 970	1 188 541	84,1	3,0	99,9
Subwencja ogólna	14 962 400	14 549 533	14 566 059	100,1	37,3	97,4

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

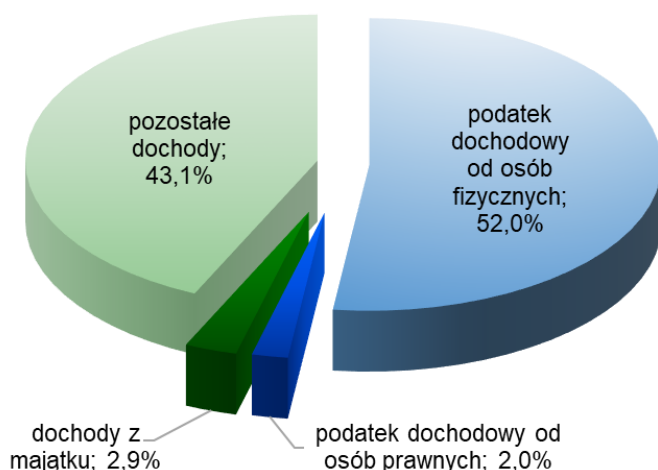
W 2022 r. dochody powiatów z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, zostały zrealizowane w wysokości 8 008 782 tys. zł, tj. o 15,4% wyższej niż w 2021 r., z tego:

- kwota 6 019 262 tys. zł została ustalona na podstawie art. 9 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- kwota 1 989 520 tys. zł dodatkowych dochodów z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych została przekazana powiatom na podstawie art. 70j ww. ustawy

W 2022 r. powiaty otrzymały dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych w wysokości 314 099 tys. zł, tj. 100,2% planu. W porównaniu do 2021 r., dochody powiatów z omawianego tytułu były niższe o 7,5%.

W 2022 r. pozostałe dochody w strukturze dochodów ogółem stanowiły 17,0% i były wyższe o 8,6% w porównaniu do 2021 r.

STRUKTURA DOCHODÓW WŁASNYCH POWIATÓW W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2022 r. (Min. Fin.)

W powiatach najistotniejszym źródłem dochodów własnych był podatek dochodowy od osób fizycznych, który stanowił 52,0% dochodów własnych. W porównaniu do 2021 r. jego udział zwiększył się o 1,5 punktu procentowego.

Kolejnym źródłem dochodów własnych mającym bardzo duży wpływ na tworzenie dochodów własnych powiatów były pozostałe dochody, które stanowiły 43,1% ich udziału. Niemniej jednak w porównaniu do 2021 r. ich udział w dochodach własnych zmniejszył się o 1,3 punktu procentowego.

Niewielki udział w tworzeniu dochodów własnych powiatów w 2022 r. miały wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych CIT oraz dochody z majątku, które wyniosły odpowiednio 2,0% i 2,9%. W porównaniu z rokiem 2021, wpływy powiatów z CIT zmniejszyły się o 0,5%, natomiast dochody z majątku wzrosły o 0,3%.

Subwencja ogólna

Zgodnie z ustawą z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, wszystkie powiaty otrzymują z budżetu państwa subwencję ogólną.

Subwencja ogólna dla powiatu składa się z części: oświatowej, wyrównawczej i równoważącej.

W 2022 r. - według danych Ministerstwa Finansów - na rachunki powiatów przekazano środki z tytułu subwencji ogólnej w łącznej wysokości 14 343 248 tys. zł, z tego z tytułu:

- części oświatowej subwencji ogólnej 10 755 670 tys. zł,
- części wyrównawczej subwencji ogólnej 2 676 920 tys. zł,
- części równoważącej subwencji ogólnej 910 658 tys. zł.

Oznacza to, że na rachunki powiatów przekazano 100,0% środków zaplanowanych na ten cel dla tych jednostek.

Stosownie do art. 22 ww. ustawy, część wyrównawcza subwencji ogólnej dla powiatów składa się z kwoty podstawowej i kwoty uzupełniającej.

Kwotę podstawową części wyrównawczej subwencji ogólnej otrzymały powiaty, w których dochód podatkowy na jednego mieszkańca w powiecie był niższy od średniego dochodu podatkowego na 1 mieszkańca wszystkich powiatów (312,32 zł).

Kwotę uzupełniającą części wyrównawczej subwencji ogólnej otrzymały powiaty, w których wskaźnik bezrobocia w powiecie, obliczony jako iloraz stopy bezrobocia w powiecie i stopy bezrobocia w kraju, był wyższy od 1,10. Im wyższy był ten wskaźnik, tym wyższa była kwota uzupełniająca w przeliczeniu na jednego mieszkańca danego powiatu.

W 2022 r. część wyrównawczą otrzymało 288 powiatów.

Część równoważącą subwencji ogólnej otrzymało 311 powiatów, po dokonaniu podziału na podstawie art. 23a wyżej wymienionej ustawy, tj. między powiaty:

- z uwzględnieniem wydatków na rodziny zastępcze wykonanych w 2020 r., które w roku tym nie były objęte obowiązkiem dokonywania wpłat do budżetu państwa, lub dla których taka wpłata ustalona była w kwocie niższej od 1 000 000 zł,
- w których nie działał powiatowy urząd pracy, a zadania tej jednostki realizowane były przez inny powiat,
- w których długość dróg powiatowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca powiatu była wyższa od średniej długości dróg powiatowych w kraju w przeliczeniu na jednego mieszkańca w kraju,
- w których kwota planowanych dochodów powiatu na 2022 r., ustalona jako suma części wyrównawczej subwencji ogólnej i poszczególnych kwot części równoważącej subwencji ogólnej, pomniejszona o planowaną kwotę wpłaty do budżetu państwa, była niższa od kwoty planowanych dochodów powiatu na 2021 r., obliczonych w analogiczny sposób.

W 2022 r. środki z rezerwy subwencji ogólnej, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, w łącznej wysokości 91 775 tys. zł, zostały rozdysponowane pomiędzy 257 powiatów.

Ponadto, na podstawie art. 26 ust. 1 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, z rezerwy subwencji ogólnej na rachunki budżetów powiatów została przekazana kwota 131 037 tys. zł z przeznaczeniem na dofinansowanie inwestycji na drogach publicznych powiatowych, obejmujących budowę lub przebudowę obiektów inżynierskich, a także zadań inwestycyjnych obejmujących budowę lub przebudowę ciągów drogowych, przebiegających przez obszar co najmniej dwóch jednostek samorządowych (powiatów, województw).

Powyższa rezerwa została rozdysponowana między 57 powiatów, w sposób uzgodniony z ministrem właściwym do spraw transportu oraz stroną samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Część oświatowa subwencji ogólnej

Część oświatowa subwencji ogólnej, na finansowanie zadań oświatowych realizowanych w 2022 r., o której poinformowano powiaty po ogłoszeniu ustawy budżetowej, przekazana została w wysokości 10 647 308 tys. zł.

Dodatkowo zgodnie z „Kryteriami podziału rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2022” przyjętymi przez Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, minister właściwy do spraw finansów publicznych – na wniosek ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania – rozdysponował dla poszczególnych powiatów środki w wysokości 108 362 tys. zł (23,5 % łącznej kwoty wymienionej rezerwy).

Środki rezerwy zostały przeznaczone na:

- dofinansowanie z tytułu wzrostu zadań szkolnych i pozaszkolnych, polegającego na wzroście liczby uczniów przeliczeniowych w odniesieniu do danych przyjętych do naliczenia algorytmem części oświatowej subwencji ogólnej na 2022 rok – w kwocie 67 215 tys. zł,
- pomoc jednostkom samorządu terytorialnego w usuwaniu skutków zdarzeń losowych w budynkach szkół i placówek oświatowych publicznych, prowadzonych lub dotowanych przez jednostki samorządu terytorialnego – z wyłączeniem przedszkoli ogólnodostępnych oraz innych form wychowania przedszkolnego – w kwocie 363 tys. zł,
- dofinansowanie kosztów związanych z wypłatą odpraw dla zwalnianych nauczycieli w szkołach i placówkach oświatowych w trybie art. 20 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela albo przechodzących na emeryturę na podstawie art. 88 ustawy - Karta Nauczyciela w związku z art. 20 ww. ustawy Karta Nauczyciela – w kwocie 3 848 tys. zł,
- dofinansowanie wyposażenia publicznych szkół i placówek oświatowych, prowadzonych lub dotowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, w zakresie pomieszczeń

do nauki w nowo wybudowanych budynkach oraz nowych pomieszczeń do nauki pozyskanych w wyniku adaptacji – w kwocie 4 981 tys. zł,

- dofinansowanie wyposażenia pomieszczeń dla szkół rozpoczynających kształcenie w nowych zawodach – w kwocie 2 979 tys. zł,
- wsparcie szkół w zakresie zorganizowania dodatkowych zajęć specjalistycznych z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej - w kwocie 28 830 tys. zł,
- korektę części oświatowej subwencji ogólnej z tytułu błędów statystycznych – w kwocie 146 tys. zł.

Na rachunki powiatów, według stanu na 31 grudnia 2022 r., przekazane zostały środki z tytułu części oświatowej subwencji ogólnej w łącznej wysokości 10 755 670 tys. zł.

Należy zauważyć, że zgodnie z przepisami obowiązującymi w roku 2022, tj. art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych, środki niezbędne do realizacji zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 11 ust. 2-4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe, w tym na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie placówek wychowania przedszkolnego, szkół i placówek, są zagwarantowane w dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Zadania oświatowe realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego są ich zadaniami własnymi. Dochodami samorządów terytorialnych są: dochody własne, subwencja ogólna oraz dotacje celowe z budżetu państwa. Subwencja ogólna (w tym jej część oświatowa) jest zatem jednym ze źródeł dochodów jednostek samorządu terytorialnego.

Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich

Dochody z tytułu dotacji, w tym dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich zostały zrealizowane przez powiaty w wysokości 9 056 755 tys. zł, z tego:

- 1) dotacje i środki przeznaczone na zadania bieżące zrealizowano w kwocie 6 556 995 tys. zł, z tego:
 - a) dotacje celowe z budżetu państwa na zadania bieżące:
 - własne realizowane z dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
 - pozostałe własne,

- z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej zrealizowano w kwocie 5 007 973 tys. zł,
- b) dotacje celowe na zadania bieżące wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 349 796 tys. zł,
- c) dotacje celowe na zadania bieżące z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 141 478 tys. zł,
- d) dotacje z państwowych funduszy celowych na zadania bieżące zrealizowano w wysokości 32 163 tys. zł,
- e) środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na zadania bieżące zrealizowano w wysokości 60 075 tys. zł,
- f) środki otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy 965 242 tys. zł,
- g) dotacje na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach 268 tys. zł
- 2) dotacje i środki przeznaczone na zadania inwestycyjne zrealizowano w kwocie 2 499 760 tys. zł, z tego:
- a) dotacje celowe z budżetu państwa na zadania inwestycyjne:
- własne realizowane z dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
 - pozostałe własne,
 - z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej zrealizowano w kwocie 856 381 tys. zł,
- b) dotacje celowe na zadania inwestycyjne wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 60 904 tys. zł,
- c) dotacje celowe na zadania inwestycyjne z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 685 902 tys. zł,
- d) dotacje z państwowych funduszy celowych zrealizowano w wysokości 102 250 tys. zł,

- e) środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na zadania inwestycyjne zrealizowano w wysokości 793 483 tys. zł,
- f) środki z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy na zadania inwestycyjne 103 tys. zł,
- g) dotacje na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach 737 tys. zł

W łącznej kwocie zrealizowanych dotacji, na dotacje na zadania bieżące przypadała kwota 6 556 995 tys. zł, co stanowiło 72,4% otrzymanych przez powiaty dotacji. Dotacje na zadania inwestycyjne łącznie wyniosły 2 499 760 tys. zł i stanowiły 27,6% łącznej kwoty dotacji.

W zrealizowanych przez powiaty w 2022 r. dochodach ogółem, dotacje stanowiły 23,2%, z tego:

- dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich – 3,0%,
- dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań powiatów (własne, z zakresu administracji rządowej oraz realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej) – 12,0%,
- dotacje celowe z tytułu pomocy finansowej między jednostkami samorządu terytorialnego – 2,1%,
- dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego – 1,1%,
- dotacje z funduszy celowych – 0,3%,
- środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 – 2,2%,
- dotacje otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy – 2,5%.

Wykonanie dotacji oraz płatności z budżetu środków europejskich przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	w tym: bieżące	Wykonanie 2022	w tym: bieżące	Dynamika	
					[4] : [2]	[5] : [3]
	(w tys. zł)				(w %%)	
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem dotacje, z tego:	7 346 281	5 422 011	9 056 755	6 556 995	123,3	120,9
- przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich*	1 189 709	576 464	1 188 541	625 422	99,9	108,5
- na zadania z zakresu administracji rządowej	3 587 178	3 506 257	3 632 793	3 540 794	101,3	101,0
- na zadania własne	871 649	769 575	931 400	737 061	106,9	95,8
w tym: na zadania bieżące gmin z zakresu edukacyjnej opieki wychowawczej z budżetu państwa w ramach programów rządowych	0	0	0	0		
- na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	57 099	53 185	111 620	104 696	195,5	196,9
- na zadania realizowane na podstawie porozumień między jst	375 659	319 464	410 700	349 796	109,3	109,5
- z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jst	649 177	129 665	827 380	141 478	127,5	109,1
- z funduszy celowych	76 133	18 640	134 413	32 163	176,6	172,5
- na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach	2 803	272	1 005	268	35,9	98,5
- środki otrzymane ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 (m.in. z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych)	536 874	48 489	853 558	60 075	159,0	123,9
- otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków (*)	0	0	965 345	965 242		

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W roku 2022 w porównaniu do 2021 r. zwiększeniu uległy dotacje na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej o 95,5%, dotacje przekazane z funduszy celowych o 76,6%, środki otrzymane z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 o 59,0% oraz dotacje na zadania realizowane w ramach pomocy finansowej między jednostkami samorządu terytorialnego o 27,5%.

Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami

Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami zostały zrealizowane przez powiaty w wysokości 3 632 793 tys. zł.

W ogólnej kwocie dochodów wykonanych przez powiaty, dotacje te stanowiły 9,3%, z tego dotacje na zadania bieżące – 9,1%, a na zadania inwestycyjne – 0,2%.

Wysokość dotacji celowych z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami w 2022 r., według wybranych ważniejszych działów klasyfikacji budżetowej przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4 : 3)	Dynamika (4 : 2)	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (8 : 7)
	(w tys. zł)					%%	(w tys. zł)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	3 587 178	3 670 983	3 632 793	99,0	101,3	3 577 026	3 540 794	99,0
Rolnictwo i łowiectwo	9 163	9 595	9 445	98,4	103,1	7 788	7 639	98,1
Leśnictwo	6 982	11 067	10 915	98,6	156,3	11 067	10 915	98,6
Gospodarka mieszkaniowa	110 033	190 963	178 657	93,6	162,4	130 414	118 562	90,9
Działalność usługowa	270 655	295 347	293 882	99,5	108,6	292 967	291 518	99,5
Administracja publiczna	29 279	29 178	28 936	99,2	98,8	29 178	28 936	99,2
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 781 082	1 880 222	1 878 327	99,9	105,5	1 860 493	1 860 040	100
Wymiar sprawiedliwości	68 759	69 159	68 690	99,3	99,9	69 159	68 690	99,3
Oświata i wychowanie	7 476	6 302	5 756	91,3	77,0	6 302	5 756	91,3
Ochrona zdrowia	727 507	703 442	686 051	97,5	94,3	698 380	681 033	97,5
Pomoc społeczna	206 826	236 965	235 882	99,5	114,0	232 549	231 467	99,5
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	124 375	134 338	133 606	99,5	107,4	134 324	133 592	99,5
Rodzina	241 052	99 528	97 893	98,4	40,6	99 528	97 893	98,4

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Niższe niż w roku 2021 r. wykonanie dotacji ogółem nastąpiło w działach Rodzina (spadek o 59,4%), Oświata i wychowanie (spadek o 23,0%), Ochrona zdrowia (spadek o 5,7%) oraz Administracja publiczna (spadek o 1,2%).

W 2022 r. istotnie wzrosły dotacje na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami w dziale Gospodarka mieszkaniowa ze 110 033 tys. zł w 2021 r. do 178 657 tys. zł. w 2022 r. (62,4%) oraz w dziale Leśnictwo z 6 982 tys. zł do 10 915 tys. zł (56,3%).

W strukturze wykonania dotacji celowych na zadania z zakresu administracji rządowej dominowały dotacje na zadania bieżące, których udział wyniósł 97,5% ogólnej kwoty.

W strukturze dotacji na zadania bieżące, największy udział miały dotacje w dziale Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (52,5%), w dziale Ochrona zdrowia

(19,2%), w dziale Działalność usługowa (8,2%), w dziale Pomoc społeczna (6,5%) oraz Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (3,8%). Łącznie na zadania bieżące realizowane w tych działach przekazano dotacje w kwocie 3 197 650 tys. zł, co stanowiło 90,2% zrealizowanych dotacji na zadania bieżące.

W ramach dotacji na realizację zadań inwestycyjnych z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, przekazano powiatom ogółem 91 999 tys. zł, w tym najwięcej w następujących działach:

- Gospodarka mieszkaniowa – 60 095 tys. zł (co stanowiło 65,3% ogółu tych dotacji),
- Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa – 18 287 tys. zł (19,9%),
- Ochrona zdrowia – 5 018 tys. zł (5,5%),
- Pomoc społeczna – 4 415 tys. zł (4,8%).

Udział dotacji celowych na realizowane przez powiaty zadania z zakresu administracji rządowej w poszczególnych działach w 2022 r., w podziale na zadania bieżące i inwestycyjne oraz strukturę dotacji przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Struktura			Udział		
	Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem, z tego:	100,0	100,0	100,0	100,0	97,5	2,5
Rolnictwo i łowiectwo	0,3	0,2	2,0	100,0	80,9	19,1
Leśnictwo	0,3	0,3	0,0	100,0	100,0	0,0
Gospodarka mieszkaniowa	4,9	3,3	65,3	100,0	66,4	33,6
Działalność usługowa	8,1	8,2	2,6	100,0	99,2	0,8
Administracja publiczna	0,8	0,8	0,0	100,0	100,0	0,0
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	51,7	52,5	19,9	100,0	99,0	1,0
Wymiar sprawiedliwości	1,9	1,9	0,0	100,0	100,0	0,0
Oświata i wychowanie	0,2	0,2	0,0	100,0	100,0	0,0
Ochrona zdrowia	18,9	19,2	5,5	100,0	99,3	0,7
Pomoc społeczna	6,5	6,5	4,8	100,0	98,1	1,9
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	3,7	3,8	0,0	100,0	100,0	0,0
Rodzina	2,7	2,8	0,0	100,0	100,0	0,0
Pozostałe działy	0,1	0,1	0,0	100,0	100,0	0,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2022 r. (Min. Fin.)

Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych

W 2022 r. dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych powiatów zrealizowano w wysokości 931 400 tys. zł.

W ogólnej kwocie dotacji otrzymanych na zadania własne, dotacje na zadania bieżące wyniosły 737 061 tys. zł, i stanowiły 79,1% tych dotacji, a dotacje na zadania inwestycyjne zostały zrealizowane w kwocie 194 339 tys. zł, co stanowiło 20,9% tych dotacji.

Dotacje na zadania własne stanowiły 2,4% zrealizowanych dochodów ogółem powiatów, z tego dotacje na zadania bieżące stanowiły 1,9%, a na zadania inwestycyjne 0,5%.

Wysokość dotacji celowych z budżetu państwa na realizowane zadania własne powiatów, według wybranych ważniejszych działów klasyfikacji budżetowej przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4 : 3)	Dynamika (4 : 2)	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (8 : 7)
	(w tys. zł)			%%		(w tys. zł)		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	871 649	957 475	931 400	97,3	106,9	743 144	737 061	99,2
Transport i łączność	46 188	72 165	60 573	83,9	131,1	9 086	5 414	59,6
Obrona narodowa	3 702	4 070	3 959	97,3	106,9	1 964	1 931	98,3
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	100	1 114	1 087	97,6	1087,0	814	787	96,7
Oświata i wychowanie	25 287	26 444	25 094	94,9	99,2	16 899	16 581	98,1
Ochrona zdrowia	67 765	116 460	110 898	95,2	163,7	0	0	
Pomoc społeczna	723 529	719 373	717 250	99,7	99,1	714 128	712 109	99,7
Edukacyjna opieka wychowawcza	2 646	11 312	11 296	99,9	426,9	166	154	92,8

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Dotacje na zadania własne bieżące zrealizowano w kwocie 737 061 tys. zł. Największy udział w tych dotacjach miały dotacje dla działu - Pomoc społeczna, stanowiące 96,6% dotacji na zadania bieżące ogółem. Dotacje na zadania własne bieżące w tym dziale wynosiły 712 109 tys. zł i przeznaczone zostały głównie na utrzymanie domów pomocy społecznej. Powiaty otrzymują dotacje celowe z budżetu państwa na utrzymanie pensjonariuszy, którzy zostali przyjęci do domów pomocy społecznej przed dniem 1 stycznia 2004 r. lub na podstawie skierowań wystawionych przed tym dniem.

Dotacje celowe na realizację inwestycji własnych powiatów przekazano w kwocie 194 339 tys. zł.

Największa część tych dotacji została przekazana w działach:

- Ochrona zdrowia – 110 898 tys. zł,
- Transport i łączność – 60 573 tys. zł.

Obecnie mechanizm wsparcia jednostek samorządu terytorialnego w budowie, przebudowie bądź remoncie dróg publicznych realizowany jest głównie poprzez Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg.

Udział dotacji celowych na realizowane przez powiaty zadania własne w poszczególnych działach w 2022 r., w podziale na zadania bieżące i inwestycyjne oraz strukturę dotacji przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Struktura			Udział dotacji celowych		
	Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem, z tego:	100,0	100,0	100,0	100,0	79,1	20,9
Transport i łączność	6,5	0,7	28,4	100,0	8,9	91,1
Obrona narodowa	0,4	0,3	1,0	100,0	48,8	51,2
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,1	0,1	0,2	100,0	72,4	27,6
Oświata i wychowanie	2,7	2,2	4,4	100,0	66,1	33,9
Ochrona zdrowia	11,9	0,0	57,1	100,0	0,0	100,0
Pomoc społeczna	77,0	96,6	2,6	100,0	99,3	0,7
Edukacyjna opieka wychowawcza	1,2	0,0	5,7	100,0	1,4	98,6
Pozostałe działy	0,3	0,7	0,6	100,0	6,9	93,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2022 r. (Min. Fin.)

Dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich

Dochody powiatów z tytułu dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich zrealizowane zostały w wysokości 11 188 541 tys. zł, z czego na zadania bieżące przeznaczono 625 422 tys. zł tj. 52,6%, a na zadania inwestycyjne 563 119 tys. zł, tj. 47,4% otrzymanych środków.

Wysokość dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich na zadania własne, według wybranych ważniejszych działów przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4 : 3)	Dynamika (4 : 2)	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (8 : 7)
	(w tys. zł)			%%		(w tys. zł)		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	1 189 709	1 413 970	1 188 541	84,1	99,9	687 091	625 422	91,0
Rolnictwo i łowiectwo	154 724	242 496	195 799	80,7	126,5	67 646	66 948	99,0
Transport i łączność	156 644	135 600	105 381	77,7	67,3	738	1 108	150,1
Działalność usługowa	152 487	70 903	64 156	90,5	42,1	12 108	9 459	78,1
Informatyka	14 350	19 134	16 943	88,5	118,1	6 008	4 846	80,7
Administracja publiczna	29 470	55 317	75 301	136,1	255,5	21 765	28 689	131,8
Oświata i wychowanie	341 515	492 153	412 754	83,9	120,9	325 757	305 978	93,9
Ochrona zdrowia	16 587	31 563	18 422	58,4	111,1	10 999	7 633	69,4
Pomoc społeczna	97 669	74 652	69 396	93,0	71,1	57 848	55 243	95,5
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	120 200	146 135	128 964	88,2	107,3	128 804	108 748	84,4
Edukacyjna opieka wychowawcza	13 869	18 432	16 875	91,6	121,7	8 321	8 106	97,4
Rodzina	20 251	20 773	19 113	92,0	94,4	17 401	15 829	91,0
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	23 533	30 313	22 303	73,6	94,8	4 215	1 614	38,3
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	5 884	25 944	18 391	70,9	312,6	1 459	736	50,4

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W zdecydowanej większości działów dochody z tytułu w/w dotacji zostały w 2022 r. wykonane poniżej wielkości planowanych. Jedynie w dziale Administracja publiczna wykonanie było 36,1% wyższe od planu. W działach Pomoc społeczna, Rodzina, Edukacyjna opieka wychowawcza i Działalność usługowa do budżetów powiatów wpłynęło ponad 90% planowanych dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich.

Z ogólnej kwoty otrzymanych w 2022 r. dotacji najwięcej środków przeznaczano na realizację zadań w działach:

- Oświata i wychowanie – 412 754 tys. zł, tj. 34,7% dotacji ogółem,
- Rolnictwo i łowiectwo – 195 799 tys. zł, tj. 16,5% dotacji ogółem,
- Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej – 128 964 tys. zł, tj. 10,9% dotacji ogółem,

- Transport i łączność – 105 381 tys. zł, tj. 8,9% dotacji ogółem,
- Administracja publiczna – 75 301 tys. zł, tj. 6,3% dotacji ogółem,
- Pomoc społeczna – 69 396 tys. zł, tj. 5,8% dotacji ogółem,
- Działalność usługowa – 64 156 tys. zł, tj. 5,4% dotacji ogółem.

Na realizację zadań w tych działach powiaty przeznaczyły 1 051 751 tys. zł, tj. 88,5% otrzymanych w 2022 r. dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi i płatności z budżetu środków europejskich.

Pozostałe dotacje celowe

Poza omówionymi wyżej dotacjami celowymi z budżetu państwa, dochodami powiatów były również:

- dotacje z budżetu państwa na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
- dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego,
- dotacje celowe na pomoc finansową udzielaną między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie zadań własnych,
- dotacje otrzymane z funduszy celowych,
- dotacje na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach,

a ponadto środki pochodzące z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 (obejmujące m.in. środki Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych) oraz środki otrzymane z Funduszu Pomocy.

W 2022 r. udział tych dotacji w zrealizowanych przez powiaty dochodach ogółem wynosił 8,5%, w tym środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 – 2,2%. Ogólna kwota otrzymanych przez powiaty dotacji, o których wyżej mowa, wyniosła 3 304 021 tys. zł, w tym 853 558 tys. zł pochodzących z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19.

W 2022 r. na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej zostały przekazane dotacje powiatom w wysokości 111 620 tys. zł. Porozumienia z organami administracji rządowej dotyczyły głównie zadań zaliczanych do działów: Oświata i wychowanie (59,5%), Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (23,2%), Transport i łączność (7,7%) oraz Administracja publiczna (5,0%).

Na zadania realizowane na podstawie porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego zostały przeznaczone dotacje w wysokości 410 700 tys. zł. Zawierane między jednostkami samorządu terytorialnego porozumienia, dotyczyły w szczególności realizacji zadań z zakresu działań: Rodzina (36,5%), Transport i łączność (26,6%), Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (23,7%) oraz Oświata i wychowanie (4,5%).

Na zadania własne powiaty otrzymały pomoc finansową z innych jednostek samorządu terytorialnego w wysokości 827 380 tys. zł. Dotacje przekazane w ramach pomocy finansowej były wydatkowane przede wszystkim na realizację zadań w następujących działach: Transport i łączność (89,0%), Ochrona zdrowia (3,4%) oraz Oświata i wychowanie (1,6%).

Z państwowych funduszy celowych zostały przekazane do powiatów dotacje na zadania własne w wysokości 134 413 tys. zł. W dotacjach otrzymanych przez powiaty z funduszy celowych, największy udział miały dotacje w działach: Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (45,7%), Kultura fizyczna (26,6%), Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (9,5%) oraz Oświata i wychowanie (8,1%).

W 2022 r. w dochodach budżetowych powiatów ujęto również środki pochodzące z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 w wysokości 853 558 tys. zł, z tego:

- na zadania bieżące – 60 075 tys. zł (7,0%),
- na zadania inwestycyjne – 793 483 tys. zł (93,0%).

W środkach na zadania inwestycyjne:

- 86,1% stanowią środki otrzymane z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, w kwocie 683 533 tys. zł,
- 8,8% stanowi dofinansowanie ze środków Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych, w kwocie 69 907 tys. zł,
- 5,1% środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych związanych z przeciwdziałaniem COVID-19, w kwocie 40 043 tys. zł.

Z uwagi na ujmowanie znacznej części w/w środków w budżetach powiatów w dziale Różne rozliczenia nie jest możliwe wskazanie kierunków ich wydatkowania.

W 2022 roku powiaty otrzymały również dotacje na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach w wysokości 1 005 tys. zł, z czego 737 tys. zł (73,3%) przeznaczona była na wydatki inwestycyjne.

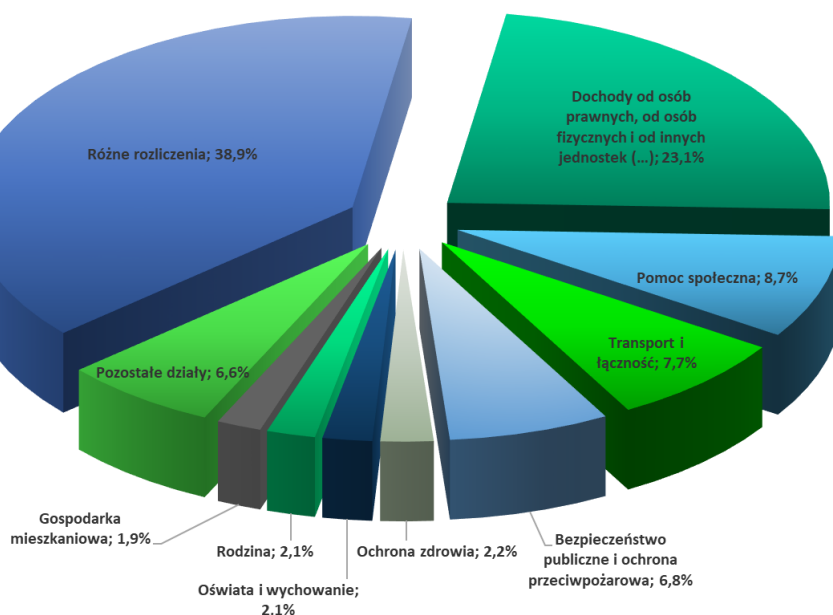
W 2022 r. w dochodach budżetowych powiatów ujęto również środki pochodzące z Funduszu Pomocy oraz inne środki na finansowanie lub dofinansowanie zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy w kwocie 965 345 tys. zł.

Dochody według działów

W 2022 r. w strukturze dochodów ogółem zrealizowanych przez powiaty, najwyższy udział miały dochody w następujących działach: Różne rozliczenia (38,9%), Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem (23,1%), Pomoc społeczna (8,7%) oraz Transport i łączność (7,7%).

Dochody zrealizowane w tych działach stanowiły 78,4% łącznej kwoty dochodów ogółem zrealizowanych przez powiaty.

STRUKTURA DOCHODÓW POWIATÓW WG DZIAŁÓW W 2022 r.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2022 r. (Min. Fin.)

Dochody powiatów według ważniejszych działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
DOCHODY OGÓLEM w tym:	36 053 278	39 775 375	39 020 456	98,1	108,2
Różne rozliczenia	15 458 374	15 271 607	15 168 500	99,3	98,1
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej (...)	8 071 151	8 821 777	8 994 944	102,0	111,4
Pomoc społeczna	2 974 649	3 428 910	3 399 999	99,2	114,3
Transport i łączność	2 493 544	3 453 287	2 999 776	86,9	120,3
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 809 480	2 707 460	2 655 474	98,1	146,8
Ochrona zdrowia	890 757	920 594	871 432	94,7	97,8
Oświata i wychowanie	618 201	924 358	817 587	88,4	132,3

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W dziale Różne rozliczenia plan dochodów został zrealizowany w 99,3%. Dochody te były niższe o 1,9%, w stosunku do roku 2021. W dziale Różne rozliczenia 94,6% dochodów stanowiły subwencje ogólne z budżetu państwa, natomiast 1,4% stanowiły środki otrzymane z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych.

W 2022 r. dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem, w porównaniu do 2021 r., zwiększyły się o 11,4%, a plan został zrealizowany w 102,0%.

Dochody w dziale Pomoc społeczna w 2022 r. były wyższe w porównaniu do 2021 r. i zostały zrealizowane w 99,2% planu. Głównie były to wpływy z usług i dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację bieżących zadań własnych powiatu.

W dziale Transport i łączność dochody zostały zrealizowane na poziomie 86,9% planu i były wyższe o 20,3% w porównaniu do 2021 r. W dziale tym ujmowane są m.in. środki z państwowych funduszy celowych na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych jednostek sektora finansów publicznych (31,5% dochodów zrealizowanych w tym dziale), dotacje celowe otrzymane z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych (20,8% dochodów).

W dziale Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa ujmowane są przede wszystkim kwoty dotacji celowej otrzymanej z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat. Plan dochodów w dziale Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa został zrealizowany w 98,1% i dochody te były wyższe o 46,8% od dochodów wykonanych w 2021 r.

W 2022 r., w dziale Ochrona zdrowia, powiaty odnotowały dochody niższe o 2,2% niż w 2021 r. Największy udział środków (78,2%) stanowiły dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat. Z tego tytułu powiaty wykazały dochody w wysokości 681 034 tys. zł.

W dziale Oświata i wychowanie dochody wzrosły w porównaniu do 2021 roku o 32,2%. Największy udział w tym dziale (32,5%) stanowiły dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 5 lit. a i b ustawy, lub płatności w ramach budżetu środków europejskich, realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

Szczegółowe dane dotyczące dochodów ogółem powiatów według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Dochody powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca, według głównych źródeł dochodów, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Dochody wykonane powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)	
	2021	2022
DOCHODY OGÓŁEM	1 399,89	1521,23
DOCHODY WŁASNE	533,79	600,28
DOTACJE	285,14	353,08
SUBWENCJA OGÓLNA	580,97	567,86

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Stan ludności według GUS na 31 grudnia 2021 r.

W 2022 r. dochody powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 1 521,23 zł i w stosunku do 2021 r. wzrosły o 8,7%.

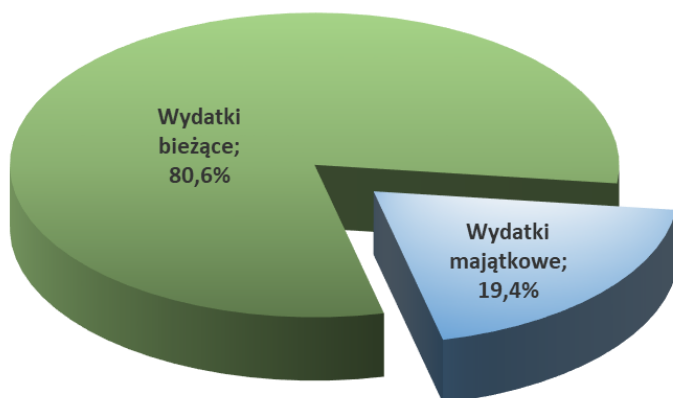
Najwyższy dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosił 3 043,88 zł, tj. 200,1% średnich dochodów w powiatach, zaś najniższy dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosił 902,56 zł, tj. 59,3% średnich dochodów w powiatach.

Dochody powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca według województw ujęte zostały w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wydatki powiatów

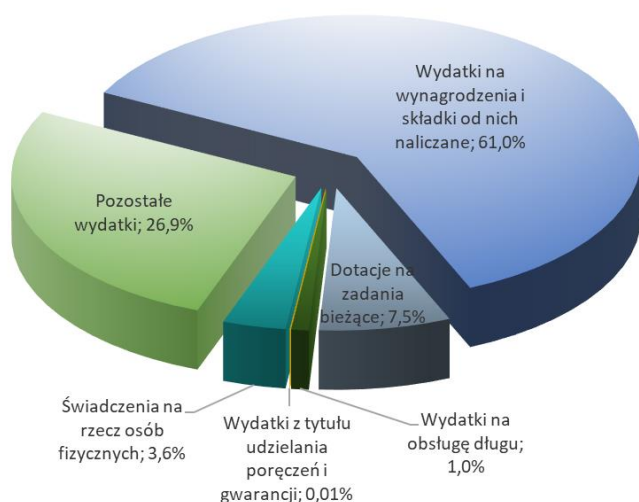
W 2022 r. udział wydatków majątkowych i wydatków bieżących w wydatkach powiatów ogółem wynosił odpowiednio 19,4% i 80,6%.

STRUKTURA WYDATKÓW OGÓŁEM POWIATÓW W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2022 r. (Min. Fin.)

STRUKTURA WYDATKÓW BIEŻĄCYCH POWIATÓW W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2022 r. (Min. Fin.)

W strukturze wydatków bieżących powiatów, wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane stanowiły 61,0%, a pozostałe wydatki 26,9%.

Wydatki według ważniejszych rodzajów wydatków

Wydatki powiatów według głównych kierunków ich rozdysonowania

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	w tys. zł			w %%		
1	2	3	4	5	6	7
WYDATKI OGÓŁEM	34 172 719	43 608 123	40 003 249	91,7	100,0	117,1
wydatki majątkowe	5 427 666	9 575 785	7 742 702	80,9	19,4	142,7
- w tym: wydatki na inwestycje	5 324 033	9 490 173	7 659 010	80,7	19,1	143,9
wydatki bieżące, z tego:	28 745 053	34 032 338	32 260 547	94,8	80,6	112,2
- wydatki jednostek budżetowych, z tego:	25 288 401	29 898 293	28 342 125	94,8	70,8	112,1
- wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane	18 095 365	20 094 181	19 668 159	97,9	49,2	108,7
- pozostałe wydatki	7 193 035	9 804 112	8 673 966	88,5	21,7	120,6
- dotacje na zadania bieżące	2 174 505	2 538 998	2 424 610	95,5	6,1	111,5
- świadczenia na rzecz osób fizycznych	1 191 309	1 220 532	1 157 548	94,8	2,9	97,2
- wydatki z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji	4 100	20 913	3 338	16,0	0,0	81,4
- wydatki na obsługę długu	86 738	353 603	332 925	94,2	0,8	383,8

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r., w porównaniu do 2021 r., wydatki ogółem powiatów były wyższe o 17,1%.

Realizacja wydatków majątkowych w 2022 r., w stosunku do 2021 r., była wyższa o 42,7%, natomiast wydatków bieżących wyższa o 12,2%.

Wydatki majątkowe zrealizowano w 80,9% kwoty zaplanowanej na 2022 r., przy czym wydatki inwestycyjne stanowiły 98,9% wydatków majątkowych oraz 19,1% wydatków ogółem.

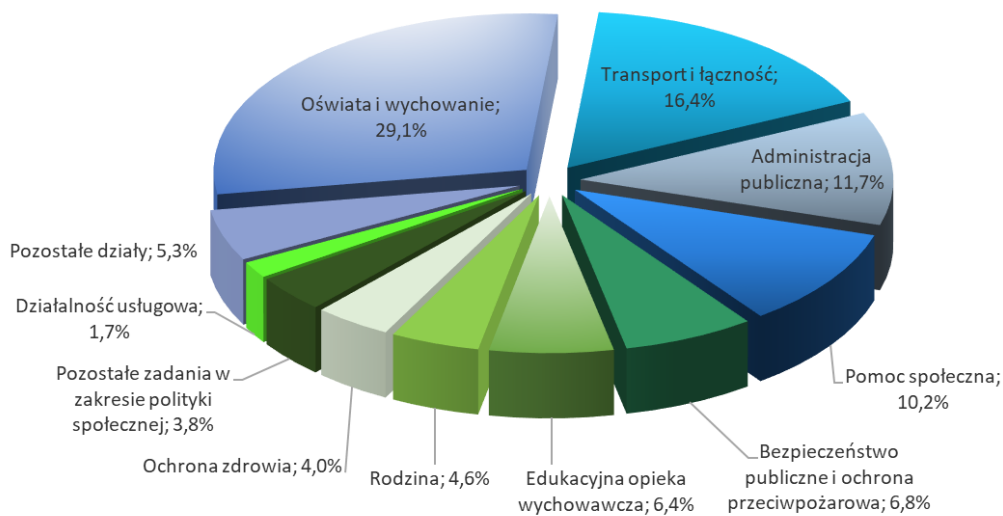
W powiatach w strukturze wydatków ogółem największy udział miały wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane, które stanowiły 49,2% wydatków ogółem oraz 61,0% wydatków bieżących.

Wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane, w porównaniu do 2021 r., wzrosły o 8,7%.

Wydatki według działów

W strukturze wydatków ogółem powiatów przeważały wydatki w dziale Oświata i wychowanie (29,1%), Transport i łączność (16,4%), Administracja publiczna (11,7%), Pomoc społeczna (10,2%), Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (6,8%), Edukacyjna opieka wychowawcza (6,4%) oraz Rodzina (4,6%). Łącznie wydatki w tych działach stanowiły 85,2% wydatków ogółem.

STRUKTURA WYDATKÓW OGÓŁEM POWIATÓW WG DZIAŁÓW W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2022 r. (Min. Fin.)

Wydatki powiatów według ważniejszych działów zawiera poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie	Plan	Wykonanie	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	2021	(po zmianach) 2022	2022		
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
WYDATKI OGÓŁEM	34 172 719	43 608 123	40 003 249	91,7	117,1
w tym:					
Oświata i wychowanie	10 522 555	12 251 962	11 636 955	95,0	110,6
Transport i łączność	5 378 714	7 852 681	6 577 418	83,8	122,3
Administracja publiczna	3 648 488	5 099 347	4 672 808	91,6	128,1
Pomoc społeczna	3 525 550	4 201 758	4 061 611	96,7	115,2
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 864 797	2 821 267	2 731 513	96,8	146,5
Edukacyjna opieka wychowawcza	2 364 791	2 702 559	2 563 645	94,9	108,4
Rodzina	1 840 110	1 971 814	1 853 607	94,0	100,7

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r. największą kwotę wydatków budżetowych powiaty zrealizowały w dziale Oświata i wychowanie, przy czym 71,8% tej kwoty przeznaczono na wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane. W stosunku do roku poprzedniego wydatki ogółem w tym dziale wzrosły o 10,6%. Wydatki w tym dziale wykonano w 95,0% planu.

Wydatki zrealizowane w dziale Transport i łączność były wyższe o 22,3% w stosunku do roku 2021, a plan został wykonany w 83,8%.

Wydatki ujmowane w dziale Administracja publiczna w 2022 r., w stosunku do 2021 r., wzrosły o 28,1%, przy czym najwyższe wydatki stanowiły wydatki na wynagrodzenia osobowe pracowników.

W dziale Rodzina wydatki zostały zrealizowane w 94,0% planu i były to w 35,8% wydatki na świadczenia społeczne.

W 2022 r. obowiązkiem wpłat do budżetu państwa, z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej, objęte zostało 20 powiatów, które dokonały wpłat z tego tytułu w wysokości 294 275 tys. zł, realizując 100% kwoty planowanej.

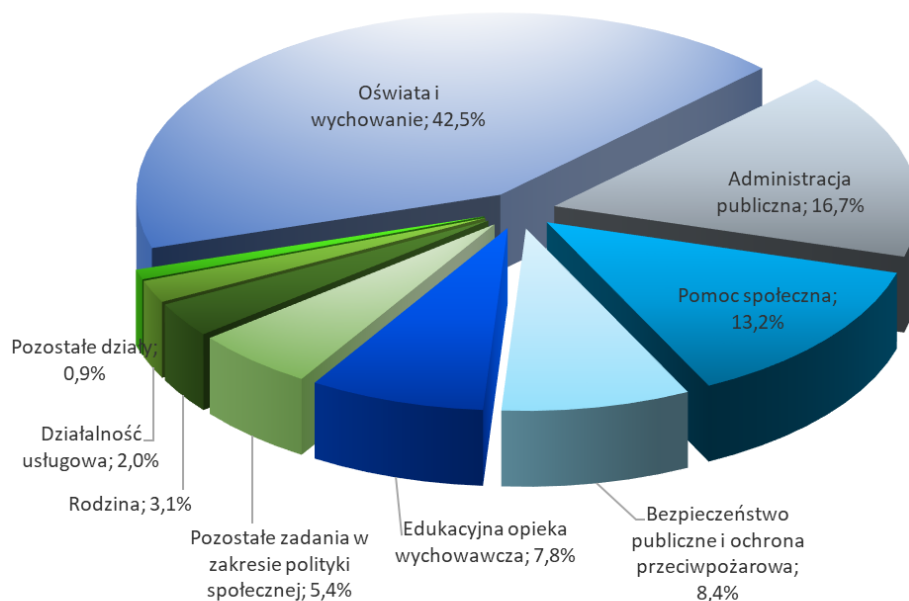
Szczegółowe dane dotyczące wydatków ogółem powiatów według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane według działów

W 2022 r. wydatki powiatów na wynagrodzenia i składki od nich naliczane wyniosły 19 668 159 tys. zł i były wyższe o 8,7% od wydatków poniesionych na wynagrodzenia i składki od nich naliczane w 2021 r.

W strukturze wydatków na wynagrodzenia i składki od nich naliczane istotne były wydatki w działach Oświata i wychowanie (42,5%), Administracja publiczna (16,7%), Pomoc społeczna (13,2%), Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (8,4%), Edukacyjna opieka wychowawcza (7,8%). Łącznie w tych działach powiaty zrealizowały 88,6% ogółu wydatków na wynagrodzenia.

**STRUKTURA WYDATKÓW NA WYNAGRODZENIA I SKŁADKI OD NICH
NALICZANE W POWIATACH WG DZIAŁÓW W 2022 R.**

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2022 r. (Min. Fin.)

Wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane w powiatach według ważniejszych działów, prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
OGÓŁEM w tym:	18 095 365	20 094 181	19 668 159	97,9	108,7
Oświata i wychowanie	7 779 599	8 520 928	8 350 336	98	107,3
Administracja publiczna	2 412 265	3 409 682	3 290 555	96,5	136,4
Pomoc społeczna	2 387 277	2 635 730	2 604 143	98,8	109,1
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 538 021	1 659 668	1 658 114	99,9	107,8
Edukacyjna opieka wychowawcza	1 467 319	1 569 989	1 535 363	97,8	104,6
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	987 289	1 096 424	1 071 315	97,7	108,5
Rodzina	546 234	626 779	604 079	96,4	110,6

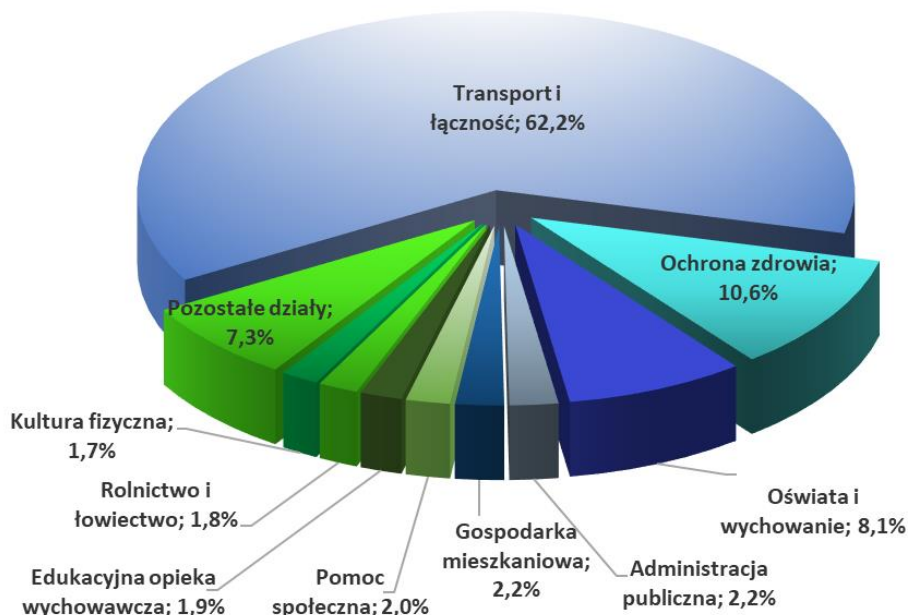
Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Szczegółowe dane dotyczące wydatków powiatów na wynagrodzenia i składek od nich naliczonych według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wydatki majątkowe według działów

W 2022 r. zrealizowano wydatki majątkowe w kwocie 7 742 702 tys. zł, w porównaniu do roku 2021, były one wyższe o 42,7%.

STRUKTURA WYDATKÓW MAJĄTKOWYCH W POWIATACH WG DZIAŁÓW W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2022 r. (Min. Fin.)

W strukturze wydatków majątkowych powiatów przeważały wydatki w działach: Transport i łączność (62,2%), Ochrona zdrowia (10,6%) oraz Oświata i wychowanie (8,1%). Wydatki w tych działach stanowiły łącznie 80,9% wydatków majątkowych powiatów.

Wydatki majątkowe w powiatach według ważniejszych działów prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie	Plan	Wykonanie	Wskaźnik	Dynamika
	2021	(po zmianach) 2022	2022	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
OGÓLEM, w tym:	5 427 666	9 575 785	7 742 702	80,9	142,7
Transport i łączność	3 248 093	5 915 729	4 813 574	81,4	148,2
Ochrona zdrowia	546 057	964 220	823 457	85,4	150,8
Oświata i wychowanie	420 989	823 907	624 078	75,7	148,2
Administracja publiczna	183 397	258 762	173 866	67,2	94,8
Gospodarka mieszkaniowa	83 360	207 351	171 189	82,6	205,4
Pomoc społeczna	127 232	184 913	151 906	82,1	119,4

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Edukacyjna opieka wychowawcza	121 913	192 340	146 794	76,3	120,4
Rolnictwo i łowiectwo	107 562	186 440	138 885	74,5	129,1
Kultura fizyczna	73 025	150 925	132 154	87,6	181,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W porównaniu do 2021 r., w roku 2022 największy wzrost wydatków majątkowych odnotowano w następujących działach: Gospodarka mieszkaniowa o 105,4%, Kultura fizyczna o 81,0%, Ochrona zdrowia o 50,8%, Oświata i wychowanie oraz Transport i łączność o 48,2%.

Szczegółowe dane dotyczące wydatków majątkowych powiatów według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Wydatki ogółem zrealizowane w przeliczeniu na 1 mieszkańca w powiatach, według kierunków ich rozdysponowania, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)	
	2021	2022
Wydatki ogółem, z tego:	1 326,87	1559,55
- Wydatki majątkowe	210,75	301,85
- Wydatki bieżące	1 116,12	1257,69

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Stan ludności według GUS na 31 grudnia 2021 r.

W 2022 r. wydatki powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 1 559,55 zł i były wyższe, w stosunku do 2021 r., o 17,5%, przy czym wydatki majątkowe na mieszkańca wzrosły o 43,2%, a wydatki bieżące na 1 mieszkańca były wyższe o 12,7 %.

Najwyższe wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w powiecie wynosiły 3 227,21 zł, tj. 206,9% średnich wydatków w powiatach, zaś najniższe wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiły 887,59 zł, tj. 56,9% średnich wydatków w powiatach.

Wydatki powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca według województw ujęte zostały w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wynik budżetów powiatów

Na 2022 r. powiaty planowały deficyt w wysokości 3 832 749 tys. zł i zamknęły budżety deficytem w kwocie 982 793 tys. zł.

Liczbę powiatów, według relacji wyniku do dochodów w 2022 r., przedstawia tablica:

Wyszczególnienie	Relacja wyniku do dochodów powiatów					
	Razem	poniżej 5%	5-10%	10-15%	15-20%	powyżej 20%
1	2	3	4	5	6	7
Powiaty z nadwyżką budżetową	120	78	33	8	0	1
Powiaty z deficytem budżetowym	194	104	62	20	7	1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2022 r. (Min. Fin.)

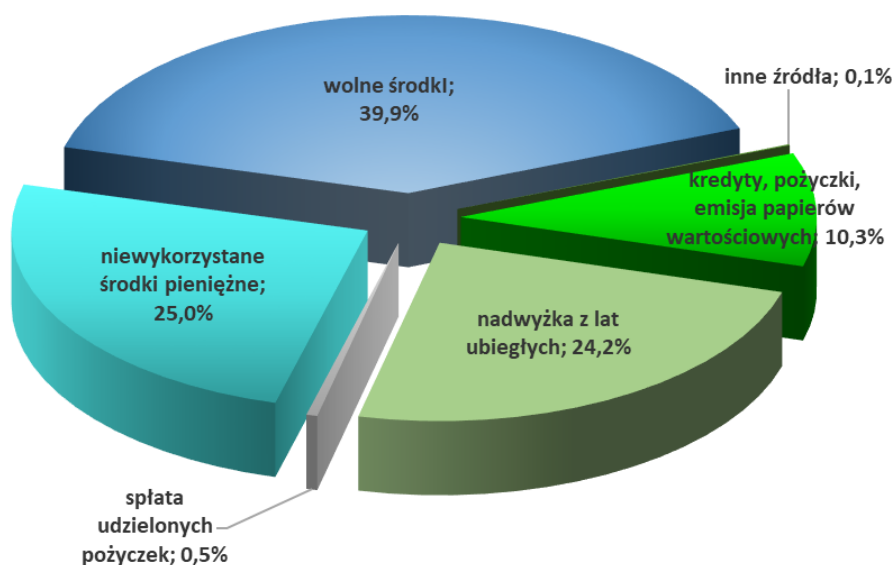
Wśród powiatów, które osiągnęły nadwyżkę budżetową, 92,5% stanowią powiaty, w których wynik w relacji do dochodów jest poniżej 10%.

Natomiast, wśród powiatów z deficytem budżetowym, 53,6% stanowią powiaty, w których wynik w relacji do dochodów wynosi poniżej 5%.

Przychody i rozchody budżetów powiatów

Powiaty w 2022 r. zrealizowały przychody w łącznej wysokości 7 605 554 tys. zł, natomiast rozchody w łącznej kwocie 1 278 781 tys. zł.

STRUKTURA PRZYCHODÓW POWIATÓW W 2022 R.

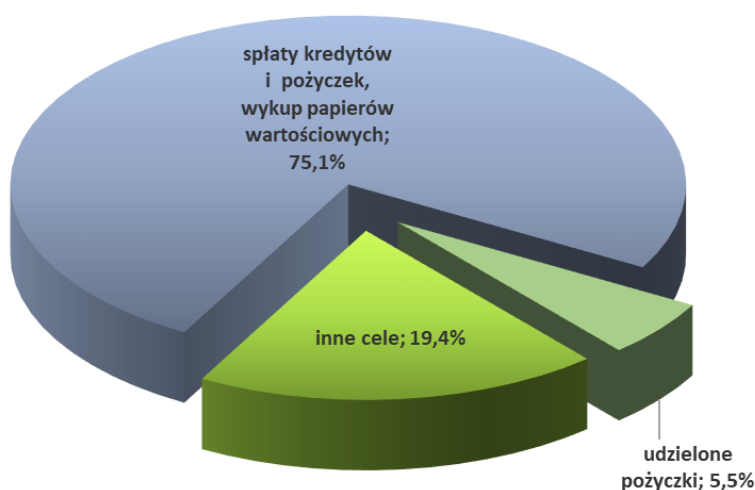
Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów powiatów za 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r. w strukturze przychodów ogółem, łącznie 99,4% stanowiły przychody z tytułu wolnych środków (39,9%), niewykorzystanych środków pieniężnych (25,0%), nadwyżki z lat ubiegłych (24,2%) oraz kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych (10,3%).

Przychody z tytułu wolnych środków, które zgodnie z art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy o finansach publicznych, należy rozumieć jako nadwyżkę środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu jednostki samorządu terytorialnego innych niż określone w pkt 5 i 8, w tym wynikających z rozliczeń wyemitowanych papierów wartościowych, kredytów i pożyczek z lat ubiegłych, zwiększyły się o 33,9% w porównaniu do roku 2021.

Przychody z kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych w 2022 roku, w porównaniu do roku 2021, zwiększyły się o 40,5%.

STRUKTURA ROZCHODÓW POWIATÓW W 2022 R.

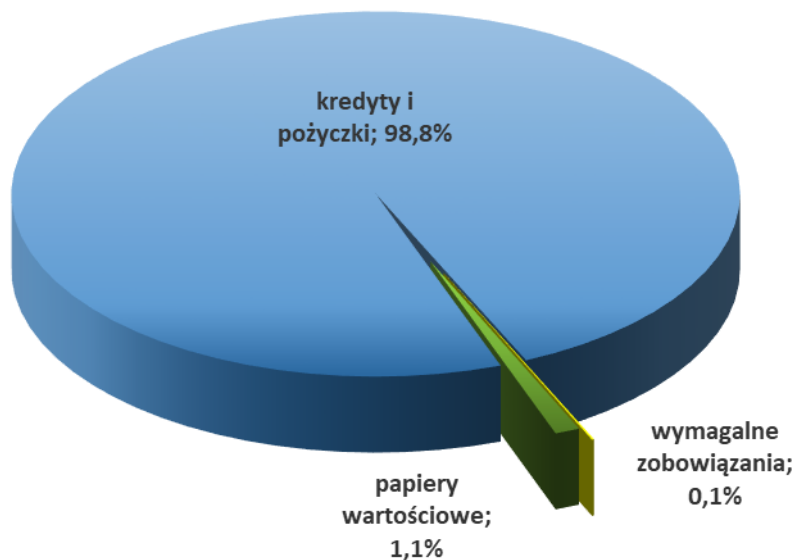
Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów powiatów za 2022 r. (Min. Fin.)

W rozchodach powiatów największy udział miały splaty kredytów i pożyczek, wykup papierów wartościowych, które stanowiły 75,1% rozchodów ogółem i były wyższe niż przychody z kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych o 23,2%.

Zobowiązania według tytułów dłużnych powiatów

W 2022 roku zobowiązania powiatów wyniosły 6 025 405 tys. zł. W strukturze zobowiązań powiatów największy udział miały kredyty i pożyczki (98,8%).

STRUKTURA ZOBOWIĄZAŃ POWIATÓW W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2022 r. (Min. Fin.)

Zobowiązania powiatów według tytułów dłużnych przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	2021	2022	Dynamika (3:2)
	tys. zł		%
1	2	3	4
Zobowiązania według tytułów dłużnych	6 214 150	6 025 405	97,0
papiery wartościowe	74 123	65 793	88,8
w tym: długoterminowe	74 123	65 793	88,8
kredyty i pożyczki	6 137 892	5 952 849	97,0
w tym: długoterminowe	6 135 404	5 948 903	97,0
wymagalne zobowiązania	2 135	6 763	316,8
w tym: z tytułu dostaw towarów i usług	115	252	219,9

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Na koniec 2022 r., w porównaniu do 2021 r., zadłużenie ogółem powiatów było niższe o 3,0%, w tym z tytułu kredytów i pożyczek o 3,0%.

Zadłużenie z tytułu papierów wartościowych było niższe o 11,2% od zadłużenia w 2021 roku, natomiast z tytułu zobowiązań wymagalnych wyższe o 216,8%.

W 2022 r. udział zadłużenia powiatów w dochodach ogółem powiatów wynosił 15,4%.

Zadłużenie po wyłączeniu zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych wystąpiło w 297 powiatach.

Udział zobowiązań ogółem po wyłączeniu zobowiązań związanych z realizacją programów i projektów z udziałem środków unijnych w dochodach ogółem powiatów wyniósł 15,1%.

Liczba powiatów wg poziomu zadłużenia po odliczeniu zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych do wykonanych dochodów tych jednostek.

Lata	Liczba jednostek								
	ogółem	zadłużonych	poniżej 10%	10%-20%	20%-30%	30%-40%	40%-50%	50%-60%	powyżej 60%
2021	314	303	85	103	74	29	9	0	3
2022	314	297	104	104	58	23	5	0	3

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów powiatów za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Liczba powiatów w przedziale o zadłużeniu do 30% dochodów ogółem stanowiła 89,6% powiatów zadłużonych.

Przychody i koszty powiatowych samorządowych zakładów budżetowych

W 2022 r. przychody i koszty powiatowych samorządowych zakładów budżetowych przedstawiały się następująco:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Przychody	83 176	107 438	107 043	99,6	128,7
w tym: dotacje z budżetu	20 741	21 448	20 474	95,5	98,7
Koszty	82 231	107 569	104 365	97,0	126,9
Podatek dochodowy od osób prawnych	42	7	109	1 557,1	259,5
Wpłaty do budżetu powiatów	177	0	320	-	180,8

Źródło: Sprawozdania roczne powiatów z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Przychody powiatowych samorządowych zakładów budżetowych w 2022 r. wyniosły 107 043 tys. zł, w tym dotacje z budżetu wynosiły 20 474 tys. zł.

W stosunku do planu, przychody zrealizowano w 99,6%, a dotacje w 95,5%.

W 2022 r., w porównaniu z danymi za 2021 r., przychody powiatowych samorządowych zakładów budżetowych zwiększyły się o 28,7%, a dotacje z budżetu powiatów zmniejszyły się o 1,3%.

Koszty powiatowych samorządowych zakładów budżetowych w 2022 r., w relacji do kosztów wykazanych w 2021 r., zwiększyły się o 26,9%.

Koszty powiatowych zakładów budżetowych wyniosły 104 365 tys. zł i były niższe o 3,0% od kwot planowanych. W 2022 r. powiatowe samorządowe zakłady budżetowe dokonały wpłat nadwyżki środków obrotowych do budżetu w wysokości 320 tys. zł.

W 2022 r. powiaty, w formie samorządowego zakładu budżetowego, realizowały zadania i osiągnęły największe przychody w działach: Pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej (61,0% przychodów ogółem), Transport i łączność (18,8% przychodów ogółem), Pomoc społeczna (9,8% przychodów ogółem).

Przychody powiatowych samorządowych zakładów budżetowych wg najważniejszych działów:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem, z tego:	83 176	107 438	107 043	99,6	128,7
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	51 507	66 975	65 309	97,5	126,8
Transport i łączność	18 892	20 001	20 165	100,8	106,7
Pomoc społeczna	8 251	11 080	10 457	94,4	126,7

Źródło: Sprawozdania roczne powiatów z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W strukturze kosztów największy udział miały następujące działy: Pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej 61,0% kosztów, Transport i łączność – 18,9% oraz Pomoc społeczna – 9,6%.

Koszty powiatowych samorządowych zakładów budżetowych wg najważniejszych działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem z tego:	82 231	107 569	104 365	97,0	126,9
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	51 414	67 125	63 636	94,8	123,8
Transport i łączność	18 077	20 139	19 722	97,9	109,1
Pomoc społeczna	8 055	11 107	10 029	90,3	124,5

Źródło: Sprawozdania roczne powiatów z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Stan środków obrotowych powiatowych samorządowych zakładów budżetowych zwiększył się z 2 297 tys. zł na początku roku do wysokości 3 710 tys. zł na koniec roku.

Wydzielony rachunek dochodów powiatowych jednostek budżetowych

W świetle przepisu art. 229 ust. 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2022 r. poz. 447, z późn. zm.) art. 223 ustawy o finansach publicznych ma również zastosowanie w powiatach do całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

W ramach wydzielonych rachunków dochodów, o których mowa w art. 223 ustawy o finansach publicznych, powiaty zrealizowały w 2022 r. dochody w wysokości 71 895 tys. zł, co stanowiło 83,9% dochodów planowanych. Dochody wykonane w 2022 r. były wyższe o 46,7% od dochodów wykonanych w 2021 r.

Dochody i wydatki na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody	49 013	85 659	71 895	83,9	146,7
Wydatki	48 955	86 297	70 959	82,2	144,9
w tym : wpłaty do budżetu	3 197	2 793	3 812	136,5	119,2

Źródło: Sprawozdania roczne powiatów z wykonania dochodów i wydatków na rachunku z art. 223 ust.1 za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin)

Zrealizowane wydatki wyniosły 70 959 tys. zł i były niższe o 17,8% niż planowano, a dokonane wpłaty do budżetu powiatów były wyższe o 36,5% niż zakładano to w planie na 2022 r. W porównaniu do 2021 r., wydatki powiatów na wydzielonych rachunkach zwiększyły się o 44,9%, a wpłaty do budżetów powiatów zwiększyły się o 19,2%.

Stan środków obrotowych na wydzielonych rachunkach dochodów zwiększył się z 1 866 tys. zł na początku roku do wysokości 2 790 tys. zł tj. o 49,5% na koniec 2022 r.

IV. Wykonanie budżetów miast na prawach powiatu

Zbiorcze dane dotyczące wykonania budżetów miast na prawach powiatu przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody	111 045 555	111 176 400	110 196 310	99,1	99,2
Wydatki	108 203 486	121 726 676	114 568 097	94,1	105,9
Wynik	2 842 069	-10 550 275	-4 371 787		

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

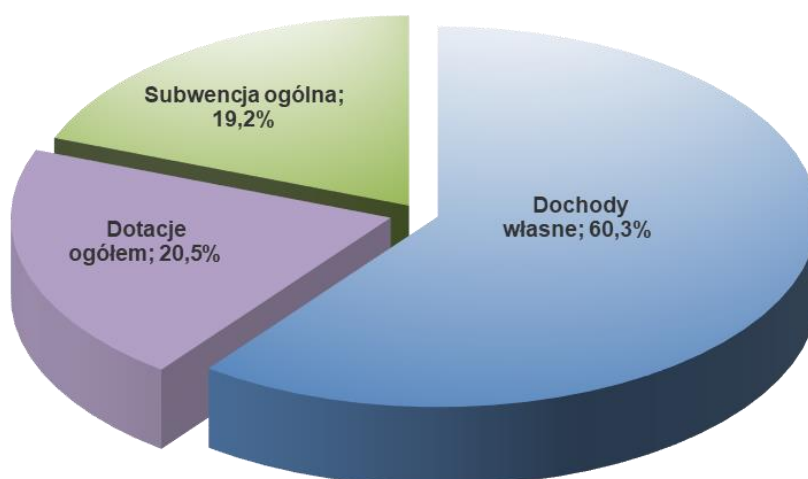
W 2022 r., miasta na prawach powiatu osiągnęły dochody w kwocie 110 196 310 tys. zł. Jednostki te zrealizowały w tym okresie wydatki w wysokości 114 568 097 tys. zł.

Miasta na prawach powiatu zamknęły swoje budżety deficytem w wysokości 4 371 787 tys. zł, przy planowanym deficycie w wysokości 10 550 275 tys. zł.

Dochody miast na prawach powiatu

W strukturze dochodów ogółem miast na prawach powiatu, dochody własne stanowiły 60,3%, dotacje 20,5%, a subwencja ogólna 19,2%.

STRUKTURA DOCHODÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r., w stosunku do roku 2021, zwiększył się udział dochodów własnych w dochodach ogółem o 3,6 punktu procentowego, natomiast zmniejszył się udział dotacji o 2,3 punktu procentowego i subwencji o 1,3 punktu procentowego.

Dochody według źródeł pochodzenia

Dochody ogółem miast na prawach powiatu w 2022 r., w porównaniu do 2021 r., zmalały o 0,8%. Dynamika dochodów własnych wynosiła 105,6%, dotacji 89,1%, a subwencji ogólnej 93,0%.

Dochody własne miast na prawach powiatu zrealizowane zostały w 101,1% planu rocznego, dochody z tytułu dotacji w 92,9% planu, a z tytułu przekazanej z budżetu państwa łącznej kwoty subwencji ogólnej zostały zrealizowane w 100,1% rocznych kwot zaplanowanych przez te jednostki.

Dochody miast na prawach powiatu, według źródeł ich pochodzenia

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
DOCHODY OGÓŁEM z tego:	111 045 555	111 176 400	110 196 310	99,1	100,0	99,2
Dochody własne z tego:	62 942 160	65 720 079	66 440 675	101,1	60,3	105,6
podatek dochodowy od osób prawnych	3 116 589	3 543 541	3 539 897	99,9	3,2	113,6
podatek dochodowy od osób fizycznych	27 272 768	26 717 507	27 151 522	101,6	24,6	99,6
podatek rolny	22 790	23 369	23 599	101,0	0,0	103,5
podatek od nieruchomości	9 989 809	10 512 529	10 609 845	100,9	9,6	106,2
podatek leśny	4 627	4 652	4 996	107,4	0,0	108,0
podatek od środków transportowych	343 869	371 251	365 808	98,5	0,3	106,4
podatek od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej	91 596	72 794	96 521	132,6	0,1	105,4
podatek od spadków i darowizn	230 475	220 714	293 395	132,9	0,3	127,3
podatek od czynności cywilnoprawnych	2 460 004	2 033 826	2 206 909	108,5	2,0	89,7
opłata skarbową	369 119	372 957	421 684	113,1	0,4	114,2
opłata eksploatacyjna	9 281	9 561	9 528	99,7	0,0	102,7
opłata targowa	346	15 844	13 890	87,7	0,0	*
dochody z majątku	5 096 536	5 297 122	5 015 677	94,7	4,6	98,4
pozostałe dochody	13 934 350	16 524 413	16 687 405	101,0	15,1	119,8
Dotacje ogółem z tego:	25 313 482	24 287 078	22 564 194	92,9	20,5	89,1
Dotacje celowe ogółem	21 199 513	18 932 894	18 170 579	96,0	16,5	85,7

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich	4 113 969	5 354 184	4 393 615	82,1	4,0	106,8
Subwencja ogólna	22 789 913	21 169 244	21 191 441	100,1	19,2	93,0

* wskaźnik powyżej 1000% z uwagi na niepobieranie opłaty targowej od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 r.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Najistotniejszymi źródłami dochodów własnych w 2022 r. były: dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, stanowiące w strukturze tych dochodów 40,9%, pozostałe dochody stanowiące 25,1% oraz dochody z podatku od nieruchomości stanowiące 16,0%.

W 2022 r. udział miast na prawach powiatu we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych wynosił: w części gminnej 38,34%, w części powiatowej 10,25%.

W 2022 r. dochody miast na prawach powiatu z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, łącznie w części gminnej i w części powiatowej, zostały zrealizowane w wysokości 27 151 522 tys. zł, tj. o 0,4% niższej niż w 2021 r., z tego:

- kwota 23 715 074 tys. zł została ustalona na podstawie art. 9 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- kwota 3 436 448 tys. zł dodatkowych dochodów z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych została przekazana miastom na prawach powiatu na podstawie art. 70j ww. ustawy.

W 2022 r., w porównaniu do 2021 r., miasta na prawach powiatu zrealizowały wyższe dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych o 13,6%, z tytułu podatku od nieruchomości wyższe o 6,2%, a pozostałe dochody wyższe o 19,8%.

Skutki obniżenia górnych stawek podatków, udzielonych ulg i zwolnień oraz decyzji wydanych przez organ podatkowy na podstawie ustawy - Ordynacja podatkowa

W wyniku obniżenia górnych stawek podatków, udzielenia ulg i zwolnień (bez ulg i zwolnień ustawowych) oraz podjęcia decyzji o umorzeniu, rozłożeniu na raty i odroczeniu terminu

płatności, w 2022 r. do budżetów miast na prawach powiatu nie wpłynęła kwota 773 922 tys. zł, co stanowiło 0,7% dochodów ogółem. Natomiast w odniesieniu do wykonanych dochodów własnych kwota ta stanowiła 1,2%.

Skutki udzielonych przez miasta na prawach powiatu w 2022 r. ulg i zwolnień prezentuje poniższe zestawienie:

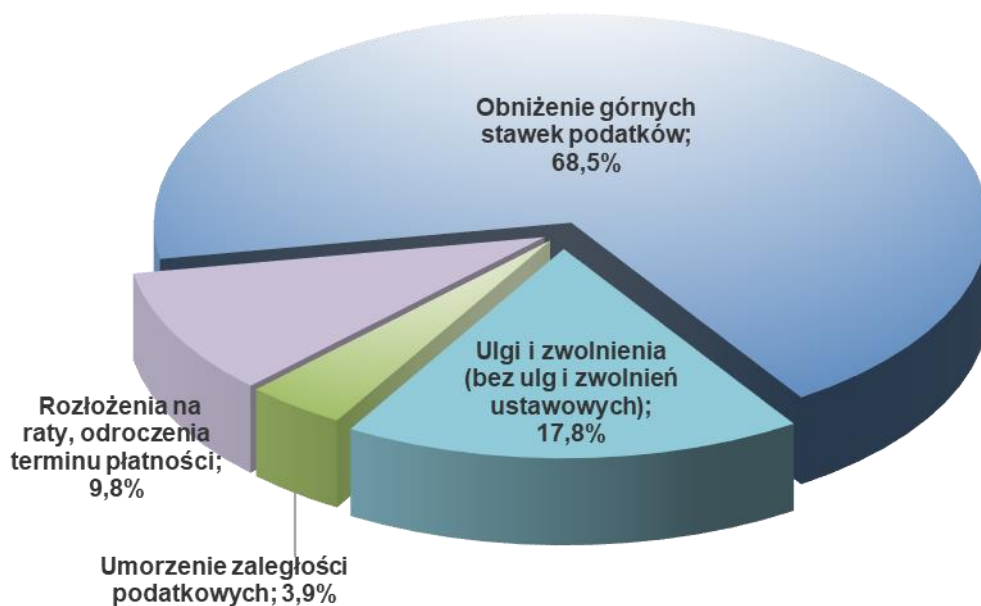
Wyszczególnienie	Wykonanie 2022	RAZEM ULGI (4+5+6+7)	z tego:				Wskaźnik (3:2)
			Obniżenie górnych stawek podatków	Ulg i zwolnienia (bez ulg i zwolnień ustawowych)	Umorzenie zaległości podatkowych	Rozłożenia na raty, odroczenia terminu płatności	
			tys. zł				
1	2	3	4	5	6	7	8
DOCHODY OGÓŁEM	110 196 310	773 922	530 508	137 751	29 774	75 889	0,7
DOCHODY WŁASNE, w tym:	66 440 675	773 922	530 508	137 751	29 774	75 889	1,2
podatek rolny	23 599	626	550	8	18	51	2,7
podatek od nieruchomości	10 609 845	398 818	192 060	124 805	23 898	58 055	3,8
podatek leśny	4 996	30	0	28	1	0	0,6
podatek od środków transportowych	365 808	335 694	334 445	388	148	712	91,8
podatek od dział. gosp. osób fiz., opłacany w formie karty podatkowej	96 521	506	0	0	25	481	0,5
podatek od spadków i darowizn	293 395	9 723	0	0	1 194	8 529	3,3
podatek od czynności cywilnoprawnych	2 206 909	549	0	0	52	497	0,0
wpływy z opłaty skarbowej	421 684	5	0	0	5	0	0,0
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	9 528	0	0	0	0	0	0,0
wpływy z opłaty targowej	13 890	4	0	0	4	0	0,0
dochody z majątku	5 015 677	0	0	0	0	0	0,0
pozostałe dochody	16 687 405	27 966	3 454	12 521	4 428	7 563	0,2

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2022 r. (Min. Fin.)

Na łączną kwotę udzielonych przez miasta na prawach powiatu w 2022 r. ulg i zwolnień złożyły się następujące skutki:

- obniżenia górnych stawek podatków stanowiące 68,5%,
- ulg i zwolnień (bez ulg i zwolnień ustawowych) stanowiące 17,8%,
- umorzeń zaległości podatkowych stanowiące 3,9%,
- rozłożenia na raty i odroczenia terminu płatności stanowiące 9,8%.

STRUKTURA ULG W MIASTACH NA PRAWACH POWIATU W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2022 r. (Min. Fin.)

W łącznej kwocie obniżenia górnych stawek podatkowych 63,0% stanowiły skutki obniżenia stawek w podatku od środków transportowych, a 36,2% skutki obniżenia stawek w podatku od nieruchomości.

W łącznej kwocie ulg i zwolnień (bez ulg i zwolnień ustawowych) 90,6% stanowiły skutki ulg i zwolnień w podatku od nieruchomości.

Najwięcej umorzeń zaległości podatkowych miasta na prawach powiatu dokonały w podatku od nieruchomości (80,3%).

W łącznej kwocie rozłożeń na raty, odroczeń terminu płatności największy udział miały podatek od nieruchomości (76,5%) i podatek od spadków i darowizn (11,2%).

W 2022 r. nie obowiązywał już przepis, na podstawie którego rada gminy mogła wprowadzić - w drodze uchwały - zwolnienia z podatku od nieruchomości wskazanym grupom przedsiębiorców, których płynność finansowa uległa pogorszeniu w związku z ponoszeniem negatywnych konsekwencji ekonomicznych z powodu COVID-19 (art.15p w ustawie o COVID-19).

Subwencja ogólna

W 2022 r. z tytułu subwencji ogólnej na rachunki miast na prawach powiatu przekazane zostały środki w łącznej wysokości 20 935 755 tys. zł, co stanowiło 100,0% planu i 107,6% kwot przekazanych z tego tytułu w 2021 r.

Na powyższą kwotę subwencji składały się środki z tytułu:

- części oświatowej w wysokości 19 562 800 tys. zł,
- części wyrównawczej w wysokości 432 840 tys. zł,
- części równoważącej w wysokości 936 952 tys. zł,
- części rekompensującej w wysokości 3 163 tys. zł.

Należy mieć na uwadze, że miasta na prawach powiatu realizują zadania zarówno gminy, jak i powiatu. Miasta na prawach powiatu uzyskują dochody z analogicznych źródeł jak gminy, ale również ze źródeł właściwych dla innych powiatów. Także poszczególne części subwencji ogólnej są ustalane i przekazywane tym miastom odrębnie jako gminie i jako powiatowi.

W 2022 r. część wyrównawczą subwencji otrzymało 32 miast na prawach powiatu, z tego 21 miast zarówno w części gminnej, jak i powiatowej na kwotę 412 778 tys. zł i 11 miast wyłącznie w części powiatowej na kwotę 20 062 tys. zł.

Część równoważącą subwencji ogólnej otrzymały wszystkie miasta na prawach powiatu. Wszystkie miasta otrzymały tę część subwencji ogólnej w części powiatowej na łączną kwotę 841 010 tys. zł, a 50 miast dodatkowo w części gminnej na łączną kwotę 95 942 tys. zł.

Miasta na prawach powiatu, na obszarze których znajdują się specjalne strefy ekonomiczne - na mocy ustawy z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw – mogły otrzymać część rekompensującą subwencji ogólnej z przeznaczeniem na wyrównanie ubytku dochodów, wynikającego ze zwolnienia z podatku od nieruchomości gruntów, budowli i budynków, które są zajęte na prowadzenie przez przedsiębiorcę, na podstawie zmienionego zezwolenia, działalności gospodarczej na terenie specjalnych stref ekonomicznych.

W 2022 r. część rekompensującą subwencji ogólnej otrzymały 3 miasta na prawach powiatu, tj. Wałbrzych, Legnica i Gliwice. Środki z tytułu tej części subwencji ogólnej, w łącznej kwocie 3 163 tys. zł, zostały przekazane na rachunki tych miast.

W 2022 r. miasta na prawach powiatu otrzymały także środki:

- 1) z rezerwy subwencji ogólnej, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, kwotę 107 864 tys. zł – 58 miast na prawach powiatu;
- 2) z rezerwy subwencji ogólnej, o której mowa w art. 26 ust. 1 pkt 1, 2 i 3 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, kwotę 147 822 tys. zł, z tego:

- na dofinansowanie inwestycji na drogach powiatowych, wojewódzkich i krajowych w granicach miast na prawach powiatu, kwotę 103 221 tys. zł – 19 miast na prawach powiatu,
- na dofinansowanie remontu, utrzymania, ochrony i zarządzania drogami krajowymi i wojewódzkimi w granicach miast na prawach powiatu, kwotę 19 601 tys. zł – 13 miast na prawach powiatu,
- na utrzymanie rzecznej przeprawy promowej w Świnoujściu, kwotę 25 000 tys. zł.

Część oświatowa subwencji ogólnej

Część oświatowa subwencji ogólnej, na finansowanie zadań oświatowych realizowanych w 2022 r., o której poinformowano miasta na prawach powiatu po ogłoszeniu ustawy budżetowej, przekazana została w wysokości 19 373 284 tys. zł.

Dodatkowo zgodnie z „Kryteriami podziału rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2022” przyjętymi przez Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, minister właściwy do spraw finansów publicznych – na wniosek ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania – rozdysonował dla poszczególnych miast na prawach powiatu środki w wysokości 189 684 tys. zł (41,2 % łącznej kwoty wymienionej rezerwy).

Środki rezerwy zostały przeznaczone na:

- 1) dofinansowanie z tytułu wzrostu zadań szkolnych i pozaszkolnych, polegającego na wzroście liczby uczniów przeliczeniowych w odniesieniu do danych przyjętych do naliczenia algorytmem części oświatowej subwencji ogólnej na 2022 rok – w kwocie 105 369 tys. zł;
- 2) pomoc jednostkom samorządu terytorialnego w usuwaniu skutków zdarzeń losowych w budynkach szkół i placówek oświatowych publicznych, prowadzonych lub dotowanych przez jednostki samorządu terytorialnego – z wyłączeniem przedszkoli ogólnodostępnych oraz innych form wychowania przedszkolnego – w kwocie 248 tys. zł;
- 3) dofinansowanie kosztów związanych z wypłatą odpraw dla zwalnianych nauczycieli w szkołach i placówkach oświatowych w trybie art. 20 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela albo przechodzących na emeryturę na podstawie art. 88 ustawy - Karta Nauczyciela w związku z art. 20 ww. ustawy Karta Nauczyciela – w kwocie 11 452 tys. zł;
- 4) dofinansowanie wyposażenia publicznych szkół i placówek oświatowych, prowadzonych lub dotowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, w zakresie pomieszczeń do nauki w nowo wybudowanych budynkach oraz nowych pomieszczeń do nauki pozyskanych w wyniku adaptacji – w kwocie 4 236 tys. zł;

- 5) dofinansowanie wyposażenia pomieszczeń dla szkół rozpoczynających kształcenie w nowych zawodach – w kwocie 2 096 tys. zł;
- 6) wsparcie szkół w zakresie zorganizowania dodatkowych zajęć specjalistycznych z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej - w kwocie 66 278 tys. zł;
- 7) korektę części oświatowej subwencji ogólnej z tytułu błędów statystycznych – w kwocie 5 tys. zł.

Na rachunki miast na prawach powiatu, według stanu na 31 grudnia 2022 r., przekazane zostały środki z tytułu części oświatowej subwencji ogólnej w łącznej wysokości 19 562 800 tys. zł.

Kwota 168 tys. zł, będąca różnicą między kwotą części oświatowej subwencji ogólnej ustaloną dla Miasta Opole (w części powiatowej) na rok 2022, a kwotą przekazaną - według stanu na 31 grudnia 2022 r. - na rachunek tej jednostki, została zwrócona do budżetu państwa, zgodnie z przepisami art. 37 ust. 3a ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Należy zauważyć, że zgodnie z przepisami obowiązującymi w roku 2022, tj. art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych, środki niezbędne do realizacji zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 11 ust. 2-4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe, w tym na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie placówek wychowania przedszkolnego, szkół i placówek, są zagwarantowane w dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Zadania oświatowe realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego są ich zadaniami własnymi. Dochodami samorządów terytorialnych są: dochody własne, subwencja ogólna oraz dotacje celowe z budżetu państwa. Subwencja ogólna (w tym jej część oświatowa) jest zatem jednym ze źródeł dochodów jednostek samorządu terytorialnego.

Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich

Dochody z tytułu dotacji, w tym z dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich, w 2022 r. zostały zrealizowane przez miasta na prawach powiatu w kwocie 22 564 194 tys. zł, z tego:

- 1) dotacje i środki z budżetu państwa na zadania bieżące zrealizowano w kwocie 18 084 678 tys. zł, z tego:
 - a) dotacje celowe z budżetu państwa na zadania bieżące:
 - własne realizowane z dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,

- pozostałe własne,
 - z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej
- zrealizowano w kwocie 13 603 014 tys. zł,
- b) dotacje celowe na zadania bieżące wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 537 809 tys. zł,
 - c) dotacje na pomoc finansową między jednostkami samorządu terytorialnego na zadania bieżące zrealizowano w wysokości 20 123 tys. zł,
 - d) dotacje z funduszy celowych na zadania bieżące zrealizowano w wysokości 33 153 tys. zł,
 - e) środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na zadania bieżące zrealizowano w wysokości 1 261 751 tys. zł,
 - f) dotacje na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach 180 tys. zł,
 - g) dotacje otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy 2 628 648 tys. zł,
- 2) dotacje i środki z budżetu państwa na zadania inwestycyjne zrealizowano w kwocie 4 479 515 tys. zł, z tego:
- a) dotacje celowe z budżetu państwa na zadania inwestycyjne:
 - własne realizowane z dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
 - pozostałe własne,
 - z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej
 zrealizowano w kwocie 4 109 351 tys. zł,
 - b) dotacje celowe na zadania inwestycyjne wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 2 874 tys. zł,
 - c) dotacje na pomoc finansową między jednostkami samorządu terytorialnego na zadania inwestycyjne zrealizowano w wysokości 53 827 tys. zł,
 - d) dotacje z funduszy celowych na zadania inwestycyjne zrealizowano w wysokości 129 051 tys. zł,
 - e) środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na zadania inwestycyjne zrealizowano w wysokości 178 844 tys. zł.
 - f) dotacje na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach 1 103 tys. zł,

- g) dotacje otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy
4 465 tys. zł.

W łącznej kwocie zrealizowanych dotacji, na dotacje na zadania bieżące przypadała kwota 18 084 679 tys. zł, co stanowiło 80,1% otrzymanych dotacji. Dotacje na zadania inwestycyjne łącznie wyniosły 4 479 515 tys. zł i stanowiły 19,9% łącznej kwoty dotacji.

Wykonanie dotacji oraz płatności z budżetu środków europejskich za rok 2022 przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021		Wykonanie 2022		Dynamika	
	Ogółem	w tym: bieżące	Ogółem	w tym: bieżące	4:2	5:3
	(w tys. zł)				%%	
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem dotacje, z tego:	25 314 429	21 036 527	22 564 194	18 084 679	89,1	86,0
- przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich*	4 113 969	579 250	4 393 615	520 737	106,8	89,9
- na zadania z zakresu administracji rządowej	18 087 707	18 051 942	11 423 955	11 412 062	63,2	63,2
- na zadania własne	1 638 135	1 575 571	1 815 979	1 594 594	110,9	101,2
w tym: na zadania bieżące gmin z zakresu edukacyjnej opieki wychowawczej z budżetu państwa w ramach programów rządowych	5 673	0	6 554	0	115,5	-
- na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	60 182	58 138	78 816	75 621	131,0	130,1
- na zadania realizowane na podstawie porozumień między jst	458 449	457 559	540 683	537 809	117,9	117,5
- z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jst	69 781	16 310	73 950	20 123	106,0	123,4
- z funduszy celowych	205 396	72 791	162 205	33 153	79,0	45,5
- na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach	946	512	1 283	180	135,6	35,2
- środki otrzymane ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 (m.in. z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych)	679 862	224 455	1 440 595	1 261 751	211,9	562,1
- otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków	0	0	2 633 113	2 628 648	-	-

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W porównaniu z rokiem 2021, kwota dotacji ogółem przekazanych do budżetów miast na prawach powiatu w roku 2022, zmniejszyła się o 10,9%, zaś kwota dotacji na zadania bieżące była mniejsza o 14,0%.

Największy spadek nastąpił w kwocie dotacji na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej (o 36,8%) oraz w dotacjach przekazywanych miastom na prawach powiatu na zadania realizowane przy udziale środków z funduszy celowych (o 21,0%).

Szczególnie wysoki wzrost dotacji dla miast na prawach powiatu - o 111,9% - nastąpił w zakresie środków otrzymanych z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19. Wyższe wykonanie dotacji (o 31,0%) wystąpiło także na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej oraz na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego (o 17,9%).

Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami

Wysokość dotacji celowych z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, według wybranych ważniejszych działań oraz w podziale na zadania gminne i powiatowe w 2022 r., przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2021	Plan 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4 : 3)	Dynamika (4 : 2)	Plan 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (8 : 7)
	(w tys. zł)			%%		(w tys. zł)		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Dotacje ogółem, z tego:	18 087 707	11 531 757	11 423 955	99,1	63,2	11 511 173	11 412 062	99,1
część gminna	16 072 161	9 476 547	9 391 095	99,1	58,4	9 473 743	9 388 321	99,1
Rolnictwo i łowiectwo	3 998	4 415	4 409	99,9	110,3	4 415	4 409	99,9
Administracja publiczna	168 740	178 390	175 030	98,1	103,7	178 390	175 030	98,1
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	2 765	2 956	2 937	99,4	106,2	2 956	2 937	99,4
Oświata i wychowanie	125 428	91 273	88 408	96,9	70,5	91 273	88 408	96,9
Ochrona zdrowia	3 451	4 396	4 155	94,5	120,4	4 396	4 155	94,5
Pomoc społeczna	196 680	688 367	660 125	95,9	335,6	685 563	657 351	95,9
Rodzina	15 569 479	8 504 730	8 454 142	99,4	54,3	8 504 730	8 454 142	99,4
część powiatowa	2 015 547	2 055 033	2 032 682	98,9	100,9	2 037 252	2 023 563	99,3
Gospodarka mieszkaniowa	85 484	97 546	94 354	96,7	110,4	97 207	94 025	96,7
Działalność usługowa	81 870	90 813	90 527	99,7	110,6	90 309	90 027	99,7
Administracja publiczna	10 665	10 666	10 607	99,4	99,5	10 666	10 607	99,4
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 297 224	1 365 596	1 356 685	99,3	104,6	1 350 085	1 349 823	100,0

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2021	Plan 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4 : 3)	Dynamika (4 : 2)	Plan 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (8 : 7)
	(w tys. zł)			%%		(w tys. zł)		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Wymiar sprawiedliwości	30 636	30 939	30 689	99,2	100,2	30 939	30 689	99,2
Różne rozliczenia	4 296	3 268	3 268	100,0	76,1	3 268	3 268	100,0
Oświata i wychowanie	6 725	6 125	5 547	90,6	82,5	6 125	5 547	90,6
Ochrona zdrowia	216 510	212 035	206 071	97,2	95,2	211 905	205 941	97,2
Pomoc społeczna	55 165	80 074	79 227	98,9	143,6	78 917	78 071	98,9
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	97 569	101 490	100 318	98,8	102,8	101 349	100 176	98,8
Rodzina	127 534	54 401	53 347	98,1	41,8	54 401	53 347	98,1
pozostałe	0	178	178	100,0		178	178	100,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Z powyższego zestawienia wynika, iż w 2022 r. uzyskane dochody z tytułu dotacji na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami w części dotyczącej zadań gminnych wynosiły 9 391 095 tys. zł, przy czym:

- dotacje na zadania bieżące przekazano w wysokości 9 388 321 tys. zł,
- dotacje na zadania inwestycyjne przekazano w wysokości 2 774 tys. zł.

Dotacje celowe z budżetu państwa w roku 2022 na zadania z zakresu administracji rządowej w miastach na prawach powiatu, w porównaniu do roku 2021, spadły o 36,8%. Główną przyczyną tak znacznego spadku dotacji celowych było przeniesienie z dniem 1 lipca 2022 r. wypłaty świadczeń wychowawczych w ramach programu „Rodzina 500+” z gmin i miast na prawach powiatu do ZUS.

Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami zostały zrealizowane przez miasta na prawach powiatu w 99,1% planu.

W dotacjach na realizację zadań z zakresu administracji rządowej w części gminnej, najwięcej środków przeznaczono na zadania z zakresu działu:

- Rodzina (90,0%) - w 2022 r. dotacje te przekazano w kwocie 8 454 142 tys. zł, z przeznaczeniem głównie na wypłatę świadczenia wychowawczego stanowiącego pomoc państwa w wychowaniu dzieci oraz na świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego,
- Pomoc społeczna - na zadania realizowane w tym dziale przekazano z budżetu państwa kwotę 660 125 tys. zł,
- Administracja publiczna - przekazano z budżetu państwa kwotę 175 030 tys. zł.

Dotacje na zadania z zakresu administracji rządowej w części powiatowej zrealizowano w kwocie 2 032 682 tys. zł, przy czym dotacje na zadania bieżące wyniosły 2 023 563 tys. zł, a na zadania inwestycyjne 9 119 tys. zł.

W dotacjach na zadania z zakresu administracji rządowej i inne zadania zlecone ustawami w części powiatowej największe kwoty przekazano w działach:

- Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa - w tym dziale miasta na prawach powiatu otrzymały dotacje w kwocie 1 356 685 tys. zł (66,7% dotacji ogółem).
Były one przeznaczone głównie na wydatki bieżące i inwestycyjne realizowane w rozdziale Komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej oraz na wydatki bieżące związane z usuwaniem skutków klęsk żywiołowych,
- w dziale Ochrona zdrowia, dotacje przekazano w kwocie 206 071 tys. zł (10,1%), jako wydatki bieżące z przeznaczeniem na składki na ubezpieczenia zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego,
- w dziale Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej przekazano dotacje w wysokości 100 318 tys. zł (4,9%), które przeznaczone zostały na zadania bieżące realizowane w rozdziale Zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności.

Udział dotacji celowych na zadania inwestycyjne i bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami w kwocie dotacji ogółem z zakresu administracji rządowej w poszczególnych działach gospodarki narodowej, w miastach na prawach powiatu w 2022 r., w podziale na zadania gminne i powiatowe przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Struktura			Udział		
	Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
1	2	3	4	5	6	7
		%%			%%	
Zadania gminne	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0
Rolnictwo i łowiectwo	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	0,0
Administracja publiczna	1,9	1,9	0,0	100,0	100,0	0,0
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	0,0
Oświata i wychowanie	0,9	0,9	0,0	100,0	100,0	0,0
Ochrona zdrowia	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	0,0
Pomoc społeczna	7,0	7,0	100,0	100,0	99,6	0,4
Rodzina	90,0	90,0	0,0	100,0	100,0	0,0
Zadania powiatowe	100,0	100,0	100,0	100,0	99,6	0,4
Gospodarka mieszkaniowa	4,6	4,6	3,6	100,0	99,7	0,3
Działalność usługowa	4,5	4,4	5,5	100,0	99,4	0,6
Administracja publiczna	0,5	0,5	0,0	100,0	100,0	0,0
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	66,7	66,7	75,2	100,0	99,5	0,5

Wyszczególnienie	Struktura			Udział		
	Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
1	2	3	4	5	6	7
	%%			%%		
Wymiar sprawiedliwości	1,5	1,5	0,0	100,0	100,0	0,0
Różne rozliczenia	0,2	0,2	0,0	100,0	100,0	0,0
Oświata i wychowanie	0,3	0,3	0,0	100,0	100,0	0,0
Ochrona zdrowia	10,1	10,2	1,4	100,0	99,9	0,1
Pomoc społeczna	3,9	3,9	12,7	100,0	98,5	1,5
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	4,9	5,0	1,6	100,0	99,9	0,1
Rodzina	2,6	2,6	0,0	100,0	100,0	0,0
Zadania pozostałe	100,0	100,0	0,0	100,0	100,0	0,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2022 r. (Min. Fin.)

Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych

Wysokość dotacji celowych z budżetu państwa na realizację zadań własnych miast na prawach powiatu w 2022 r., według wybranych ważniejszych działów oraz w podziale na zadania gminy i powiatu, przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2021	Plan 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4 : 3)	Dynamika (4 : 2)	Plan 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (8 : 7)
	(w tys. zł)			%%		(w tys. zł)		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Dotacje ogółem, z tego:	1 638 135	1 895 766	1 815 979	95,8	110,9	1 626 307	1 594 594	98,0
część gminna	1 447 783	1 695 518	1 617 269	95,4	111,7	1 448 412	1 417 937	97,9
Transport i łączność	6 852	181 778	174 801	96,2	2551,2	0	0	
Różne rozliczenia	13 182	9 975	9 975	100,0	75,7	9 853	9 853	100,0
Oświata i wychowanie	561 791	595 483	588 922	98,9	104,8	591 359	584 798	98,9
Pomoc społeczna	766 952	808 629	797 002	98,6	103,9	803 877	792 586	98,6
Edukacyjna opieka wychowawcza	32 014	42 351	29 963	70,7	93,6	42 351	29 963	70,7
Kultura fizyczna	5 712	48 840	9 042	18,5	158,3	0	0	
część powiatowa	190 352	195 747	194 896	99,6	102,4	173 838	173 287	99,7
Transport i łączność	6 298	19 288	18 997	98,5	301,7	0	0	
Oświata i wychowanie	13 341	8 821	8 713	98,8	65,3	8 258	8 151	98,7
Ochrona zdrowia	625	1 463	1 454	99,4	232,8	0	0	
Pomoc społeczna	169 833	165 354	164 917	99,7	97,1	165 233	164 796	99,7
pozostałe	0	4 501	3 814	84,7		4 057	3 370	83,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Otrzymane przez miasta na prawach powiatu w 2022 r. dotacje celowe z budżetu państwa na zadania własne w części dotyczącej zadań gminnych wyniosły 1 617 269 tys. zł.

Z kwoty tej 1 417 937 tys. zł, tj. 87,7% stanowiły dotacje na zadania bieżące, a dotacje na zadania inwestycyjne stanowiły – 199 332 tys. zł, tj. 12,3%.

Biorąc pod uwagę strukturę otrzymanych przez miasta na prawach powiatu dotacji pod względem podziału na zadania gminne i powiatowe, 89,1% dotacji dotyczyło zadań gminnych, a 10,7% zadań powiatowych a 0,2% pozostałych dotacji.

W łącznej kwocie dotacji na bieżące zadania własne miast na prawach powiatu, dotacje na zadania gminne stanowiły 88,9%, na zadania powiatowe 10,9%, natomiast pozostałe dotacje stanowiły 0,2%.

Otrzymane przez miasta na prawach powiatu w części gminnej dotacje na bieżące zadania własne, przeznaczone były przede wszystkim na:

- Pomoc społeczną – 792 586 zł (55,9%) kwoty dotacji na bieżące zadania własne w części gminnej. Dotacje te stanowiły 49,7% łącznej kwoty tych dotacji na zadania własne bieżące dla miast na prawach powiatu. Dotacje na zadania gminne w dziale Pomoc społeczna przeznaczone zostały przede wszystkim na wypłatę zasiłków stałych z pomocy społecznej, zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze, ośrodki pomocy społecznej, pomoc w zakresie dożywiania oraz na składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej,
- w dziale Oświata i wychowanie dotacje na zadania bieżące gminne zostały wykonane w wysokości 584 798 tys. zł (41,2%) kwoty dotacji na bieżące zadania własne w części gminnej. Dotacje te stanowiły 36,7% łącznej kwoty tych dotacji na zadania własne bieżące dla miast na prawach powiatu i zostały przeznaczone na zadania realizowane przez przedszkola i oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, przez szkoły podstawowe oraz stołówki szkolne i przedszkolne.
- w dziale Edukacyjna opieka wychowawcza dotacje na zadania gminne zostały wykonane w wysokości 29 963 tys. zł (2,1%) kwoty dotacji na bieżące zadania własne w części gminnej. Dotacje te stanowiły 1,9% łącznej kwoty tych dotacji na zadania własne bieżące dla miast na prawach powiatu i zostały przeznaczone na pomoc materialną dla uczniów o charakterze socjalnym.

W części powiatowej dotacje w dziale Pomoc społeczna na bieżące zadania własne miast na prawach powiatu przekazane zostały w wysokości 164 796 tys. zł i stanowiły 95,1% kwoty wykonanych dotacji w części powiatowej. Przeznaczone zostały głównie na utrzymanie

ponadgminnych domów pomocy społecznej, na ośrodki wsparcia, jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej.

Dotacje na własne zadania inwestycyjne przekazano miastom na prawach powiatu w kwocie 221 384 tys. zł, z tego:

- na zadania gminne – 199 331 tys. zł,
- na zadania powiatowe – 21 609 tys. zł,
- na zadania pozostałe – 444 tys. zł.

Strukturę dotacji celowych na dofinansowanie zadań własnych miast na prawach powiatu oraz udział dotacji celowych na zadania inwestycyjne i bieżące w 2022 r. przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Struktura			Udział		
	Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Zadania gminne	100,0	100,0	100,0	100,0	87,7	12,3
Transport i łączność	10,8	0,0	87,7	100,0	0,0	100,0
Różne rozliczenia	0,6	0,7	0,1	100,0	98,8	1,2
Oświata i wychowanie	36,4	41,2	2,1	100,0	99,3	0,7
Pomoc społeczna	49,3	55,9	2,2	100,0	99,4	0,6
Edukacyjna opieka wychowawcza	1,9	2,1	0,0	100,0	100,0	0,0
Kultura fizyczna	0,6	0,0	4,5	100,0	0,0	100,0
Zadania powiatowe	100,0	100,0	100,0	100,0	88,9	11,1
Transport i łączność	9,7	0,0	87,9	100,0	0,0	100,0
Oświata i wychowanie	4,5	4,7	2,6	100,0	93,5	6,5
Ochrona zdrowia	0,7	0,0	6,7	100,0	0,0	100,0
Pomoc społeczna	84,6	95,1	0,6	100,0	99,9	0,1
Zadania pozostałe	100,0	100,0	100,0	100,0	88,4	11,6

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2022 r. (Min. Fin.)

Dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich

Dochody miast na prawach powiatu z tytułu dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich w roku 2022 zostały zrealizowane w wysokości 4 393 615 tys. zł, z czego dotacje na zadania

bieżące zrealizowane zostały w wysokości 520 737 tys. zł, a na zadania inwestycyjne 3 872 878 tys. zł.

Dotacje na zadania bieżące stanowiły 11,9%, a na zadania inwestycyjne 88,1% otrzymanych dotacji przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich w 2022 roku.

Wysokość dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich na zadania własne, według wybranych ważniejszych działów przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2021	Plan 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4 : 3)	Dynamika (4 : 2)	Plan 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (8 : 7)
	(w tys. zł)			%%		(w tys. zł)		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Dotacje ogółem, w tym:	4 113 969	5 354 184	4 393 615	82,1	106,8	655 098	520 737	79,5
Transport i łączność	2 643 325	3 290 166	2 798 722	85,1	105,9	15 090	7 591	50,3
Gospodarka mieszkaniowa	102 639	256 579	166 354	64,8	162,1	4 285	271	6,3
Działalność usługowa	73 465	65 221	52 178	80,0	71,0	14 364	13 759	95,8
Administracja publiczna	55 997	133 793	87 828	65,6	156,8	62 176	44 231	71,1
Oświata i wychowanie	373 157	460 798	377 695	82,0	101,2	289 346	224 061	77,4
Pomoc społeczna	91 427	91 267	93 669	102,6	102,5	69 061	67 267	97,4
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	126 559	145 213	112 419	77,4	88,8	119 748	101 481	84,7
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	335 893	511 296	397 088	77,7	118,2	14 126	8 422	59,6
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	119 079	141 959	96 281	67,8	80,9	6 643	4 363	65,7
Kultura fizyczna	26 342	64 055	50 023	78,1	189,9	391	328	83,9

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r. najwięcej tych środków przekazano w działach:

- Transport i łączność – 2 798 722 tys. zł (63,7% dotacji) z przeznaczeniem głównie na inwestycje na drogach publicznych w miastach na prawach powiatu oraz na organizację lokalnego transportu zbiorowego,
- Gospodarka komunalna i ochrona środowiska – 397 088 tys. zł (9,0% dotacji) środki wydatkowane głównie na zadania inwestycyjne w zakresie ochrony powietrza i klimatu, gospodarki ściekowej i ochrony wód, utrzymania zieleni w miastach i gminach oraz w zakresie oświetlenia ulic, placów i dróg oraz pozostałą działalność,
- Oświata i wychowanie – 377 695 tys. zł (8,6% dotacji) w tym na wydatki bieżące przeznaczono kwotę 224 061 tys. zł głównie na realizację zadań przez technika oraz w zakresie pozostałej działalności a na wydatki inwestycyjne kwotę 153 634 tys. zł

głównie na realizację inwestycji dotyczących techników, przedszkoli, szkół podstawowych oraz w zakresie pozostałej działalności.

Przekazane dotacje w ww. działach wynosiły 3 573 505 tys. zł i stanowiły 81,3% dotacji.

Pozostałe dotacje celowe

Poza omówionymi wyżej dotacjami celowymi z budżetu państwa, dochodami miast na prawach powiatu były również:

- dotacje z budżetu państwa na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
- dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego,
- dotacje celowe na pomoc finansową udzielaną między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie zadań własnych,
- dotacje otrzymane z funduszy celowych,
- dotacje na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach,
- otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy,
- środki pochodzące z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 (obejmujące m.in. środki z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych).

W 2022 r. łączny udział tych dotacji w dochodach zrealizowanych przez miasta na prawach powiatu wyniósł 4,5%.

Ogólna kwota otrzymanych przez miasta na prawach powiatu dotacji, z tytułów o których mowa wyżej, wyniosła 4 930 645 tys. zł.

Dotacje te przeznaczono w szczególności:

- 1) na zadania realizowane na podstawie porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego 540 683 tys. zł. Zawierane między jednostkami samorządu terytorialnego porozumienia dotyczyły w szczególności realizacji zadań z zakresu działań:
 - Transport i łączność 339 276 tys. zł (62,7% tych dotacji), zawierane w tym dziale porozumienia dotyczyły przede wszystkim zadań związanych z organizowaniem lokalnego transportu zbiorowego,
 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska 72 156 tys. zł (13,3% tych dotacji) zawierane w tym dziale porozumienia dotyczyły pozostałych działań związanych

- z gospodarką odpadami, gospodarką odpadami komunalnymi oraz działań dotyczących schronisk dla zwierząt,
- Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej 45 531 tys. zł (8,4% tych dotacji) przekazane w szczególności na działalność powiatowych urzędów pracy, rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych, oraz na zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności,
- 2) z funduszy celowych zostały przekazane dotacje w wysokości 162 205 tys. zł. W kwocie tych dotacji, największy udział miały dotacje w działach:
- Gospodarka mieszkaniowa 61 924 tys. zł (38,2%) przeznaczone w szczególności na zadania inwestycyjne w zakresie Społecznych inicjatyw mieszkaniowych oraz pozostałej działalności,
 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa 36 138 tys. zł (22,3%) przeznaczone m.in. na komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej,
 - Kultura fizyczna 30 494 tys. zł (18,8% tych dotacji), które przeznaczone zostały w szczególności na inwestycje w zakresie obiektów sportowych, instytucji kultury fizycznej oraz w rozdziale pozostała działalność,
 - Oświata i wychowanie 10 795 tys. zł (6,7%) przeznaczone głównie na wydatki inwestycyjne w zakresie szkół podstawowych oraz liceów ogólnokształcących,
- 3) na pomoc finansową udzielaną między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie zadań własnych przeznaczono dotacje w wysokości 73 950 tys. zł i dotyczyły realizacji zadań przede wszystkim w działach:
- Transport i łączność 17 795 tys. zł (24,1% tych dotacji), w ramach którego środki wydatkowano przede wszystkim na drogi publiczne w miastach na prawach powiatu oraz na drogi gminne,
 - Oświata i wychowanie 16 279 tys. zł (22,0%) dotacje wydatkowano głównie na inwestycje w zakresie szkół podstawowych, przedszkoli, liceów ogólnokształcących oraz techników,
- 4) na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej w kwocie 78 816 tys. zł. Dotacje te przekazano przede wszystkim w działach:
- Oświata i wychowanie 39 098 tys. zł (49,6%) na wydatki bieżące na zadania z zakresu pozostałej działalności oraz na dokształcanie i doskonalenie nauczycieli,
 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa 16 168 tys. zł (20,5%) związane z zarządzaniem kryzysowym,
 - Administracja publiczna 8 352 tys. zł (10,6%) na wydatki bieżące związane z systemem powiadamiania ratunkowego oraz kwalifikacjami wojskowymi,

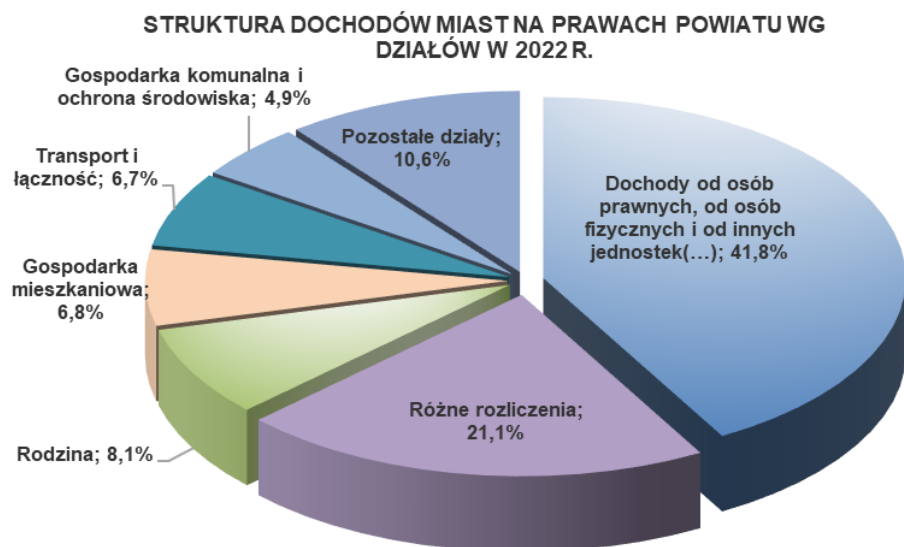
- Działalność usługowa 6 733 tys. zł (8,5%) na wydatki bieżące związane z cmentarzami,
 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej 3 981 tys. zł (5,1%) z przeznaczeniem na wydatki bieżące na pomoc dla repatriantów,
- 5) na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach w kwocie 1 283 tys. zł,
- 6) otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy w kwocie 2 633 113 tys. zł,
- 7) środki pochodzące z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 w wysokości 1 440 595 tys. zł, z tego:
- na zadania bieżące – 1 261 751 tys. zł (87,6%),
 - na zadania inwestycyjne – 178 844 tys. zł (12,4%).

W środkach na zadania inwestycyjne:

- 42,0% stanowiły środki otrzymane z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, w kwocie 75 091 tys. zł,
- 29,6% stanowiło dofinansowanie ze środków Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych, w kwocie 52 885 tys. zł,
- 28,4% stanowiły środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych związanych z przeciwdziałaniem COVID-19, w kwocie 50 868 tys. zł.

Z uwagi na ujmowanie znacznej części w/w środków w budżetach miast na prawach powiatu w dziale Różne rozliczenia nie jest możliwe wskazanie kierunków ich wydatkowania.

Dochody według działów

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2022 r. (Min. Fin.)

W strukturze dochodów zrealizowanych w 2022 roku przez miasta na prawach powiatu najwyższy udział miały następujące działy: Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem (41,8%), Różne rozliczenia (21,1%), Rodzina (8,1%), Gospodarka mieszkaniowa (6,8%), Transport i łączność (6,7%) oraz Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (4,9%). Dochody zrealizowane w tych działach stanowiły 89,4% łącznej kwoty zrealizowanych dochodów przez miasta na prawach powiatu.

Dochody miast na prawach powiatu, według działów, które w strukturze dochodów ogółem mają największy udział przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem w tym:	111 045 555	111 176 400	110 196 310	99,1	99,2
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	45 244 900	45 150 644	46 019 340	101,9	101,7
Różne rozliczenia	23 554 185	23 043 755	23 292 166	101,1	98,9
Rodzina	16 042 690	8 960 227	8 899 099	99,3	55,5
Gospodarka mieszkaniowa	7 581 675	7 805 938	7 509 279	96,2	99,0
Transport i łączność	6 026 692	8 088 534	7 410 609	91,6	123,0
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	4 918 117	5 616 012	5 441 291	96,9	110,6

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Dochody zrealizowane w dziale Transport i łączność w 2022 r., w stosunku do 2021 r., wzrosły o 23,0%. Wzrosły również, w stosunku do 2021 r., dochody w dziale Gospodarka komunalna i ochrona środowiska – o 10,6%.

W dziale Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej w 2022 r. dochody miast na prawach powiatu wzrosły o 1,7% i zostały zrealizowane w 101,9% planu.

Szczegółowe dane dotyczące dochodów ogółem miast na prawach powiatu według działów klasyfikacji budżetowej zostały przedstawione w załączniku do sprawozdania.

Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Dochody miast na prawach powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca, według głównych źródeł dochodów, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Dochody wykonane miast na prawach powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)	
	2021	2022
OGÓŁEM	8 876,09	8 865,47
z tego:		
DOCHODY WŁASNE	5 031,09	5 345,26
DOTACJE	2 023,36	1 815,32
SUBWENCJA OGÓLNA	1 821,64	1 704,88

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)
Stan ludności według GUS na 31 grudnia 2021 r.

W 2022 r. w miastach na prawach powiatu dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 8 865,47 zł i w stosunku do roku 2021 zmalały o 0,1%.

Najwyższy dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca miasta na prawach powiatu wyniósł 12 059,21 zł, tj. 136,0% średnich dochodów w miastach na prawach powiatu, zaś najniższy dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniósł 6 403,66 zł, tj. 72,2% średnich dochodów w miastach na prawach powiatu.

Dochody miast na prawach powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca według województw ujęte zostały w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wydatki miast na prawach powiatu

W 2022 r. w strukturze wydatków ogółem miast na prawach powiatu, wydatki bieżące stanowiły 84,9%, a wydatki majątkowe 15,1%.

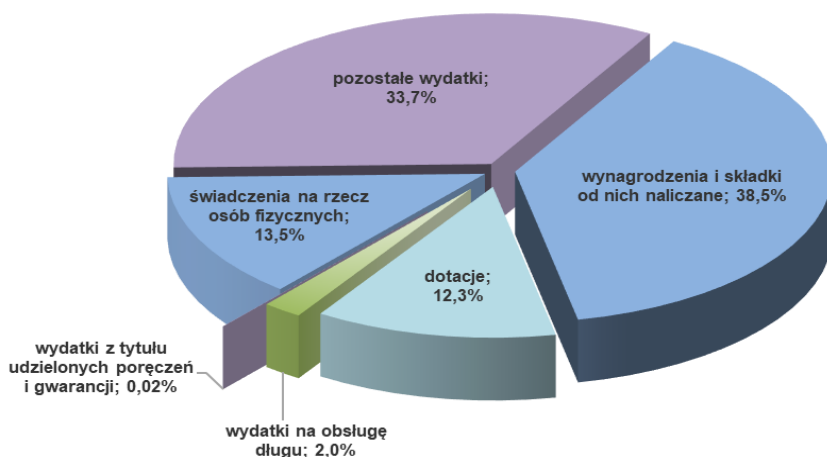
STRUKTURA WYDATKÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2022 r. (Min. Fin.)

W wydatkach bieżących miast na prawach powiatu, wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane stanowiły 38,5%, pozostałe wydatki 33,7%, świadczenia na rzecz osób fizycznych 13,5%.

STRUKTURA WYDATKÓW BIEŻĄCYCH MIAST NA PRAWACH POWIATU W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2022 r. (Min. Fin.)

Wydatki według ważniejszych rodzajów wydatków

Łączne wydatki miast na prawach powiatu w 2022 r. zostały zrealizowane w wysokości 114 568 097 tys. zł.

Wydatki miast na prawach powiatu według głównych kierunków ich rozdysponowania, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
WYDATKI OGÓŁEM	108 203 486	121 726 676	114 568 097	94,1	100,0	105,9
wydatki majątkowe	15 648 194	20 444 624	17 257 835	84,4	15,1	110,3
w tym: wydatki na inwestycje	13 895 432	17 844 254	14 720 433	82,5	12,8	105,9
wydatki bieżące, z tego:	92 555 292	101 282 052	97 310 261	96,1	84,9	105,1
- wydatki jednostek budżetowych, z tego:	64 215 551	73 452 548	70 307 429	95,7	61,4	109,5
- wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane	34 647 274	38 030 892	37 417 390	98,4	32,7	108,0
- pozostałe wydatki	29 568 277	35 421 656	32 890 040	92,9	28,7	111,2
- dotacje na zadania bieżące	10 576 018	12 142 185	11 962 293	98,5	10,4	113,1
- świadczenia na rzecz osób fizycznych	17 196 970	13 659 944	13 100 754	95,9	11,4	76,2
- wydatki z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji	9 262	50 776	17 578	34,6	0,0	189,8
- wydatki na obsługę długu	557 491	1 976 599	1 922 208	97,2	1,7	344,8

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

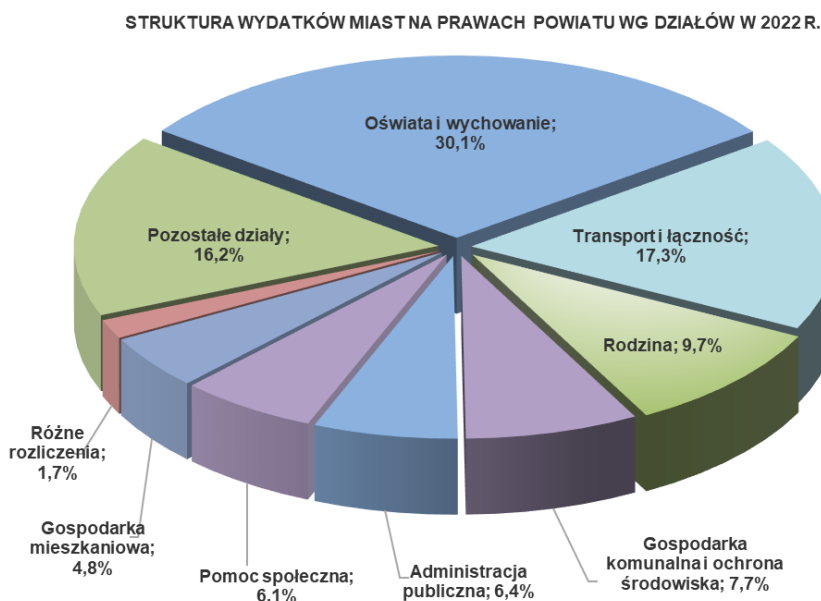
Miasta na prawach powiatu zrealizowały wydatki majątkowe w 2022 r. w kwocie 17 257 835 tys. zł, tj. o 10,3% wyższej w stosunku do kwoty wydatków majątkowych zrealizowanych w 2021 r. Wydatki majątkowe zrealizowano w 84,4% kwoty zaplanowanej na 2022 r., przy czym wydatki inwestycyjne stanowiły 85,3% wydatków majątkowych oraz 12,8% wydatków ogółem.

Wydatki bieżące w odniesieniu do kwoty planowanej na 2022 r. zostały zrealizowane w 96,1% i w porównaniu z 2021 r., były wyższe o 5,1%. W strukturze wydatków bieżących wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane stanowiły 38,5% i były wyższe o 8,0%, w porównaniu do wydatków z tego tytułu poniesionych w 2021 r.

W 2022 r. wydatki miast na prawach powiatu na świadczenia na rzecz osób fizycznych były niższe o 23,8% niż w 2021 r.

Wydatki według działów

W 2022 r. w strukturze działowej wydatków ogółem miast na prawach powiatu przeważały wydatki w następujących działach: Oświata i wychowanie (30,1%), Transport i łączność (17,3%), Rodzina (9,7%), Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (7,7%), Administracja publiczna (6,4%), Pomoc społeczna (6,1%), Gospodarka mieszkaniowa (4,8%). Wydatki miast na prawach powiatu w tych działach stanowiły 82,1% wydatków ogółem.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2022 r. (Min. Fin.)

Wydatki miast na prawach powiatu według ważniejszych działów zawiera poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie	Plan	Wykonanie	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	2021	(po zmianach) 2022	2022		
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem, w tym:	108 203 486	121 726 676	114 568 096	94,1	105,9
Oświata i wychowanie	30 631 670	35 423 423	34 481 396	97,3	112,6
Transport i łączność	17 936 273	21 384 724	19 763 080	92,4	110,2
Rodzina	17 983 993	11 220 168	11 062 308	98,6	61,5
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	8 273 325	9 840 887	8 789 703	89,3	106,2
Administracja publiczna	6 333 925	7 776 463	7 367 620	94,7	116,3
Pomoc społeczna	5 311 195	7 280 819	6 989 722	96,0	131,6
Gospodarka mieszkaniowa	4 884 791	6 032 890	5 522 968	91,5	113,1
Różne rozliczenia	1 963 507	2 483 535	1 968 602	79,3	100,3

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r. największą kwotę wydatków budżetowych miasta na prawach powiatu zrealizowały w dziale Oświata i wychowanie, przy czym 64,7% tej kwoty przeznaczono na wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane. W stosunku do roku poprzedniego wydatki ogółem w tym dziale wzrosły o 12,6%. Wydatki w tym dziale wykonano w 97,3% planu.

W 2022 r. wpłat do budżetu państwa dokonało 26 miast na prawach powiatu. Jednostki te zrealizowały wpłaty w kwocie 1 922 623 tys. zł, tj. 100% kwoty zaplanowanej na 2022 r. Wydatki te stanowiły 97,7% wydatków w dziale Różne rozliczenia. Wydatki w dziale Różne rozliczenia wzrosły w porównaniu do 2021 r. o 0,3% i zostały wykonane w 79,3% planu.

W 2022 r., w porównaniu do 2021 r., dynamika wydatków w dziale Gospodarka komunalna i ochrona środowiska wyniosła 106,2%.

W dziale Oświata i wychowanie w 2022 r. wydatki wzrosły o 12,6%, w stosunku do 2021 r., i zostały zrealizowane w 97,3% planu.

Wydatki w dziale Pomoc społeczna, w 2022 r. w porównaniu do 2021 r, były większe o 31,6% i zostały zrealizowane w 96,0% planu.

W dziale Transport i łączność wydatki zostały zrealizowane w 92,4% planowanych i w porównaniu do 2021 r. były większe o 10,2%.

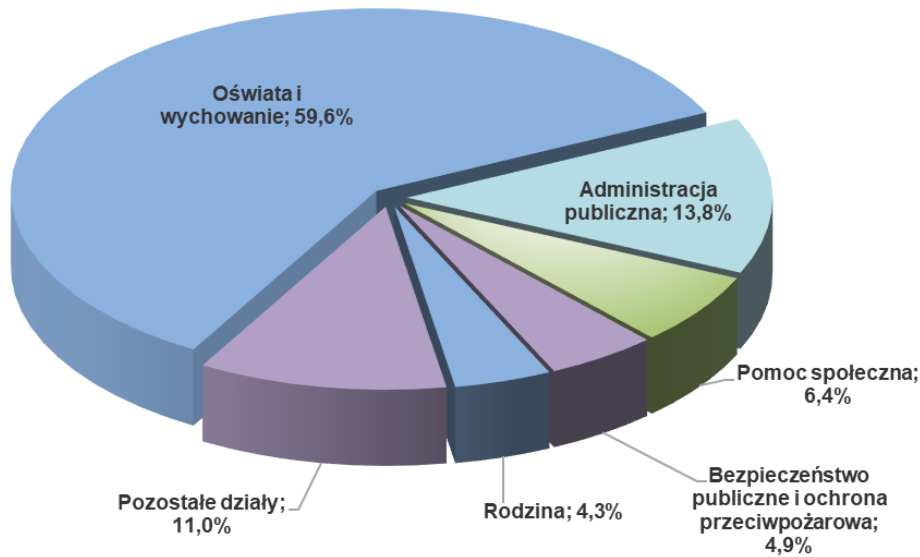
Szczegółowe dane dotyczące wydatków ogółem miast na prawach powiatu według działów klasyfikacji budżetowej zostały przedstawione w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane według działów

W 2022 r. wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane zostały wykonane w wysokości 37 417 390 tys. zł i były wyższe o 8,0% od wykonania tych wydatków w 2021 r.

W strukturze działowej wydatków na wynagrodzenia i składek od nich naliczanych miast na prawach powiatu przeważają wydatki w działach: Oświata i wychowanie (59,6%), Administracja publiczna (13,8%), Pomoc społeczna (6,4%), Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (4,9%) oraz Rodzina (4,3%). Łącznie w tych działach miasta na prawach powiatu zrealizowały 89,0% wszystkich wydatków na wynagrodzenia i składki od nich naliczane.

**STRUKTURA WYDATKÓW NA WYNAGRODZENIA I SKŁADKI OD NICH NALICZANE
MIAST NA PRAWACH POWIATU W 2022 R.**

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2022 r. (Min. Fin.)

Wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane miast na prawach powiatu w ważniejszych działach prezentuje poniższe zestawienie:

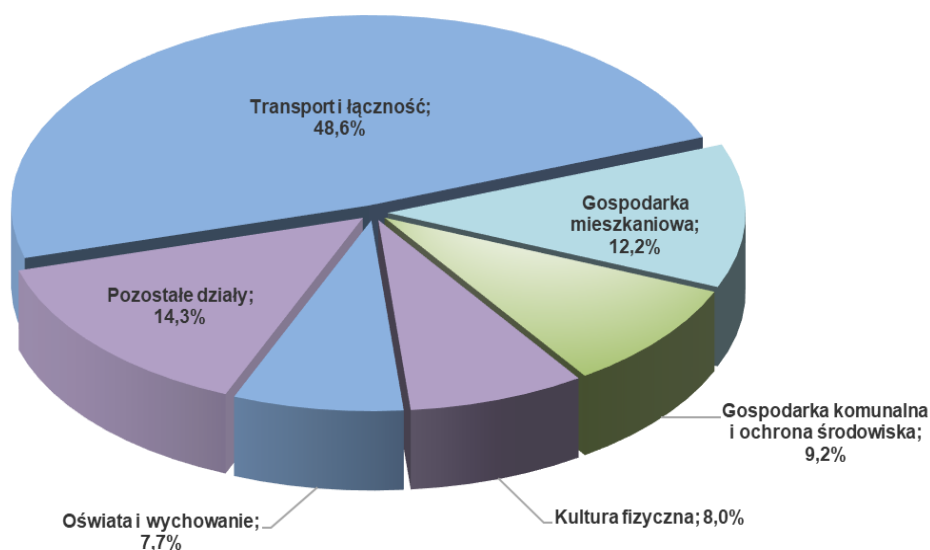
Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem, w tym:	34 647 274	38 030 892	37 417 390	98,4	108,0
Oświata i wychowanie	20 201 829	22 623 470	22 314 382	98,6	110,5
Administracja publiczna	4 334 775	5 295 221	5 177 570	97,8	119,4
Pomoc społeczna	2 144 031	2 429 264	2 389 746	98,4	111,5
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 683 640	1 861 969	1 851 964	99,5	110,0
Rodzina	1 483 859	1 635 382	1 604 237	98,1	108,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Szczegółowe dane dotyczące wydatków na wynagrodzenia i składek od nich naliczanych miast na prawach powiatu według działów klasyfikacji budżetowej zostały przedstawione w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wydatki majątkowe według działów

STRUKTURA WYDATKÓW MAJĄTKOWYCH MIAST NA PRAWACH POWIATU WG DZIAŁÓW W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2022 r. (Min. Fin.)

Przeważająca część środków budżetowych przeznaczonych przez miasta na prawach powiatu na wydatki majątkowe dotyczyła działów: Transport i łączność (48,6%), Gospodarka mieszkaniowa (12,2%), Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (9,2%), Kultura fizyczna (8,0%), Oświata i wychowanie (7,7%).

Łącznie, wydatki majątkowe w tych działach stanowiły 85,7% wszystkich wydatków majątkowych tych jednostek.

Wykonanie wydatków majątkowych w działach, których udział w wydatkach ogółem jest największy prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem, w tym:	15 648 194	20 444 624	17 257 835	84,4	110,3
Transport i łączność	7 308 152	9 784 653	8 382 953	85,7	114,7
Gospodarka mieszkaniowa	1 704 501	2 472 164	2 107 964	85,3	123,7
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 581 588	1 977 242	1 591 383	80,5	100,6
Kultura fizyczna	1 121 747	1 589 602	1 374 403	86,5	122,5
Oświata i wychowanie	1 231 373	1 537 258	1 324 187	86,1	107,5

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Miasta na prawach powiatu w 2022 r. wykonały wydatki majątkowe w wysokości 17 257 835 tys. zł, tj. na poziomie wyższym o 10,3% niż wykonanie wydatków majątkowych w 2021 r.

Wyższe wykonanie wydatków majątkowych w 2022 roku, w porównaniu do 2021 roku, zanotowano w takich działach jak Gospodarka mieszkaniowa, Kultura fizyczna, Transport i łączność oraz Oświata i wychowanie. Najwyższy wzrost wydatków majątkowych, w porównaniu do wydatków w 2021 roku, zanotowano w dziale Gospodarka mieszkaniowa, w którym, w porównaniu do 2021 roku, poziom wydatków majątkowych był wyższy o 23,7%.

Szczegółowe dane dotyczące wydatków majątkowych miast na prawach powiatu według działów klasyfikacji budżetowej zostały przedstawione w załączniku do sprawozdania.

Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Wydatki ogółem zrealizowane w przeliczeniu na 1 mieszkańca w miastach na prawach powiatu, według kierunków ich rozdysponowania, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wydatki miast na prawach powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)	
	2021	2022
Wydatki ogółem z tego:	8 648,92	9 217,18
Wydatki majątkowe	1 250,79	1 388,42
Wydatki bieżące	7 398,13	7 828,76

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)
Stan ludności według GUS na dzień 31 grudnia 2021 r.

W 2022 r. wydatki miast na prawach powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 9 217,18 zł i w stosunku do 2021 r. wzrosły o 6,6%, przy czym wydatki majątkowe wzrosły o 11,0%, a wydatki bieżące wzrosły o 5,8%.

Najwyższe wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca miasta na prawach powiatu wynosiły 14 081,44 zł, tj. 152,8% średnich wydatków w miastach na prawach powiatu, zaś najniższe wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiły 6 755,01 zł, tj. 73,3% średnich wydatków w miastach na prawach powiatu.

Wydatki miast na prawach powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca według województw ujęte zostały w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wynik budżetów miast na prawach powiatu

W 2022 r. budżety miast na prawach powiatu zamknęły się zbiorczo deficytem w wysokości 4 371 787 tys. zł, przy planowanym deficycie w wysokości 10 550 275 tys. zł.

Nadwyżkę budżetową wypracowało 9 miast na prawach powiatu, zaś deficyt wystąpił w 57 miastach na prawach powiatu.

Liczbę miast na prawach powiatu, według relacji wyniku do ich dochodów, przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Relacja wyniku do dochodów miast na prawach powiatu					
	Razem	poniżej 5%	5 - 10%	10 - 15%	15 – 20%	powyżej 20%
Miasta na prawach powiatu z nadwyżką budżetową	9	9	0	0	0	0
Miasta na prawach powiatu z deficytem budżetowym	57	21	26	8	2	0

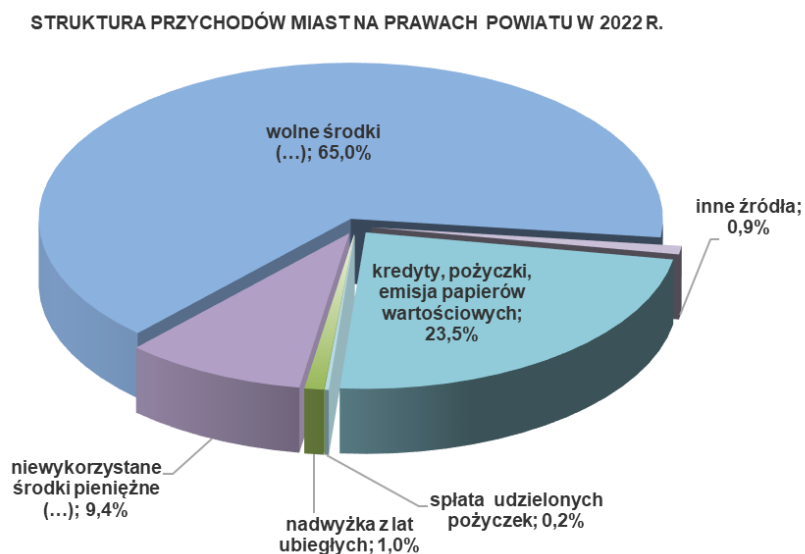
Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r. miasta na prawach powiatu, które zamknęły swój budżet deficytem, stanowiły 86,4% wszystkich miast na prawach powiatu.

Wśród miast na prawach powiatu, których budżety zamknęły się deficytem, 36,8% stanowiły miasta, w których deficyt w relacji do dochodów ogółem wynosił poniżej 5,0%.

Przychody i rozchody budżetów miast na prawach powiatu

Miasta na prawach powiatu w 2022 r. zrealizowały przychody w łącznej wysokości 17 923 497 tys. zł, natomiast rozchody w łącznej kwocie 6 084 690 tys. zł.

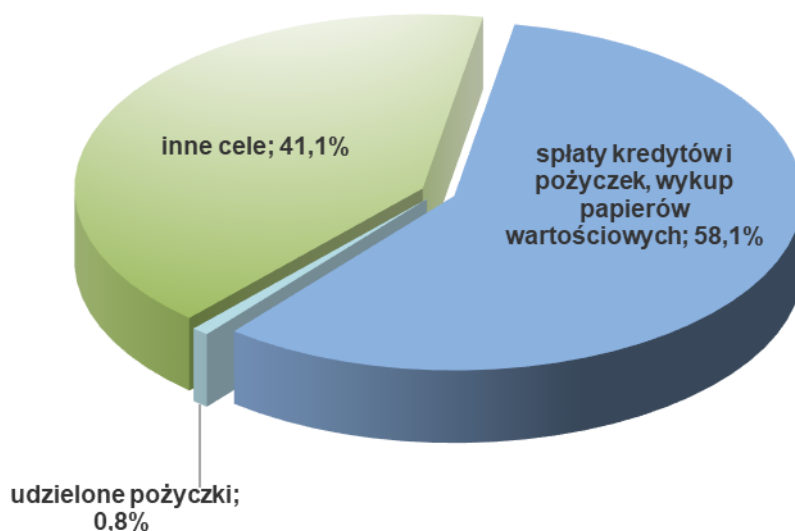

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r. w miastach na prawach powiatu 23,5% przychodów ogółem stanowiły przychody z tytułu kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych, a 65,0% stanowiły przychody z tytułu wolnych środków, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy o finansach publicznych.

Zgodnie z ww. art. ustawy o finansach publicznych, deficyt budżetu jednostka samorządu terytorialnego może sfinansować przychodami pochodzącymi z wolnych środków rozumianych jako nadwyżka środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu jednostki samorządu terytorialnego, wynikających z rozliczeń wyemitowanych papierów wartościowych, kredytów i pożyczek z lat ubiegłych.

STRUKTURA ROZCHODÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2022 r. (Min. Fin.)

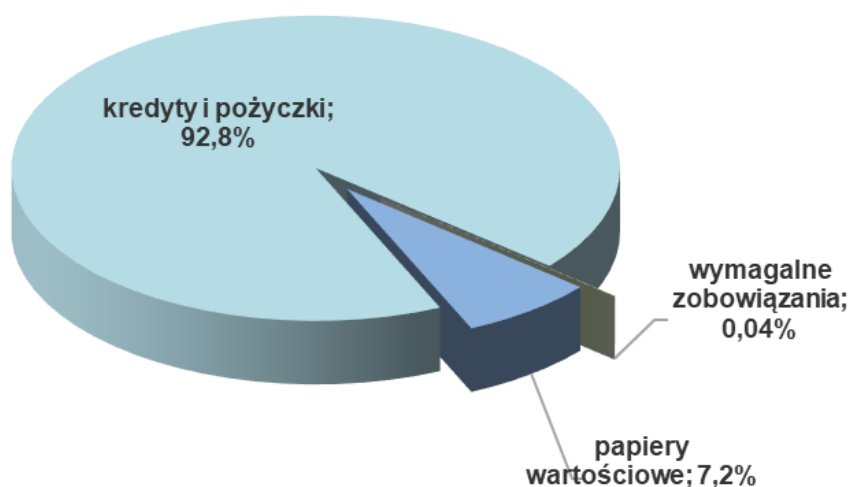
W rozchodach miast na prawach powiatu udział splat kredytów, pożyczek, wykupu papierów wartościowych wyniósł 58,1%.

Zobowiązania według tytułów dłużnych miast na prawach powiatu

W 2022 r. zadłużenie ogółem miast na prawach powiatu wyniosło 45 622 469 tys. zł, w porównaniu do roku 2021, było wyższe o 1,3%. Zadłużenie z tytułu kredytów i pożyczek było wyższe o 0,8%.

Największy udział w strukturze zobowiązań miast na prawach powiatu w 2022 r. miały kredyty i pożyczki (92,8%).

STRUKTURA ZOBOWIĄZAŃ MIAST NA PRAWACH POWIATU W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2022 r. (Min. Fin.)

Zobowiązania miast na prawach powiatu według tytułów dłużnych przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	2021	2022	Dynamika
	tys. zł		(3:2)
	2	3	%
1	2	3	4
Zobowiązania według tytułów dłużnych, z tego:	45 046 630	45 622 469	101,3
- papiery wartościowe	3 035 988	3 290 957	108,4
<i>w tym: długoterminowe</i>	3 035 988	3 280 957	108,1
- kredyty i pożyczki	41 984 668	42 314 367	100,8
<i>w tym: długoterminowe</i>	41 977 303	42 314 018	100,8
- wymagalne zobowiązania	21 973	17 145	78,0
<i>w tym z tytułu: dostaw towarów i usług</i>	13 731	12 263	89,3

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Zobowiązania wymagalne wyniosły 17 145 tys. zł, tj. 0,04% kwoty zobowiązań ogółem, w 71,5% dotyczyły one zobowiązań z tytułu dostaw towarów i usług.

W 2022 r. udział zadłużenia w dochodach ogółem miast na prawach powiatu wynosił 41,4%.

Udział zobowiązań ogółem po wyłączeniu zobowiązań związanych z realizacją programów i projektów z udziałem środków unijnych w dochodach ogółem miast na prawach powiatu w 2022 r. wynosił 37,3%.

Liczba miast na prawach powiatu wg poziomu zadłużenia po wyłączeniu zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych do wykonanych dochodów tych jednostek

Lata	Liczba jednostek								
	ogółem	zadłużonych	poniżej 10%	10%-20%	20%-30%	30%-40%	40%-50%	50%-60%	powyżej 60%
2022	66	66	4	10	11	18	7	8	8
2021	66	66	4	9	13	17	11	7	5

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Szczegółowe dane dotyczące dochodów ogółem miast na prawach powiatu według działów klasyfikacji budżetowej zostały przedstawione w załączniku do sprawozdania.

Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu

W 2022 r. przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu przedstawiały się następująco:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Przychody	1 708 881	1 832 875	1 817 430	99,2	106,4
- w tym: dotacje z budżetu	226 568	220 445	218 746	99,2	96,5
Koszty	1 684 689	1 816 994	1 785 105	98,2	106,0
podatek dochodowy od osób prawnych	7 872	6 892	8 140	118,1	103,4
wpłaty do budżetu	10 108	0	14 076	-	139,3

Źródło: Sprawozdania roczne miast na prawach powiatu z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Przychody samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu w 2022 r. wyniosły 1 817 430 tys. zł, w tym dotacje z budżetu – 218 746 tys. zł.

W stosunku do planu, przychody i dotacje zrealizowano w 99,2%.

W 2022 r., w porównaniu do 2021 r., przychody samorządowych zakładów budżetowych w miastach na prawach powiatu zwiększyły się o 6,4%, a dotacje z budżetów miast na prawach powiatu zmniejszyły się o 3,5%.

Koszty zakładów budżetowych miast na prawach powiatu wyniosły 1 785 105 tys. zł, co stanowiło 98,2% planu.

W 2022 r. samorządowe zakłady budżetowe miast na prawach powiatu dokonały wpłat nadwyżki środków obrotowych w kwocie 14 076 tys. zł.

Dane ze sprawozdań miast na prawach powiatu za 2022 r. z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych wskazują, że utworzone w miastach na prawach powiatu samorządowe zakłady budżetowe realizowały głównie zadania z zakresu Gospodarki mieszkaniowej (54,2% przychodów ogółem), Kultury fizycznej (14,6% przychodów ogółem), Transportu i łączności (9,0% przychodów ogółem), Działalności usługowej (3,7% przychodów ogółem) i Gospodarki komunalnej i ochrony środowiska (3,6% przychodów ogółem).

Przychody samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu wg działów:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem, w tym:	1 708 881	1 832 875	1 817 430	99,2	106,4
Gospodarka mieszkaniowa	1 053 032	997 372	984 249	98,7	93,5
Transport i łączność	180 836	202 121	163 380	80,8	90,3
Kultura fizyczna	269 493	276 699	265 942	96,1	98,7
Działalność usługowa	74 378	67 708	67 758	100,1	91,1
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	74 655	67 090	66 025	98,4	88,4

Źródło: Sprawozdania roczne miast na prawach powiatu z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Analogicznie, jak w przychodach, najwyższy udział w kosztach ogółem zanotowano w działach: Gospodarka mieszkaniowa (48,9% kosztów), Kultura fizyczna (14,4% kosztów), Transport i łączność (8,9% kosztów), Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (4,0% kosztów) oraz Działalność usługowa (3,4% kosztów).

Koszty samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu wg działów:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem, w tym:	1 684 689	1 816 994	1 785 105	98,2	106,0
Gospodarka mieszkaniowa	1 039 829	925 014	872 873	94,4	83,9
Transport i łączność	178 644	193 306	158 891	82,2	88,9
Kultura fizyczna	269 072	275 195	256 330	93,1	95,3
Działalność usługowa	66 905	68 367	60 105	87,9	89,8
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	73 890	75 232	71 135	94,6	96,3

Źródło: Sprawozdania roczne miast na prawach powiatu z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Stan środków obrotowych samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu zwiększył się z 24 614 tys. zł na początku roku do 34 741 tys. zł na koniec 2022 r., tj. o 41,1%.

Wydzielony rachunek dochodów jednostek budżetowych miast na prawach powiatu

W ramach wydzielonych rachunków dochodów, o których mowa w art. 223 ust.1 ustawy o finansach publicznych miasta na prawach powiatu zrealizowały w 2022 r. dochody w wysokości 691 966 tys. zł. W stosunku do planu zostały one wykonane w 75,4%.

Dochody i wydatki na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody	471 762	917 538	691 966	75,4	146,7
Wydatki	467 115	918 591	684 223	74,5	146,5
w tym: wpłaty do budżetu	13 907	2 551	19 672	771,1	141,5

Źródło: Sprawozdania roczne miast na prawach powiatu z wykonania dochodów i wydatków na rachunku z art. 223 ust.1 za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.).

Zrealizowane wydatki wyniosły 684 223 tys. zł i były niższe o 25,5% niż planowano.

Natomiast prawie ośmiokrotnie wyższe od planowanych były wpłaty do budżetu.

Stan środków pieniężnych na wydzielonych rachunkach dochodów zwiększył się z 17 460 tys. zł na początku 2022 r. do 25 207 tys. zł na koniec roku (o 44,4%).

V. Wykonanie budżetów województw

W 2022 r. województwa zrealizowały dochody ogółem w wysokości 24 642 693 tys. zł, a wydatki w wysokości 23 780 799 tys. zł.

Budżety województw zamknęły się nadwyżką w wysokości 861 894 tys. zł, przy planowanym deficycie w wysokości 856 494 tys. zł.

Wykonanie budżetów województw w 2022 r.

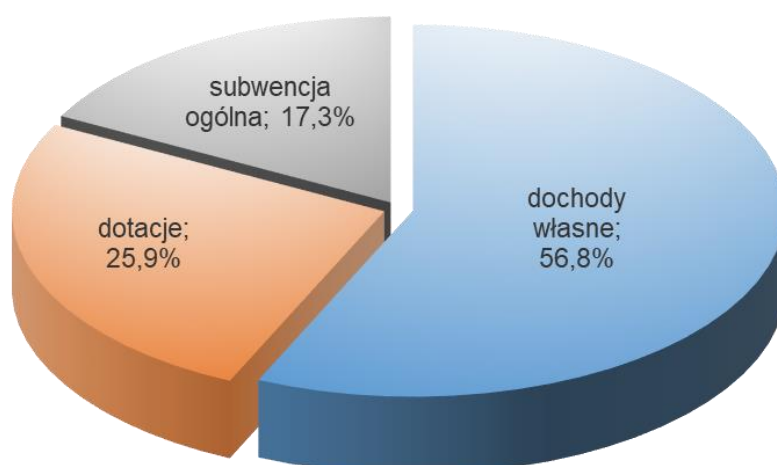
Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody	22 826 558	24 803 455	24 642 693	99,4	108,0
Wydatki	20 802 074	25 659 949	23 780 799	92,7	114,3
Wynik	2 024 485	- 856 494	861 894	-	-

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Dochody województw

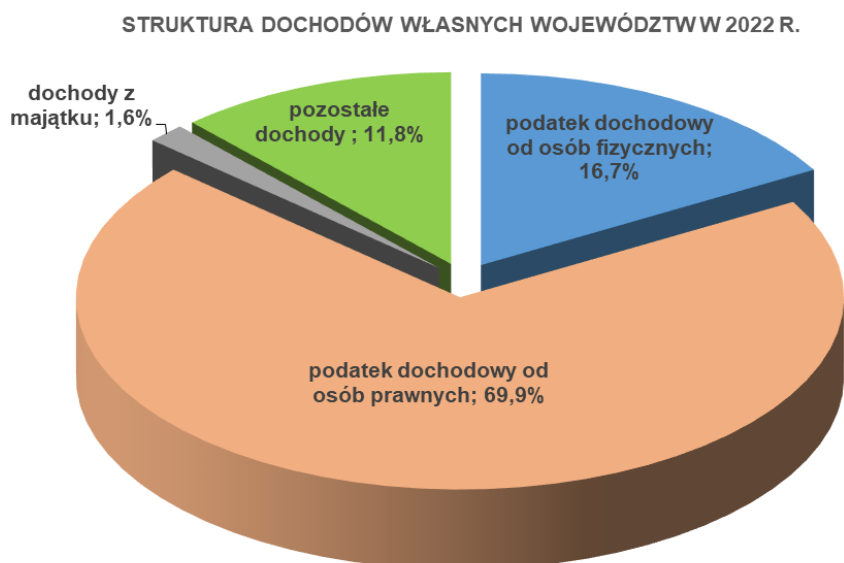
W 2022 r. w strukturze dochodów ogółem województw dochody własne stanowiły 56,8%, dotacje – 25,9%, a subwencja ogólna – 17,3%.

STRUKTURA DOCHODÓW WOJEWÓDZTW W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2022 r. (Min. Fin.)

W porównaniu do 2021 r. zmniejszył się udział dotacji o 2,4 punktu procentowego, natomiast zwiększył się udział subwencji o 1,2 punktu procentowego oraz udział dochodów własnych o 1,2 punktu procentowego.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2022 r. (Min. Fin.)

W strukturze dochodów własnych w 2022 r. dominującym źródłem dochodów był udział we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych (69,9%).

Dochody według źródeł pochodzenia

Dochody własne zrealizowane zostały w wysokości 14 009 456 tys. zł, plan dochodów własnych zrealizowano w 101,3%.

Wykonanie, dynamikę oraz strukturę dochodów zrealizowanych przez województwa według źródeł ich pochodzenia prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
DOCHODY OGÓŁEM, z tego:	22 826 558	24 803 455	24 642 693	99,4	100,0	108,0
Dochody własne, z tego:	12 698 763	13 833 627	14 009 456	101,3	56,8	110,3
- podatek dochodowy od osób prawnych	9 239 934	9 788 100	9 787 465	100,0	39,7	105,9
- podatek dochodowy od osób fizycznych	1 983 432	2 342 331	2 342 331	100,0	9,5	118,1
- dochody z majątku	287 024	184 140	227 485	123,5	0,9	79,3
- pozostałe dochody	1 188 374	1 519 055	1 652 175	108,8	6,7	139,0

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Dotacje ogółem, z tego:	6 453 700	6 712 868	6 376 282	95,0	25,9	98,8
- Dotacje celowe	1 450 971	1 971 846	1 876 401	95,2	7,6	129,3
- Przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich	5 002 729	4 741 022	4 499 881	94,9	18,3	89,9
Subwencja ogólna	3 674 095	4 256 960	4 256 955	100,0	17,3	115,9

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Istotnym źródłem dochodów własnych był w 2022 r. udział we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych (70,0% dochodów własnych). Plan dochodów z tego tytułu został wykonany w 100,0%, a wykonanie było wyższe o 5,9%, w porównaniu do 2021 r.

Drugim istotnym źródłem dochodów własnych był udział we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (16,7% dochodów własnych).

W 2022 r. dochody województw z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, zostały zrealizowane w wysokości 2 342 331 tys. zł, tj. o 18,1% wyższej niż w 2021 r., z tego:

- kwota 1 720 496 tys. zł została ustalona na podstawie art. 9 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- kwota 621 835 tys. zł dodatkowych dochodów z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych została przekazana województwom na podstawie art. 70j ww. ustawy.

Subwencja ogólna

W roku 2022, według danych Ministerstwa Finansów, na rachunki województw zostały przekazane środki z tytułu subwencji ogólnej w łącznej wysokości 3 899 554 tys. zł, z tego:

- część oświatowa w wysokości 694 893 tys. zł,
- część regionalna w wysokości 884 999 tys. zł,
- część wyrównawcza w wysokości 2 319 662 tys. zł.

Zgodnie z art. 24 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, część wyrównawcza subwencji ogólnej dla województw składa się z kwoty podstawowej i z kwoty uzupełniającej.

Kwotę podstawową części wyrównawczej subwencji ogólnej otrzymały województwa, w których dochód podatkowy na jednego mieszkańca w województwie był niższy od średniego dochodu podatkowego w przeliczeniu na jednego mieszkańca wszystkich województw (300,76 zł).

Kwotę uzupełniającą części wyrównawczej subwencji ogólnej otrzymały województwa niedokonujące wpłat do budżetu państwa, w których liczba mieszkańców nie przekraczała 3 milionów.

W 2022 r. część wyrównawcza subwencji ogólnej dla danego województwa nie mogła być wyższa niż różnica pomiędzy kwotą ustaloną jako iloczyn 125% wskaźnika dochodów podatkowych wszystkich województw i liczby mieszkańców województwa a dochodami podatkowymi tego województwa za 2020 r.

Część wyrównawcza subwencji ogólnej dla województw na 2022 r., w porównaniu do kwoty tej części subwencji ogólnej na 2021 r., była wyższa o 33,4%.

Średnie dochody podatkowe na jednego mieszkańca wszystkich województw na 2022 r., w wysokości 300,76 zł, zwiększyły się o 30,7%, w porównaniu do analogicznych dochodów na 2021 r., które wynosiły 230,09 zł.

W 2022 r. kwotę uzupełniającą części wyrównawczej subwencji ogólnej otrzymały województwa, w których wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w województwie był niższy od 125% wskaźnika dochodów podatkowych wszystkich województw oraz liczba mieszkańców nie przekraczała 3 milionów.

W 2022 r. część wyrównawczą otrzymało 14 województw.

W 2022 r. podziału części regionalnej subwencji ogólnej między 15 województw dokonano według zasad określonych w art. 70b ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, tj.:

- kwotę stanowiącą 52% części regionalnej - między województwa, w których stopa bezrobocia była wyższa niż 110% średniej stopy bezrobocia w kraju,
- kwotę stanowiącą 48% części regionalnej - między województwa, w których dochody podatkowe za 2020 r., powiększone o część wyrównawczą subwencji ogólnej i kwotę części regionalnej subwencji ogólnej, wyliczoną z zastosowaniem przeliczeniowej liczby bezrobotnych (w przeliczeniu na jednego mieszkańca), były niższe od 125% wskaźnika dochodów podatkowych dla wszystkich województw.

Wydatki przeznaczone w 2022 r. na część regionalną subwencji ogólnej wzrosły o 38,5% w stosunku do analogicznych wydatków w 2021 r.

Wydatki budżetu państwa z tytułu subwencji ogólnej dla województw zostały zrealizowane w pełnej wysokości środków zaplanowanych na 2022 r.

Ponadto, w 2022 r. dla 12 województw przyznano środki z rezerwy subwencji, o której mowa w art. 26 ust. 1 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, na dofinansowanie inwestycji na drogach publicznych wojewódzkich. Środki, w łącznej wysokości 37 401 tys. zł, zostały przekazane województwom przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych zgodnie z kryteriami podziału rezerwy ustalonymi z ministrem właściwym do spraw transportu oraz stroną samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Jednocześnie na podstawie art. 70d ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego utworzono w 2022 r. w budżecie państwa rezerwę subwencji ogólnej przeznaczoną na dofinansowanie budowy, przebudowy, remontu, utrzymania, ochrony dróg wojewódzkich i zarządzania tymi drogami. Rezerwa ta na 2022 r. wyniosła 320 000 tys. zł. Wysokość kwot dla poszczególnych województw była uzależniona od powierzchni dróg w danym województwie w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Otrzymało ją 12 województw.

Część oświatowa subwencji ogólnej

Część oświatowa subwencji ogólnej, na finansowanie zadań oświatowych realizowanych w 2022 r., o której poinformowano województwa po ogłoszeniu ustawy budżetowej, przekazana została w wysokości 693 350 tys. zł.

Dodatkowo zgodnie z „Kryteriami podziału rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2022” przyjętymi przez Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, minister właściwy do spraw finansów publicznych – na wniosek ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania – rozdysonował dla poszczególnych województw środki w wysokości 1 560 tys. zł (0,3 % łącznej kwoty wymienionej rezerwy).

Środki rezerwy zostały przeznaczone na:

- dofinansowanie z tytułu wzrostu zadań szkolnych i pozaszkolnych, polegającego na wzroście liczby uczniów przeliczeniowych w odniesieniu do danych przyjętych do naliczenia algorytmem części oświatowej subwencji ogólnej na 2022 rok – w kwocie 812 tys. zł,
- dofinansowanie kosztów związanych z wypłatą odpraw dla zwalnianych nauczycieli w szkołach i placówkach oświatowych w trybie art. 20 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela albo przechodzących na emeryturę na podstawie art. 88 ustawy - Karta Nauczyciela w związku z art. 20 ww. ustawy Karta Nauczyciela – w kwocie 391 tys. zł,

- dofinansowanie wyposażenia publicznych szkół i placówek oświatowych, prowadzonych lub dotowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, w zakresie pomieszczeń do nauki w nowo wybudowanych budynkach oraz nowych pomieszczeń do nauki pozyskanych w wyniku adaptacji – w kwocie 15 tys. zł,
- dofinansowanie wyposażenia pomieszczeń dla szkół rozpoczynających kształcenie w nowych zawodach – w kwocie 153 tys. zł,
- wsparcie szkół w zakresie zorganizowania dodatkowych zajęć specjalistycznych z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej - w kwocie 143 tys. zł,
- korektę części oświatowej subwencji ogólnej z tytułu błędów statystycznych – w kwocie 46 tys. zł.

Na rachunki województw, według stanu na 31 grudnia 2022 r., przekazane zostały środki z tytułu części oświatowej subwencji ogólnej w łącznej kwocie 694 893 tys. zł.

Kwota 17 tys. zł, będąca różnicą między kwotą części oświatowej subwencji ogólnej ustaloną dla Województwa Lubuskiego na rok 2022, a kwotą przekazaną - według stanu na 31 grudnia 2022 r. - na rachunek tej jednostki, została zwrócona do budżetu państwa, zgodnie z przepisami art. 37 ust. 3a ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Należy zauważyć, że zgodnie z przepisami obowiązującymi w roku 2022, tj. art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych, środki niezbędne do realizacji zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 11 ust. 2-4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe, w tym na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie placówek wychowania przedszkolnego, szkół i placówek, są zagwarantowane w dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Zadania oświatowe realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego są ich zadaniami własnymi. Dochodami samorządów terytorialnych są: dochody własne, subwencja ogólna oraz dotacje celowe z budżetu państwa. Subwencja ogólna (w tym jej część oświatowa) jest zatem jednym ze źródeł dochodów jednostek samorządu terytorialnego.

Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich

W 2022 r. samorzady województw zrealizowały dochody z tytułu dotacji, w tym z dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich - w wysokości 6 376 282 tys. zł, z tego:

- 1) dotacje i środki przeznaczone na zadania bieżące zrealizowano w kwocie 3 586 252 tys. zł, z tego:
 - a) dotacje z budżetu państwa na zadania bieżące:
 - własne, finansowane z dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
 - pozostałe własne,
 - z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej
 - zostały zrealizowane w wysokości 3 393 655 tys. zł,
 - b) dotacje celowe na zadania bieżące, wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowane zostały w wysokości 49 185 tys. zł,
 - c) dotacje celowe z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na zadania bieżące zrealizowane zostały w wysokości 61 482 tys. zł,
 - d) dotacje z funduszy celowych na zadania bieżące zrealizowane zostały w wysokości 49 679 tys. zł,
 - e) środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na zadania bieżące zrealizowano w wysokości 256 tys. zł,
 - f) otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy zrealizowane zostały w wysokości 31 996 tys. zł.
- 2) dotacje i środki przeznaczone na zadania inwestycyjne zrealizowano w kwocie 2 790 030 tys. zł, z tego:
 - a) dotacje z budżetu państwa na zadania inwestycyjne:
 - własne, finansowane z dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
 - pozostałe zadania własne,
 - z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
 - zostały zrealizowane w wysokości 2 561 649 tys. zł,

- b) dotacje celowe na zadania inwestycyjne, wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowane zostały w wysokości 13 900 tys. zł,
- c) dotacje celowe z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na zadania inwestycyjne zrealizowane zostały w wysokości 132 322 tys. zł,
- d) dotacje z funduszy celowych na zadania inwestycyjne zrealizowane zostały w wysokości 19 064 tys. zł.
- e) środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 na zadania inwestycyjne zrealizowano w wysokości 63 095 tys. zł.

Z ogólnej kwoty zrealizowanych dotacji w wysokości 6 376 282 tys. zł, na dotacje na zadania bieżące przypadała kwota 3 586 252 tys. zł (56,2% ogółu dotacji), a na zadania inwestycyjne 2 790 030 tys. zł (43,8%).

W strukturze zrealizowanych przez województwa dochodów ogółem, dotacje ogółem stanowiły 25,9% z tego:

- dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich 18,3%,
- pozostałe dotacje celowe 7,6%.

Niższa realizacja dochodów z tytułu dotacji, w tym z dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich w 2022 r., w porównaniu z 2021 r., wynika przede wszystkim z faktu, że jednostki samorządu terytorialnego kończyły realizację projektów w ramach Perspektywy Finansowej 2014 – 2020, czego następstwem jest niższe wykorzystanie tych środków finansowych.

Wykonanie dotacji oraz płatności z budżetu środków europejskich przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	w tym: bieżące	Wykonanie 2022	z tego: bieżące	Dynamika (4:2)	Dynamika (5:3)
	(w tys. zł)				%%	
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem dotacje, z tego:	6 453 700	3 135 316	6 376 282	3 586 252	98,8	114,4
- przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich	5 002 729	1 969 979	4 499 881	1 972 460	89,9	100,1
- na zadania z zakresu administracji rządowej	944 287	933 829	1 371 544	1 367 965	145,2	146,5
- na zadania własne	66 363	26 725	56 001	25 452	84,4	95,2
- na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	35 379	35 307	27 878	27 778	78,8	78,7
- na zadania realizowane na podstawie porozumień między jst	62 948	57 184	63 084	49 185	100,2	86,0
- z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jst	161 124	61 331	193 804	61 482	120,3	100,2
- z funduszy celowych	57 349	49 380	68 742	49 679	119,9	100,6
- środki otrzymane ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 (m.in. z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych)	123 521	1 581	63 351	256	51,3	16,2
- otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków	0	0	31 996	31 996		

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Z danych przedstawionych w powyższej tabeli wynika, że ogółem dotacje dla samorządów województw w 2022 r., w porównaniu do 2021 r., były niższe o 1,2%, dotacje bieżące zaś były wyższe o 14,4%.

Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami

W 2022 r. samorzady województw uzyskały dochody z tytułu dotacji celowych z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, w wysokości 1 371 544 tys. zł.

Wysokość dotacji celowych przekazanych z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, według wybranych ważniejszych działów, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4 : 3)	Dynamika (4 : 2)	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (8 : 7)
	(w tys. zł)			%%		(w tys. zł)		%%
	1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem, w tym:	944 287	1 393 038	1 371 544	98,5	145,2	1 389 439	1 367 965	98,5
Rolnictwo i łowiectwo	30 067	35 942	35 766	99,5	119	35 942	35 766	99,5
Transport i łączność	450 753	707 258	702 045	99,3	155,7	707 258	702 045	99,3
Turystyka	2 932	3 119	3 091	99,1	105,4	3 119	3 091	99,1
Działalność usługowa	7 692	7 805	7 773	99,6	101,1	7 670	7 638	99,6
Administracja publiczna	18 528	20 355	20 076	98,6	108,4	20 355	20 076	98,6
Ochrona zdrowia	388 546	566 584	551 498	97,3	141,9	563 168	548 101	97,3
Rodzina	40 891	45 549	45 440	99,8	111,1	45 549	45 440	99,8
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	3 751	5 354	4 853	90,6	129,4	5 307	4 805	90,5

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r., w porównaniu do 2021 r., dotacje na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami były wyższe o 45,2% co w głównej mierze wynikało ze wzrostu kwot dotacji przekazanych w działach Transport i łączność (o 55,7%) oraz Ochrona zdrowia (o 41,9%).

Udział dotacji celowych na zadania bieżące i inwestycyjne w dotacjach na zadania z zakresu administracji rządowej realizowanych przez województwa w 2022 r. oraz strukturę tych dotacji przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Struktura			Udział		
	Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem, z tego:	100,0	100,0	100,0	100,0	99,7	0,3
Rolnictwo i łowiectwo	2,6	2,6	0,0	100,0	100,0	0,0
Transport i łączność	51,2	51,3	0,0	100,0	100,0	0,0
Turystyka	0,2	0,2	0,0	100,0	100,0	0,0
Działalność usługowa	0,6	0,6	3,8	100,0	98,3	1,7
Administracja publiczna	1,5	1,5	0,0	100,0	100,0	0,0
Ochrona zdrowia	40,2	40,1	94,9	100,0	99,4	0,6
Rodzina	3,3	3,3	0,0	100,0	100,0	0,0
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0,4	0,4	1,3	100,0	99,0	1,0
Pozostałe działy	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	0,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2022 r. (Min. Fin.)

W przekazanych w 2022 r. dotacjach celowych z budżetu państwa na realizację bieżących zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, dominującą pozycję stanowiły dotacje w dziale Transport i łączność – 51,3% oraz Ochrona zdrowia – 40,2%.

Przekazane w 2022 r. samorządom województw dotacje na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami stanowiły 21,5% dotacji ogółem przekazanych tym jednostkom.

Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych

W 2022 r. dochody samorządów województw z tytułu dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych zrealizowane zostały w wysokości 56 001 tys. zł i były niższe w porównaniu do 2021 r. o 15,6%.

Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych, w strukturze dochodów ogółem województw w 2022 r., stanowiły 0,2%.

Wysokość dotacji celowych z budżetu państwa na realizację zadań własnych w 2021 r. i 2022 r., według działów przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4 : 3)	Dynamika (4 : 2)	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (8 : 7)
	(w tys. zł)			%%		(w tys. zł)		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	66 363	75 946	56 001	73,7	84,4	25 646	25 452	99,2
Transport i łączność	8 138	4 488	3 973	88,5	48,8	0	0	-
Ochrona zdrowia	32 465	28 962	22 478	77,6	69,2	0	0	-
Pomoc społeczna	3 811	3 890	3 852	99,0	101,1	3 890	3 852	99,0
Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	19 716	19 995	19 775	98,9	100,3	19 845	19 775	99,6
Kultura fizyczna	0	16 700	4 098	24,5	-	0	0	-

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Udział dotacji celowych bieżących i inwestycyjnych w dotacjach na zadania własne województw oraz strukturę dotacji przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Struktura			Udział		
	Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem, z tego:	100,0	100,0	100,0	100,0	45,4	54,6
Transport i łączność	7,1	0,0	13,0	100,0	0,0	100,0
Ochrona zdrowia	40,1	0,0	73,6	100,0	0,0	100,0
Pomoc społeczna	6,9	15,1	0,0	100,0	100,0	0,0
Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	35,3	77,7	0,0	100,0	100,0	0,0
Kultura fizyczna	7,3	0,0	13,4	100,0	0,0	100,0
Pozostałe działy	3,3	7,2	0,0	100,0	100	0,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2022 r. (Min. Fin.)

W strukturze zrealizowanych dotacji celowych na zadania własne samorządów województw dominowały dotacje w działach: Ochrona zdrowia, a także Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody. Łącznie, na finansowanie zadań realizowanych w tych działach przekazano dotacje w kwocie 42 254 tys. zł.

W 2022 r. w strukturze dochodów z tytułu dotacji celowych na realizację zadań własnych, w porównaniu do 2021 r., zwiększył się udział dotacji przeznaczonych na realizację bieżących zadań własnych o 5,1 punktu procentowego.

Dotacje z budżetu państwa na dofinansowanie bieżących zadań własnych samorządów województw przeznaczone były między innymi na dofinansowanie zadań w działach:

- Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody – 19 775 tys. zł, na realizację zadań w parkach krajobrazowych,
- Pomoc społeczna – 3 852 tys. zł, które przeznaczono na domy pomocy społecznej i realizację zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Łącznie, na wyżej omówione cele, z budżetu państwa przekazano dotacje w kwocie 23 628 tys. zł.

Wśród dotacji celowych z budżetu państwa na inwestycje własne samorządów województw w 2022 r., środki były przeznaczone na inwestycje realizowane w ramach działów:

- Ochrona zdrowia (22 478 tys. zł), głównie na inwestycje w szpitalach ogólnych, i ratownictwie medycznym,
- Kultura fizyczna (4 097 tys. zł), na inwestycje dotyczące obiektów sportowych,
- Transport i łączność (3 972 tys. zł), z tego głównie na realizację zadań na drogach wojewódzkich i infrastrukturę kolejową.

Dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich

W 2022 r. dochody samorządów województw z tytułu dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich, zostały wykonane w wysokości 4 499 881 tys. zł.

Wysokość dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich na zadania własne, według wybranych ważniejszych działów przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4 : 3)	Dynamika (4 : 2)	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (8 : 7)
	(w tys. zł)			%%		(w tys. zł)		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	5 002 729	4 741 022	4 499 881	94,9	89,9	2 090 818	1 972 460	94,3
Rolnictwo i łowiectwo	95 225	113 753	107 311	94,3	112,7	113 618	107 208	94,4
Przetwórstwo przemysłowe	4 841	10 819	14 845	137,2	306,6	10 809	14 845	137,3
Transport i łączność	259 957	227 735	274 583	120,6	105,6	461	4 028	872,9
Turystyka	2 003	9 230	8 290	89,8	413,9	2 441	2 104	86,2
Administracja publiczna	36 654	41 656	39 041	93,7	106,5	37 724	36 319	96,3
Różne rozliczenia	4 411 197	4 128 806	3 845 382	93,1	87,2	1 732 161	1 607 658	92,8
Oświata i wychowanie	7 944	9 884	11 891	120,3	149,7	9 828	11 850	120,6
Pomoc społeczna	17 794	16 038	15 304	95,4	86,0	16 038	15 304	95,4
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	110 950	130 633	123 513	94,5	111,3	129 351	122 280	94,5
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	12 088	13 463	29 787	221,2	246,4	13 021	29 761	228,6
Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	15 577	15 482	9 698	62,6	62,3	9 172	6 968	76,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Pozostałe dotacje celowe

Poza omówionymi wyżej dotacjami celowymi z budżetu państwa, dochodami województw samorządowych były również:

- dotacje z budżetu państwa na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
- dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego,
- dotacje celowe na pomoc finansową udzielaną między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie zadań własnych,
- dotacje otrzymane z funduszy celowych,

a ponadto środki pochodzące z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 (obejmujące m.in. środki Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych) oraz dotacje otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy.

W 2022 r. udział tych dotacji w zrealizowanych przez województwa dochodach ogółem wynosił 1,8%, w tym środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 – 0,3%. Ogólna kwota otrzymanych przez województwa dotacji, o których wyżej mowa, wyniosła 448 856 tys. zł, w tym 63 351 tys. zł pochodzących z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19.

W 2022 r. na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej zostały przekazane dotacje województwom w wysokości 27 878 tys. zł. Porozumienia z organami administracji rządowej dotyczyły głównie zadań zaliczanych do działów: Oświata i wychowanie (85,2%) oraz Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (11,5%).

Na zadania realizowane na podstawie porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego zostały przeznaczone dotacje w wysokości 63 084 tys. zł. Zawierane między jednostkami samorządu terytorialnego porozumienia, dotyczyły w szczególności realizacji zadań z zakresu działów: Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (30,1%), Transport i łączność (27,7%), Oświata i wychowanie (12,4%), Ochrona zdrowia (11,0%) oraz Rodzina (9,5%).

Na zadania własne województwa otrzymały w 2022 r. pomoc finansową z innych jednostek samorządu terytorialnego w wysokości 193 804 tys. zł. Dotacje przekazane w ramach pomocy finansowej były wydatkowane przede wszystkim na realizację zadań w następujących działach: Transport i łączność (84,3%), Kultura fizyczna (5,2%) oraz Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (5,1%).

Z państwowych funduszy celowych zostały przekazane do województw dotacje na zadania własne w wysokości 68 742 tys. zł. W dotacjach otrzymanych przez województwa z funduszy celowych, największy udział miały dotacje w działach: Transport i łączność (90,6%) oraz Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (8,9%).

W 2022 r. w dochodach budżetowych samorządów województw ujęto również środki pochodzące z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 w wysokości 63 351 tys. zł, z tego:

- na zadania bieżące 256 tys. zł (0,4%),
- na zadania inwestycyjne 63 095 tys. zł (99,6%).

W środkach na zadania inwestycyjne:

- 70,2% stanowią środki otrzymane z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, w kwocie 44 283 tys. zł,
- 29,8% stanowi dofinansowanie ze środków Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych, w kwocie 18 782 tys. zł.

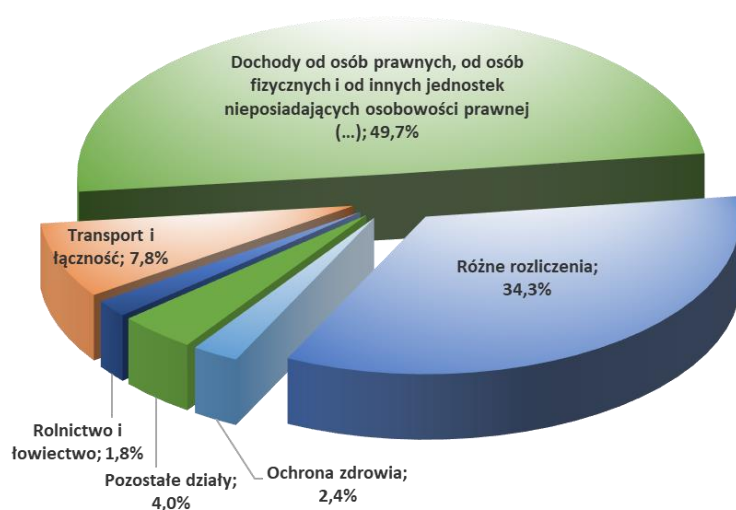
Z uwagi na ujmowanie znacznej części w/w środków w budżetach województw w dziale Różne rozliczenia nie jest możliwe wskazanie kierunków ich wydatkowania.

Województwa otrzymały w 2022 r. dotacje z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy w wysokości 31 996 tys. zł.

Dochody według działów

Strukturę dochodów województw według działów w 2022 r. prezentuje poniższy wykres:

STRUKTURA DOCHODÓW WOJEWÓDZTW WG DZIAŁÓW W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r., w strukturze dochodów województw najwyższy udział miały następujące działy: Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem (49,7%), Różne rozliczenia (34,3%), Transport i łączność (7,8%), Ochrona zdrowia (2,4%) i Rolnictwo i łowiectwo (1,8%). Dochody zrealizowane w tych działach stanowiły 96,0% dochodów ogółem wykonanych przez województwa.

Wykonanie oraz dynamikę dochodów województw według ważniejszych działów prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody ogółem, w tym:	22 826 558	24 803 455	24 642 693	99,4	108,0
Rolnictwo i łowiectwo	374 935	373 039	440 782	118,2	117,6
Transport i łączność	1 508 127	1 956 590	1 911 309	97,7	126,7
Ochrona zdrowia	482 702	624 909	603 319	96,5	125,0
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	11 315 932	12 238 086	12 256 409	100,1	108,3
Różne rozliczenia	8 275 005	8 665 604	8 455 091	97,6	102,2

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Największy udział w strukturze dochodów ogółem województw stanowiły dochody ujmowane w dziale Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem. W ramach tego działu dochody zrealizowane w rozdziale Udziały województw w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa stanowiły 99,0% dochodów tego działu.

Szczegółowe dane dotyczące dochodów ogółem województw według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Dochody województw w przeliczeniu na 1 mieszkańca, według głównych źródeł dochodów, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Dochody województw w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)	
	2021	2022
1	2	3
DOCHODY OGÓŁEM, z tego:	596,54	647,12
Dochody własne	331,86	367,89
Dotacje	168,66	167,44
Subwencja ogólna	96,02	111,79

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetu województw za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Stan ludności według GUS na 31 grudnia 2021 r.

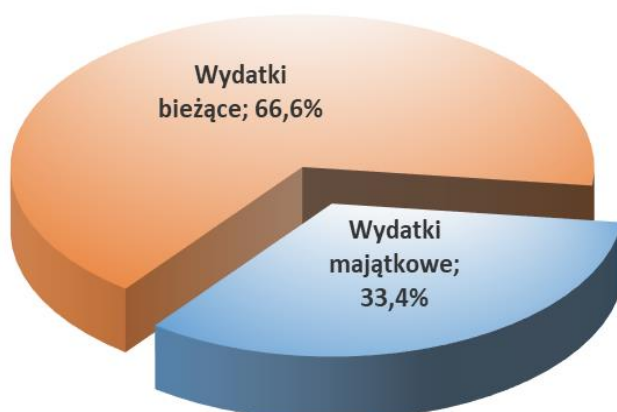
W 2022 r. dochody województw, w przeliczeniu na 1 mieszkańca, w porównaniu do 2021 r., były wyższe o 8,5%.

Dochody województw na 1 mieszkańca w 2022 r. przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wydatki województw

W 2022 r. w strukturze wydatków ogółem województw, wydatki bieżące stanowiły 66,6% a wydatki majątkowe 33,4%.

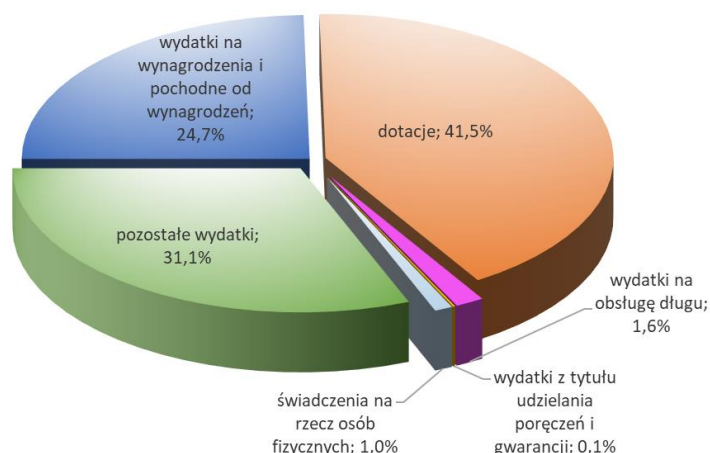
STRUKTURA WYDATKÓW WOJEWÓDZTW W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2022 r. (Min. Fin.)

Zrealizowane w 2022 r. wydatki majątkowe w wysokości 7 942 051 tys. zł, stanowiły 33,4% wydatków ogółem województw.

STRUKTURA WYDATKÓW BIEŻĄCYCH WOJEWÓDZTW W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2022 r. (Min. Fin.)

W strukturze wydatków bieżących największą pozycję stanowiły dotacje (41,5%), wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane (24,7%) oraz pozostałe wydatki (31,1%).

W grupie pozostałych wydatków znajdują się m.in. wydatki na zakup usług, materiałów, wyposażenia, usług remontowych, składki na ubezpieczenia zdrowotne i zakup energii.

Wydatki według ważniejszych rodzajów wydatków

Wykonanie, dynamikę oraz strukturę wydatków zrealizowanych przez województwa według głównych kierunków ich rozdysonowania prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Struktura	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł					
1	2	3	4	5	6	7
WYDATKI OGÓŁEM, z tego:	20 802 074	25 659 949	23 780 799	100,0	92,7	114,3
- Wydatki majątkowe	7 511 419	8 923 434	7 942 051	33,4	89,0	105,7
- w tym: inwestycyjne	7 097 420	8 383 524	7 409 591	31,2	88,4	104,4
- Wydatki bieżące, z tego:	13 290 654	16 736 515	15 838 748	66,6	94,6	119,2
- wynagrodzenia i składki od nich naliczane	3 419 403	4 069 715	3 906 467	16,4	96,0	114,2
- dotacje	5 519 922	6 748 958	6 569 326	27,6	97,3	119,0
- wydatki na obsługę długu	62 055	266 917	253 375	1,1	94,9	408,3
- wydatki z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji	14 636	21 867	18 926	0,1	86,5	129,3
- świadczenia na rzecz osób fizycznych	121 645	176 987	160 150	0,7	90,5	131,7
- pozostałe wydatki	4 152 993	5 452 071	4 930 505	20,7	90,4	118,7

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów województw za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

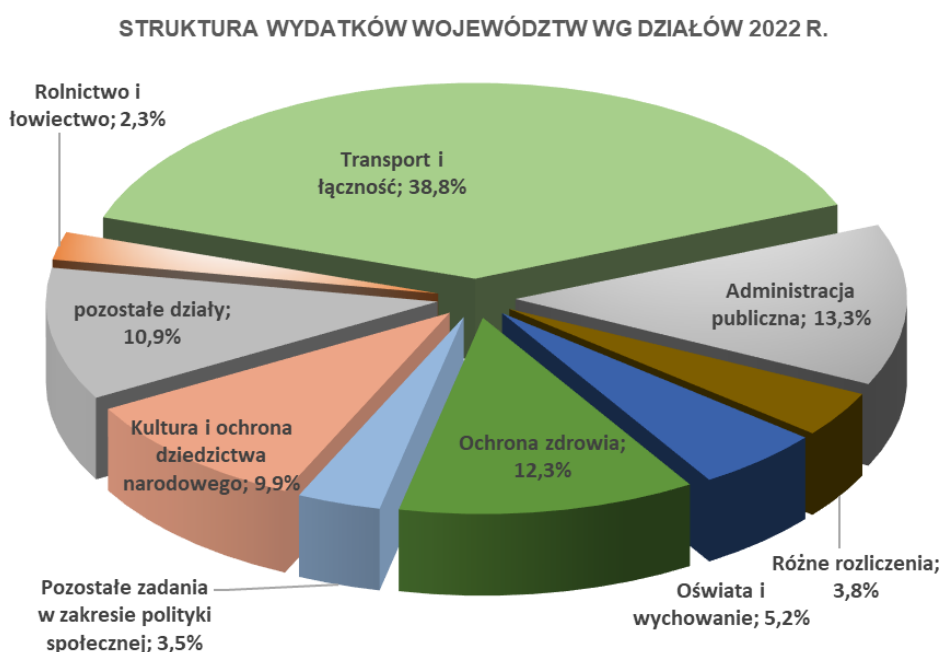
Wydatki ogółem województw zostały zrealizowane w wysokości 23 780 799 tys. zł, tj. 92,7% planu na 2022 r. i w porównaniu do 2021 r. wydatki ogółem były wyższe o 14,3%.

Plan wydatków bieżących został zrealizowany w 94,6%, a wydatków majątkowych w 89,0%. W porównaniu do 2021 r., wydatki bieżące były wyższe o 19,2%, a wydatki majątkowe były wyższe o 5,7%.

Największy wzrost wydatków w 2022 r., w porównaniu do 2021 r., odnotowano w wydatkach na obsługę długu – o 308,3%.

Wydatki według działów

Przeważająca część środków budżetowych przeznaczonych przez województwa na wydatki dotyczyła działów: Transport i łączność (38,8%), Administracja publiczna (13,3%), Ochrona zdrowia (12,3%), Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (9,9%), Oświata i wychowanie (5,2%), Różne rozliczenia (3,8%), Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (3,5%), oraz Rolnictwo i łowiectwo (2,3%). Łącznie, wydatki w tych działach stanowiły 89,1% wszystkich wydatków zrealizowanych przez województwa w 2022 r.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2022 r. (Min. Fin.)

Wykonanie oraz dynamikę wydatków zrealizowanych przez województwa według ważniejszych działów prezentuje poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
WYDATKI OGÓLEM, w tym:	20 802 073	25 659 949	23 780 799	92,7	114,3
Rolnictwo i łowiectwo	485 735	602 890	546 861	90,7	112,6
Transport i łączność	8 507 553	9 805 646	9 216 529	94,0	108,3
Administracja publiczna	2 320 110	3 423 890	3 165 230	92,4	136,4
Różne rozliczenia	648 235	1 097 976	899 631	81,9	138,8
Oświata i wychowanie	1 142 406	1 322 689	1 240 843	93,8	108,6
Ochrona zdrowia	2 673 796	3 122 899	2 923 932	93,6	109,4
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	788 323	918 607	822 970	89,6	104,4
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1 979 515	2 484 454	2 365 514	95,2	119,5

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Wydatki zrealizowane w dziale Rolnictwo i łowiectwo w 2022 r., były wyższe w porównaniu do 2021 r. o 12,6%, natomiast w dziale Oświata i wychowanie były wyższe o 8,6%. Wydatki w dziale Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego zostały zrealizowane w 95,2% planu, natomiast w dziale Transport i łączność w 94,0% planu.

W dziale Transport i łączność 50,7% stanowiły wydatki na drogi publiczne wojewódzkie, 34,8% na krajowe pasażerskie przewozy kolejowe, a 7,7% na krajowe pasażerskie przewozy autobusowe. Łącznie wydatki te stanowiły 93,2% wydatków w dziale Transport i łączność.

W dziale Administracja publiczna 77,0% wydatków stanowiły wydatki województw zrealizowane w rozdziale Urzędy marszałkowskie.

W dziale Oświata i wychowanie największy udział wydatków stanowiły wydatki poniesione w 2022 r. na doszkąlanie i doskonalenie nauczycieli (16,1%), na szkoły policealne (15,2%), na pozostałą działalność (14,8%) oraz biblioteki pedagogiczne (12,8%). Łącznie wydatki te stanowiły 58,8% wydatków w dziale Oświata i wychowanie.

W 2022 r. wzrost wydatków, w porównaniu do 2021 r., nastąpił w dziale Ochrona zdrowia o 9,4%. Najwyższe wydatki w tym dziale odnotowano w rozdziale Szpitale ogólne (46,6%), Staże i specjalizacje medyczne (18,7%) oraz Pozostała działalność (14,8%).

Wydatki w dziale Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, w porównaniu do 2021 r. zwiększyły się o 4,4%, a poniesione zostały głównie na realizację wydatków w rozdziałach Wojewódzkie urzędy pracy (49,1%) i Pozostała działalność (44,1%).

Wydatki w dziale Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego poniesione zostały w 2022 r. na muzea (27,5%) oraz teatry (27,3%).

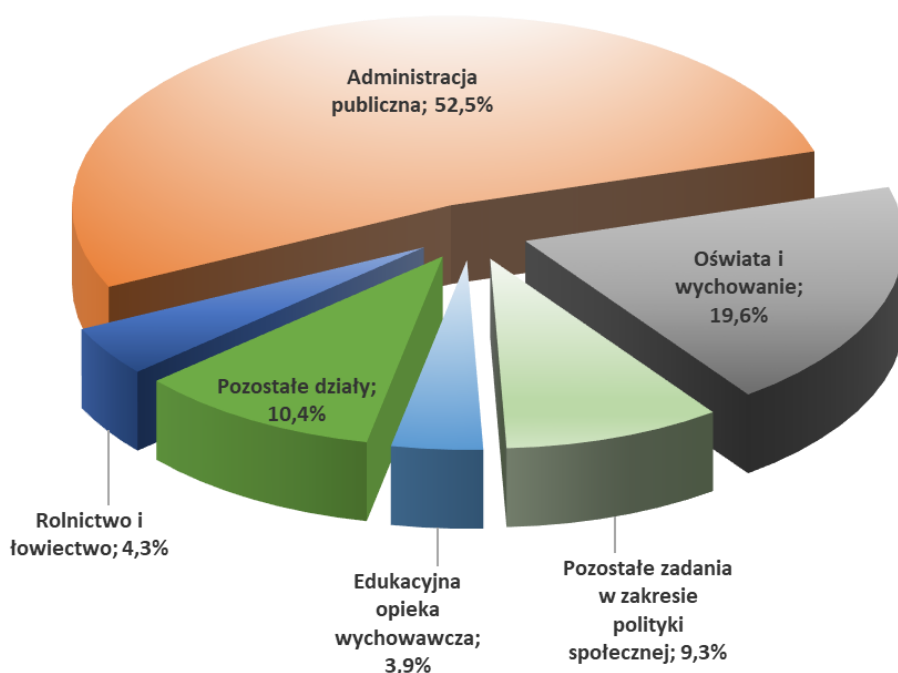
W 2022 r. wpłat do budżetu państwa, z przeznaczeniem na część regionalną subwencji ogólnej, dokonywało województwo mazowieckie, które zrealizowało wpłaty w wysokości 884 999 tys. zł, tj. 100% kwoty zaplanowanej na rok 2022.

Wpłata województwa mazowieckiego stanowiła 98,7% wykonanych wydatków województw w dziale Różne rozliczenia.

Szczegółowe dane dotyczące wydatków województw według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane według działów

STRUKTURA WYDATKÓW NA WYNAGRODZENIA I SKŁADKI OD NICH NALICZANE WOJEWÓDZTW WG DZIAŁÓW W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2022 r. (Min. Fin.)

W strukturze wydatków na wynagrodzenia i składek od nich naliczanych najwyższy udział stanowiły wydatki w działach: Administracja publiczna, Oświata i wychowanie, Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, Rolnictwo i łowiectwo oraz Edukacyjna opieka wychowawcza. Łącznie w tych działach województwa wykonały 89,6% wszystkich wydatków na wynagrodzenia i składki od nich naliczane zrealizowanych przez województwa w 2022 r.

Wykonane wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane przez województwa według ważniejszych działów prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem, w tym:	3 419 403	4 069 715	3 906 467	96,0	114,2
Rolnictwo i łowiectwo	141 653	172 547	168 205	97,5	118,7
Administracja publiczna	1 483 435	2 124 313	2 052 245	96,6	138,3
Oświata i wychowanie	692 674	792 069	763 889	96,4	110,3
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	325 730	389 894	364 390	93,5	111,9
Edukacyjna opieka wychowawcza	137 458	159 726	153 428	96,1	111,6

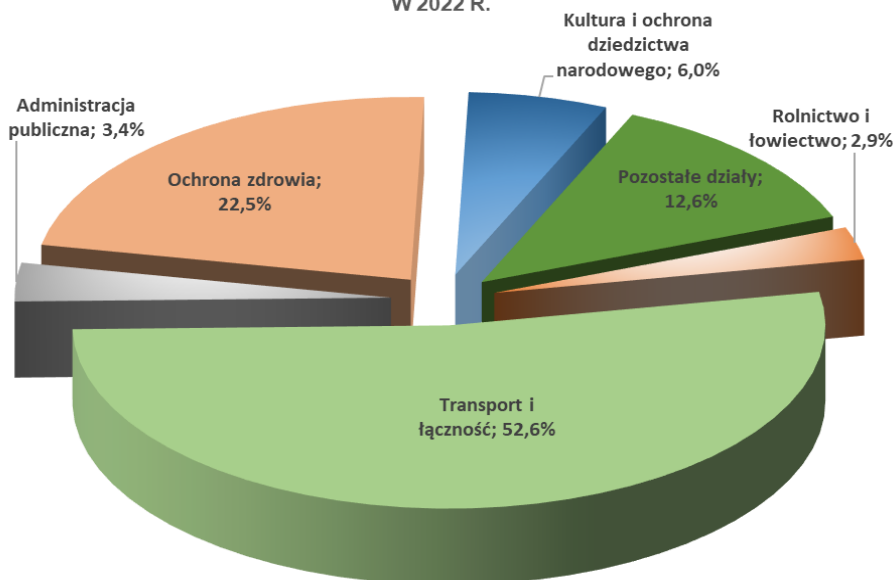
Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Szczegółowe dane dotyczące wydatków na wynagrodzenia i składek od nich naliczanych zrealizowanych przez województwa według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wydatki majątkowe według działów

Strukturę wydatków majątkowych województw w 2022 roku prezentuje poniższy wykres.

STRUKTURA WYDATKÓW MAJĄTKOWYCH WOJEWÓDZTW WG DZIAŁÓW
W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2022 r. (Min. Fin.)

Przeważająca część środków budżetowych przeznaczonych przez województwa na wydatki majątkowe dotyczyła działań: Transport i łączność (52,6%), Ochrona zdrowia (22,5%), Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (6,0%), Administracja publiczna (3,4%) oraz Rolnictwo i łowiectwo (2,9%). Łącznie wydatki majątkowe w tych działach stanowiły 87,4% wydatków majątkowych zrealizowanych przez województwa w 2021 r.

Wykonanie oraz dynamikę wydatków majątkowych zrealizowanych przez województwa według ważniejszych działań prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
OGÓŁEM, w tym:	7 511 419	8 923 434	7 942 051	89,0	105,7
Rolnictwo i łowiectwo	214 581	267 672	228 383	85,3	106,4
Transport i łączność	4 098 504	4 609 051	4 174 783	90,6	101,9
Administracja publiczna	220 192	306 184	267 120	87,2	121,3
Ochrona zdrowia	1 686 275	1 929 818	1 789 953	92,8	106,1
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	361 406	582 679	474 272	81,4	131,2

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W porównaniu do 2021 r. największy wzrost wydatków majątkowych województw w 2022 r. odnotowuje się w dziale Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego o 31,2% oraz w dziale Administracja publiczna o 21,3%

Szczegółowe dane dotyczące wydatków majątkowych województw według działań przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Wydatki ogółem zrealizowane w 2022 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwach, według głównych kierunków ich rozdysponowania, przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Wydatki województw w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)	
	2021	2022
1	2	3
Wydatki ogółem, z tego:	543,63	624,49
Wydatki majątkowe	196,30	208,56
Wydatki bieżące	347,33	415,93

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Stan ludności według GUS na 31 grudnia 2021 r.

Wydatki ogółem województw wykonane w 2022 r., w przeliczeniu na 1 mieszkańca, w porównaniu do 2021 r., były wyższe o 14,9%. Wydatki majątkowe na 1 mieszkańca zwiększyły się o 6,2%, a wydatki bieżące wzrosły o 19,8%.

Wydatki według województw na 1 mieszkańca w 2022 r. ujęte zostały w tablicach załączonych do sprawozdania.

Wynik budżetów województw

W 2022 r. budżety wszystkich województw zamknęły się nadwyżką w łącznej wysokości 861 894 tys. zł, przy planowanym deficycie 856 494 tys. zł.

W 2022 r. 6 województw zamknęło budżet deficytem, który wyniósł 120 802 tys. zł, a 10 województw zamknęło swoje budżety nadwyżką na łączną kwotę 982 695 tys. zł.

Liczbę województw, według relacji wyniku do dochodów zrealizowanych w 2022 r. przedstawia poniższa tablica:

Wyszczególnienie	Relacja wyniku do dochodów województw					
	Razem	poniżej 5%	5-10%	10-15%	15-20%	powyżej 20%
Województwa z deficytem budżetowym	6	6	0	0	0	0
Województwa z nadwyżką budżetową	10	6	1	2	1	0

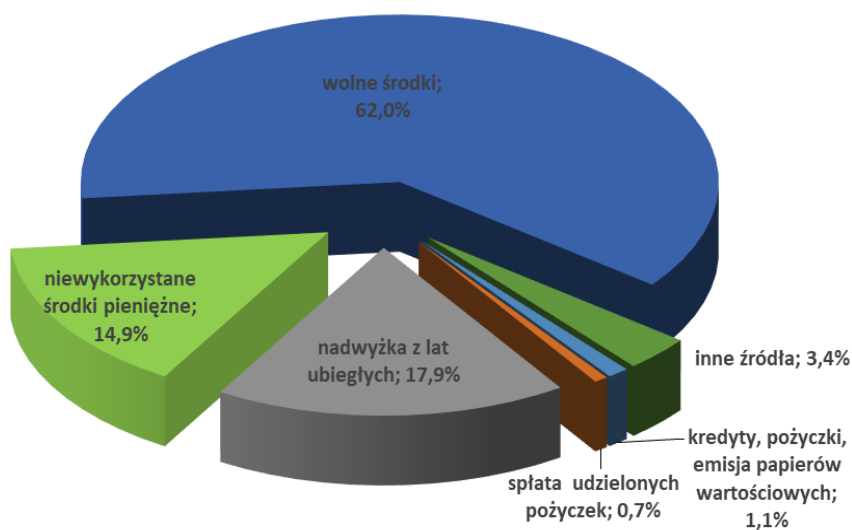
Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2022 r. (Min. Fin.)

Przychody i rozchody budżetów województw

Województwa w 2022 r. zrealizowały przychody w łącznej wysokości 4 431 595 tys. zł, natomiast rozchody w łącznej kwocie 1 093 303 tys. zł.

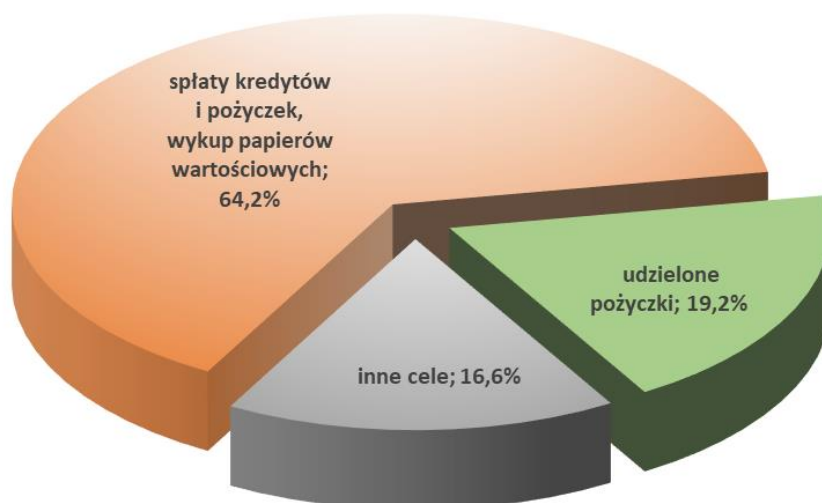
W przychodach województw w 2022 r. wolne środki stanowiły 62,0%, nadwyżka z lat ubiegłych 17,9%, niewykorzystane środki pieniężne, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 8 ustawy o finansach publicznych 14,9%, inne źródła 3,4%, przychody z tytułu kredytów, pożyczek i emisji papierów wartościowych 1,1%, oraz spłata udzielonych pożyczek 0,7% ogółu przychodów.

STRUKTURA PRZYCHODÓW WOJEWÓDZTW W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów województw za 2022 r. (Min. Fin.)

STRUKTURA ROZCHODÓW WOJEWÓDZTW W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów województw za 2022 r. (Min. Fin.)

W rozchodach województw największy udział miały spłaty kredytów i pożyczek, wykup papierów wartościowych, które stanowiły 64,2% rozchodów ogółem.

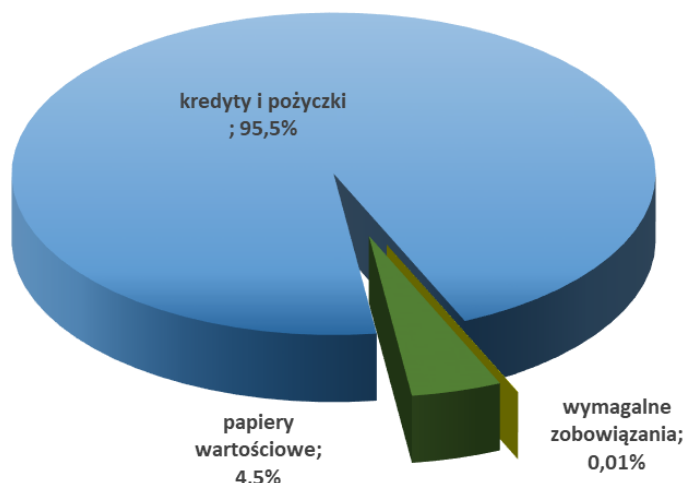
W 2022 r. przychody województw z tytułu kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych wyniosły 48 000 tys. zł, natomiast rozchody z tytułu spłaty kredytów i pożyczek oraz wykupu papierów wartościowych wyniosły 701 387 tys. zł.

Zobowiązania według tytułów dłużnych województw

W 2022 r. zadłużenie ogółem województw wyniosło 5 072 046 tys. zł.

W 2022 r. w strukturze zobowiązań województw udział kredytów i pożyczek wyniósł 95,5%, udział papierów wartościowych – 4,5% a udział zobowiązań wymagalnych – 0,01%.

STRUKTURA ZOBOWIĄZAŃ WOJEWÓDZTW W 2022 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2022 r. (Min. Fin.)

Zobowiązania województw według tytułów dłużnych zostały przedstawione poniżej.

Wyszczególnienie	Zobowiązania województw według tytułów dłużnych		
	2021	2022	Dynamika (3:2)
	tys. zł		%
1	2	3	4
Zobowiązania województw według tytułów dłużnych ogółem, z tego:	5 686 343	5 072 046	89,2
Papiery wartościowe	232 750	229 950	98,8
w tym: długoterminowe	232 750	229 950	98,8
Kredyty i pożyczki	5 452 560	4 841 599	88,8
w tym: długoterminowe	5 452 560	4 841 599	88,8
Wymagalne zobowiązania	1 033	497	48,1
w tym z tytułu: dostaw towarów i usług	742	223	30,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania województw za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W 2022 r., w porównaniu do 2021 r., poziom zadłużenia ogółem województw zmniejszył się o 10,8%. Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek zmniejszyły się o 11,2%, natomiast udział papierów wartościowych zmniejszył się o 1,2%. W 2022 r. zmniejszył się udział

zobowiązań wymagalnych w strukturze zobowiązań ogółem. Kwota zobowiązań wymagalnych, z 1 033 tys. zł w 2021 r., zmniejszyła się do 497 tys. zł w 2022 r.

Udział zadłużenia województw w wykonanych dochodach ogółem województw zmniejszył się z 24,9% w 2021 r. do 20,6% w 2022 r.

Udział zadłużenia województw po wyłączeniu zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych w wykonanych dochodach ogółem wyniósł 19,1%.

Liczba województw wg relacji zadłużenia po wyłączeniu zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych do wykonanych dochodów tych jednostek.

Lata	Liczba jednostek								
	OGÓŁEM	Zadłużonych	Poniżej 10%	10%-20%	20%-30%	30%-40%	40%-50%	50%-60%	Powyżej 60%
2021	16	16	3	5	2	4	2	0	0
2022	16	16	3	7	2	4	0	0	0

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów województw za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych województw

W 2022 r. działalność w formie samorządowego zakładu budżetowego prowadziły 3 województwa (lubuskie, mazowieckie i zachodniopomorskie).

Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych województw w 2022 roku przedstawiały się następująco:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Przychody	35 009	43 937	41 604	94,7	118,8
w tym: dotacje z budżetu	5 162	6 293	6 041	96,0	117,0
Koszty	35 032	43 551	40 646	93,3	116,0
Podatek dochodowy od osób prawnych	9	0	36	-	400,0
Wpłaty do budżetu województw	17	0	292	-	1717,6

Źródło: Sprawozdania roczne województw z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Przychody wojewódzkich samorządowych zakładów budżetowych w 2022 r. wyniosły 41 604 tys. zł, w tym dotacje z budżetu – 6 041 tys. zł.

W 2022 r., w porównaniu do 2021 r., przychody samorządowych zakładów budżetowych w województwach były wyższe o 18,8%, natomiast dotacje z budżetów województw były wyższe o 17,0%.

Koszty samorządowych zakładów budżetowych w województwach wyniosły 40 646 tys. zł i były wyższe o 16,0% od kosztów poniesionych w 2021 r.

Wojewódzkie samorządowe zakłady budżetowe dokonały w 2022 r. wpłat nadwyżki środków obrotowych do budżetu w kwocie 292 tys. zł.

W 2022 r. samorządowe zakłady budżetowe w województwach realizowały zadania z zakresu określonego w działach: Rolnictwo i łowiectwo (58,2% przychodów ogółem), Kultura fizyczna (35,9% przychodów ogółem) oraz Transport i łączność (5,7% przychodów ogółem).

Przychody wojewódzkich samorządowych zakładów budżetowych wg działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem w tym:	35 009	43 937	41 604	94,5	118,6
Rolnictwo i łowiectwo	22 892	27 113	24 217	89,3	105,8
Kultura fizyczna	10 266	14 688	14 956	101,8	145,7
Transport i łączność	1 851	2 135	2 362	110,6	127,6

Źródło: Sprawozdania roczne województw z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

W strukturze kosztów największy udział stanowiły koszty poniesione w dziale Rolnictwo i łowiectwo (59,6% kosztów), Kultura fizyczna (35,4%) i Administracja publiczna (4,7%).

Koszty wojewódzkich samorządowych zakładów budżetowych wg działów:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem w tym:	35 032	43 551	40 646	93,1	116,0
Rolnictwo i łowiectwo	22 869	26 727	24 214	90,6	105,9
Kultura fizyczna	10 338	14 688	14 383	97,9	139,1
Administracja publiczna	-	2 080	1 906	91,6	-

Źródło: Sprawozdania roczne województw z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

Stan środków obrotowych samorządowych zakładów budżetowych województw zwiększył się z 161 tys. zł na początku roku do 792 tys. zł na koniec 2022 r.

Wydzielony rachunek dochodów jednostek budżetowych województw

W ramach wydzielonego rachunku dochodów, o którym mowa w art. 223 ustawy o finansach publicznych województwa zrealizowały w 2022 r. dochody w wysokości 27 693 tys. zł, stanowiące 81,6% planu.

Dochody i wydatki na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody	20 516	33 939	27 693	81,6	135,0
Wydatki	20 657	34 267	27 023	78,9	130,8
w tym : wpłaty do budżetu	1 052	518	900	173,7	85,6

Źródło: Sprawozdania roczne województw z wykonania dochodów i wydatków na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust.1 ustawy o finansach publicznych za 2021 r. i za 2022 r. (Min. Fin)

Zrealizowane wydatki wyniosły 27 023 tys. zł i były niższe o 21,1% niż planowano, natomiast dokonane wpłaty do budżetu województw stanowiły 173,7% kwoty planowanej na 2022 r.

W 2022 r. wykonane wydatki były wyższe o 30,8%, w porównaniu do 2021 r., natomiast wpłaty do budżetów województw były niższe o 14,4%.

Stan środków pieniężnych na wydzielonym rachunku dochodów na początku 2022 r. wynosił 689 tys. zł i zwiększył się na koniec 2022 r. do kwoty 1 359 tys. zł (tj. o 97,2%).

VI. Zbiorcze informacje dotyczące środków na realizację projektów i programów realizowanych z udziałem środków z Unii Europejskiej, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, środków z budżetu państwa na współfinansowanie oraz płatności z budżetu środków europejskich.

Zgodnie z ustawą z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, dochodami tych jednostek mogą być, między innymi, środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej.

Ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, umożliwiają jednostkom samorządu terytorialnego również uzyskanie dofinansowania ich wkładu własnego ze środków budżetu państwa, co jest wymagane przy realizacji projektów finansowanych z udziałem środków unijnych.

Na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, środki przeznaczone na realizację programów operacyjnych w części odpowiadającej wkładowi środków europejskich stanowią w budżecie państwa odrębną część pn. budżet środków europejskich, z którego wydatki realizowane są w formie płatności. Wydatki dokonywane w ramach płatności są klasyfikowane w podziale na części, działy, rozdziały i paragrafy klasyfikacji budżetowej. Za obsługę płatności w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich odpowiada minister właściwy do spraw finansów publicznych w imieniu którego, obsługę bankową płatności prowadzi Bank Gospodarstwa Krajowego w ramach umowy rachunku bankowego. Podkreślić należy, że środki ujęte w budżecie środków europejskich są środkami publicznymi, które mogą być wykorzystane wyłącznie na cele określone w umowach międzynarodowych lub wskazane przez ich dawcę. Wydatki finansowane przy udziale tych środków muszą być dokonywane zgodnie z procedurami określonymi w umowie międzynarodowej lub innymi procedurami obowiązującymi przy ich wykorzystaniu (art. 184 ust. 1 ustawy o finansach publicznych).

Natomiast część środków odpowiadająca wkładowi krajowemu, jest przekazywana w formie dotacji celowej. Zatem od 1 stycznia 2010 r. dofinansowanie dokonywane jest w dwóch formach, tj. płatności i współfinansowania przekazywanego z budżetu państwa w formie dotacji celowej, w związku z tym otrzymane dofinansowanie beneficjent wydatkuje i rozlicza w trybie przewidzianym dla danej formy dofinansowania.

Ze sprawozdań rocznych z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2022 r. wynika, iż dochody jednostek samorządu terytorialnego z tytułu środków, na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków

funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE, a także finansowanie i współfinansowanie programów ze środków bezzwrotnych pochodzących z Unii Europejskiej oraz na realizację płatności, których źródłem jest budżet środków europejskich, wyniosły 16 705 321 tys. zł, co stanowiło 83,3% ich planu rocznego (20 048 602 tys. zł), z tego:

- środki Unii Europejskiej¹⁵ – 1 859 837 tys. zł, co stanowiło 88,9% planu,
- płatności z budżetu środków europejskich¹⁶ – 13 360 522 tys. zł, co stanowiło 82,2% planu,
- środki budżetu państwa lub inne, przekazane jako współfinansowanie programów i projektów realizowanych z udziałem środków z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności UE i innych środków bezzwrotnych oraz na współfinansowanie realizacji programów i projektów finansowanych z udziałem środków europejskich¹⁷ – 1 484 962 tys. zł, co stanowiło 87,3% planu.

Wysokość dochodów i wydatków jednostek samorządu terytorialnego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych, na tle zrealizowanych dochodów i wydatków ogółem tych jednostek, prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	w tys. zł			%	
1	2	3	4	5	6
Dochody ogółem	333 409 106	354 622 330	345 672 943	97,5	103,7
w tym:					
- środki z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych ¹	1 433 200	2 091 303	1 859 837	88,9	129,8
- płatności w zakresie budżetu środków europejskich ²	12 482 300	16 255 813	13 360 522	82,2	107,0
- środki z budżetu państwa lub inne na współfinansowanie programów i projektów unijnych ³	1 526 674	1 701 486	1 484 962	87,3	97,3
Wydatki ogółem	315 967 268	387 505 961	353 852 756	91,3	112,0
w tym:					
- środki z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych oraz płatności w zakresie budżetu środków europejskich	14 317 381	17 486 083	14 203 949	81,2	99,2
- w tym: płatności w zakresie budżetu środków europejskich ¹⁸	12 382 928	x	12 272 922	-	99,1
- środki z budżetu państwa lub inne na współfinansowanie programów i projektów unijnych	7 343 936	8 342 446	6 873 520	82,4	93,6

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2021 r. i 2022 r. (Min. Fin.)

¹⁵ Uwzględniono dochody jst klasyfikowane z czwartą cyfrą paragrafów 1, 5 i 8

¹⁶ Uwzględniono dochody jst klasyfikowane z czwartą cyfrą paragrafu 7

¹⁷ Uwzględniono dochody jst klasyfikowane z czwartą cyfrą paragrafu 2, 6 i 9.

¹⁸ Z uwagi na zastosowanie przez 57 jednostek samorządu terytorialnego uproszczonych zasad planowania wydatków budżetowych nie ma możliwości wyodrębnienia planu wydatków na płatności w zakresie budżetu środków europejskich

Z otrzymanej przez jednostki samorządu terytorialnego kwoty 16 705 321 tys. zł na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE, a także na finansowanie wydatków, których źródłem jest budżet środków europejskich przeznaczono dla:

- gmin 6 123 571 tys. zł, tj. 36,7%,
- powiatów 1 313 953 tys. zł, tj. 7,9%,
- miast na prawach powiatu 4 567 330 tys. zł, tj. 27,3%,
- województw 4 700 467 tys. zł, tj. 28,1%.

W relacji do wykonanych dochodów ogółem poszczególnych rodzajów jednostek samorządu terytorialnego, ww. dochody stanowiły:

- w gminach - 3,6%,
- w powiatach - 3,4%,
- w miastach na prawach powiatu - 4,1%,
- w województwach - 19,1%.

W 2022 r., w związku z realizacją programów i projektów unijnych, wydatki jednostek samorządu terytorialnego wyniosły 21 077 469 tys. zł, co stanowiło 81,6% ich rocznego planu, z tego:

- wydatki na finansowanie programów i projektów ze środków UE oraz w ramach płatności budżetu środków europejskich – 14 203 949 tys. zł, tj. 81,2% planu, z czego:
- wydatki w ramach płatności budżetu środków europejskich - 12 272 922 tys. zł,
- wydatki na finansowanie programów i projektów ze środków UE – 1 931 027 tys. zł,
- wydatki na współfinansowanie programów i projektów unijnych, stanowiące krajowy wkład publiczny - 6 873 520 tys. zł, tj. 82,4% planu.

Z wykazanej wyżej kwoty wydatków 21 077 469 tys. zł, przypadają na:

- gminy 7 822 433 tys. zł, tj. 37,1%,
- powiaty 1 513 251 tys. zł, tj. 7,2%,
- miasta na prawach powiatu 6 279 733 tys. zł, tj. 29,8%,
- województwa 5 462 052 tys. zł, tj. 25,9%.

W 2022 r. wydatki samorządów w ramach płatności budżetu środków europejskich stanowiły 12 272 922 tys. zł, z tego:

- wydatki gmin 4 922 490 tys. zł, tj. 40,1%,
- wydatki powiatów 867 353 tys. zł, tj. 7,1%,
- wydatki miast na prawach powiatu 3 606 203 tys. zł, tj. 29,4%,
- wydatki województw 2 876 875 tys. zł, tj. 23,4%.

Wydatki jednostek samorządu terytorialnego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów realizowanych w 2022 r. z udziałem środków Unii Europejskiej według działów zawiera poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Wykonanie 2021	Plan (po zmianach) 2022	Wykonanie 2022	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
WYDATKI OGÓŁEM	21 661 317	25 828 529	21 077 469	81,6	100,0	97,3
w tym:						
Rolnictwo i łowiectwo	1 053 415	1 360 437	1 108 504	81,5	5,3	105,2
Przetwórstwo przemysłowe	259 652	256 428	210 988	82,3	1,0	81,3
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	71 931	83 386	63 704	76,4	0,3	88,6
Transport i łączność	8 044 702	8 219 025	7 149 381	87,0	33,9	88,9
Turystyka	386 397	420 874	327 566	77,8	1,6	84,8
Gospodarka mieszkaniowa	822 277	1 007 886	777 803	77,2	3,7	94,6
Działalność usługowa	400 880	322 999	278 592	86,3	1,3	69,5
Informatyka	120 340	238 814	173 506	72,7	0,8	144,2
Administracja publiczna	1 160 301	2 123 217	1 680 512	79,1	8,0	144,8
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	63 507	78 222	60 408	77,2	0,3	95,1
Oświata i wychowanie	1 962 391	2 712 883	2 124 125	78,3	10,1	108,2
Ochrona zdrowia	1 012 173	862 856	728 505	84,4	3,5	72,0
Pomoc społeczna	626 083	673 558	534 600	79,4	2,5	85,4
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	1 052 183	1 567 114	1 289 747	82,3	6,1	122,6
Edukacyjna opieka wychowawcza	133 407	118 516	95 828	80,9	0,5	71,8
Rodzina	212 994	245 104	197 817	80,7	0,9	92,9
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2 982 303	3 818 109	2 893 339	75,8	13,7	97,0
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1 014 194	1 262 517	1 039 907	82,4	4,9	102,5
Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	35 749	83 794	51 910	61,9	0,2	145,2
Kultura fizyczna	209 903	298 068	250 365	84,0	1,2	119,3

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2021 r. i 2022 r. (Min.Fin.)

W strukturze wydatków dominowały – stanowiąc nieco ponad 47,6% - wydatki na zadania zrealizowane w ramach działów: Transport i łączność oraz Gospodarka komunalna i ochrona środowiska na łączną kwotę 10 042 720 tys. zł. Ponadto, w działach Oświata i wychowanie, Administracja publiczna, Rolnictwo i łowiectwo oraz Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej wydatkowano łącznie 6 202 888 tys. zł, co stanowiło 29,4% wydatków.

VII. Zbiorcze wykonanie budżetów związków jednostek samorządu terytorialnego

Według danych, wykazanych w sprawozdaniach budżetowych związków jednostek samorządu terytorialnego, utworzonych na podstawie uchwał organów stanowiących gmin i powiatów wynika, że związki zaplanowały na 2022 r. deficyt w wysokości 124 150 tys. zł, zaś w konsekwencji, w wyniku wykonania swoich budżetów osiągnęły nadwyżkę w kwocie 81 664 tys. zł.

Dochody ogółem zrealizowane przez związki w 2022 r. wynosiły 1 965 941 tys. zł, co stanowi 94,4% kwot zaplanowanych na ten rok. Dochody własne wykonane zostały w kwocie 1 789 015 tys. zł, co stanowiło 97,2% planu rocznego, zaś dotacje w kwocie 176 926 tys. zł, co stanowiło 73,1% planu. W 2022 r. porównaniu do 2021 r. dochody ogółem związków jednostek samorządu terytorialnego zwiększyły się o 5,6%. W strukturze dochodów ogółem związków, dochody własne stanowiły 91,0%, natomiast dotacje 9,0%. Głównymi źródłami dochodów własnych związków były wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw (pochodzące praktycznie w całości z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi) wykonane w wysokości 815 072 tys. zł i stanowiące 45,6% dochodów własnych oraz wpływy z wpłat gmin i powiatów na rzecz związków wykonane w wysokości 314 571 tys. zł (17,6% dochodów własnych).

Wydatki ogółem, wykonane w kwocie 1 884 277 tys. zł, stanowiły 85,4% kwoty planowanej na 2022 r., przy czym wydatki majątkowe zostały zrealizowane w wysokości 311 608 tys. zł, tj. 72,3% planu rocznego, zaś wydatki bieżące w kwocie 1 572 669 tys. zł, tj. 88,6% planu. W strukturze wydatków ogółem wydatki majątkowe stanowiły 16,5%, natomiast wydatki bieżące 83,5%.

Stan zadłużenia związków jednostek samorządu terytorialnego na koniec 2022 r. wyniósł 302 179 tys. zł. Zadłużenie związków jednostek samorządu terytorialnego w 2022 r. zwiększyło się o 3,3% w porównaniu do zadłużenia w 2021 r. Udział zadłużenia związków jednostek samorządu terytorialnego w ich wykonanych dochodach ogółem wynosił 15,4% i był niższy o 0,3 punktu procentowego niż w 2021 r.

W 2022 r. 9 związków prowadziło działalność w formach samorządowego zakładu budżetowego. Przychody zakładów budżetowych prowadzonych przez związki zostały zrealizowane w kwocie 48 217 tys. zł (98,8% kwoty planowanej).

Koszty zakładów budżetowych prowadzonych przez związki wyniosły 46 538 tys. zł (niższe od planu o 4,7%), a wpłaty do budżetu wyniosły 1 328 tys. zł. Stan środków obrotowych zwiększył się z 3 401 tys. zł na początku 2022 r. do 3 985 tys. zł na koniec roku.

Działalność związków w ramach samorządowych zakładów budżetowych była prowadzona w dziale 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska, w dziale 400 – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną i gaz oraz w dziale 010 – Rolnictwo i łowiectwo.

VIII. Zbiorcze wykonanie budżetu związku metropolitalnego

W województwie śląskim działa utworzony w 2017 r. na podstawie ustawy związek metropolitalny pod nazwą „Górnośląsko – Zagłębiowska Metropolia”.

Związek metropolitalny samodzielnie prowadzi gospodarkę finansową na podstawie uchwały budżetowej.

Ze sprawozdania z wykonania budżetu związku metropolitalnego, wynika, że dochody związku w 2022 r. wyniosły 1 355 519 tys. zł, tj. 109,0% planu i były wyższe, w porównaniu do 2021 r., o 5,5%.

Dochody związku pochodziły głównie z tytułu:

- udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych w wysokości 346 894 tys. zł i stanowiły 25,6% dochodów ogółem,
- składek gmin tworzących związek metropolitalny w wysokości 559 832 tys. zł i stanowiły 41,3% dochodów ogółem,
- dotacji w wysokości 19 734 tys. zł i stanowiły 1,5% dochodów ogółem.

Ustawą z dnia 14 października 2021 r. o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz zmianie niektórych innych ustaw wprowadzono zmiany w systemie ustalania wysokości składek oraz dochodów związku metropolitalnego z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (analogiczne jak dla pozostałych jednostek samorządu terytorialnego).

Wydatki związku metropolitalnego w 2022 r. zostały zrealizowane w wysokości 1 298 359 tys. zł, tj. 90,3% planu i były wyższe, w porównaniu do 2021 r., o 23,9%.

Wydatki zostały przeznaczone w 3,4% na wydatki majątkowe i w 96,6% na wydatki bieżące. Wśród wydatków związku metropolitalnego największe wydatki poniesiono na lokalny transport zbiorowy (89,9%) oraz na funkcjonowanie urzędu metropolitalnego (4,8%).

Wynik budżetu związku metropolitalnego osiągnięty za 2022 r. był dodatni, wyniósł 57 160 tys. zł, co stanowi 4,2% uzyskanych dochodów.

Nadwyżka dochodów bieżących nad wydatkami bieżącymi związku metropolitalnego za 2022 r. wyniosła 94 634 tys. zł.

Spis tablic

- Tablica 1. Informacja z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 4 kwartały 2022 r.
- Tablica 2. Dochody, wydatki, wynik i zobowiązania jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca
- Tablica 3. Dochody jednostek samorządu terytorialnego według źródeł pochodzenia
- Tablica 4. Dochody jednostek samorządu terytorialnego według działów
- Tablica 5. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej jednostek samorządu terytorialnego według województw
- Tablica 6. Dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego według województw
- Tablica 7. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie porozumień z organami administracji rządowej według województw
- Tablica 8. Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich
- Tablica 9. Dotacje celowe jednostek samorządu terytorialnego przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich według działów
- Tablica 10. Dotacje celowe z budżetu państwa na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej jednostek samorządu terytorialnego według działów
- Tablica 11. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego według działów
- Tablica 12. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie porozumień z organami administracji rządowej według działów
- Tablica 13. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego według działów
- Tablica 14. Wydatki majątkowe i inwestycyjne jednostek samorządu terytorialnego według województw
- Tablica 15. Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych
- Tablica 16. Dochody i wydatki na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych
- Tablica 17. Informacja z wykonania budżetów gmin za 4 kwartały 2022 r.
- Tablica 18. Informacja z wykonania budżetów gmin miejskich za 4 kwartały 2022 r.
- Tablica 19. Informacja z wykonania budżetów gmin wiejskich za 4 kwartały 2022 r.
- Tablica 20. Informacja z wykonania budżetów gmin miejsko – wiejskich za 4 kwartały 2022 r.
- Tablica 21. Dochody, wydatki, wyniki zobowiązania gmin na 1 mieszkańca według województw

- Tablica 22. Zestawienie dochodów, wydatków, wyniku oraz zobowiązań gmin według województw
- Tablica 23. Dochody gmin według źródeł pochodzenia
- Tablica 24. Dochody gmin według działów
- Tablica 25. Zestawienie wykonania części oświatowej subwencji ogólnej, dotacji celowych dla gmin w dziale 801 - Oświata i wychowanie oraz 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza (w układzie wojewódzkim)
- Tablica 26. Zestawienie wykonania wydatków gmin w dziale 801 - Oświata i wychowanie oraz 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza (w układzie wojewódzkim)
- Tablica 27. Zestawienie środków przekazanych gminom w roku 2022 ze środków rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego
- Tablica 28. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej gmin według województw
- Tablica 29. Dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych gmin według województw
- Tablica 30. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań realizowanych przez gminy na podstawie porozumień z organami administracji rządowej według województw
- Tablica 31. Dotacje celowe gmin przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich według działów
- Tablica 32. Dotacje celowe z budżetu państwa na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej gmin według działów
- Tablica 33. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych gmin według działów
- Tablica 34. Wydatki gmin według działów i rodzajów
- Tablica 35. Wydatki gmin wiejskich według działów i rodzajów
- Tablica 36. Zestawienie wykonania wydatków, wydatków bieżących oraz wydatków majątkowych w dziale 750 – Administracja publiczna w gminach według województw
- Tablica 37. Wydatki majątkowe i inwestycyjne gmin według województw
- Tablica 38. Informacja z wykonania budżetów powiatów za 4 kwartały 2022 r.
- Tablica 39. Dochody, wydatki, wynik i zobowiązania powiatów na 1 mieszkańca według województw
- Tablica 40. Dochody powiatów według źródeł pochodzenia
- Tablica 41. Dochody powiatów według działów
- Tablica 42. Zestawienie dochodów, wydatków, wyniku oraz zobowiązań w poszczególnych powiatach
- Tablica 43. Zestawienie wykonania części oświatowej subwencji ogólnej, dotacji celowych powiatów w dziale 801 - Oświata i wychowanie oraz 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza

- Tablica 44. Zestawienie wykonania wydatków powiatów w dziale 801 - Oświata i wychowanie oraz 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza
- Tablica 45. Zestawienie środków przekazanych powiatom w roku 2022 ze środków rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego
- Tablica 46. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej powiatów według województw
- Tablica 47. Dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych powiatów według województw
- Tablica 48. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań realizowanych przez powiaty na podstawie porozumień z organami administracji rządowej według województw
- Tablica 49. Dotacje celowe powiatów przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich według działów
- Tablica 50. Dotacje celowe z budżetu państwa na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej powiatów według działów
- Tablica 51. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych powiatów według działów
- Tablica 52. Zestawienie wykonania wydatków, wydatków bieżących oraz wydatków majątkowych w dziale 750 – Administracja publiczna w poszczególnych powiatach
- Tablica 53. Wydatki majątkowe i inwestycyjne powiatów według województw
- Tablica 54. Wydatki powiatów według działów i rodzajów
- Tablica 55. Informacja z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 4 kwartały 2022 r.
- Tablica 56. Dochody, wydatki, wynik i zobowiązania miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca według województw
- Tablica 57. Dochody miast na prawach powiatu według źródeł pochodzenia
- Tablica 58. Dochody miast na prawach powiatu według działów
- Tablica 59. Zestawienie dochodów, wydatków, wyniku oraz zobowiązań w poszczególnych miastach na prawach powiatu
- Tablica 60. Zestawienie wykonania części oświatowej subwencji ogólnej, dotacji celowych miast na prawach powiatu w dziale 801 - Oświata i wychowanie oraz 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza
- Tablica 61. Zestawienie wykonania wydatków powiatów w dziale 801 - Oświata i wychowanie oraz 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza
- Tablica 62. Zestawienie środków przekazanych miastom na prawach powiatu w roku 2022 ze środków rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego
- Tablica 63. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej miast na prawach powiatu (część gminna) według województw

- Tablica 64. Dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych miast na prawach powiatu (część gminna) według województw
- Tablica 65. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań realizowanych przez miasta na prawach powiatu (część gminna) na podstawie porozumień z organami administracji rządowej według województw
- Tablica 66. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej miast na prawach powiatu (część powiatowa) według województw
- Tablica 67. Dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych miast na prawach powiatu (część powiatowa) według województw
- Tablica 68. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań realizowanych przez miasta na prawach powiatu (część powiatowa) na podstawie porozumień z organami administracji rządowej według województw
- Tablica 69. Dotacje celowe miast na prawach powiatu przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich według działów
- Tablica 70. Dotacje celowe z budżetu państwa na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej miast na prawach powiatu według działów
- Tablica 71. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych miast na prawach powiatu według działów
- Tablica 72. Wydatki miast na prawach powiatu według działów i rodzajów
- Tablica 73. Zestawienie wykonania wydatków, wydatków bieżących oraz wydatków majątkowych w dziale 750 – Administracja publiczna w poszczególnych miastach na prawach powiatu
- Tablica 74. Wydatki majątkowe i inwestycyjne miast na prawach powiatu według województw
- Tablica 75. Informacja z wykonania budżetów województw za 4 kwartały 2022 r.
- Tablica 76. Dochody, wydatki, wynik i zobowiązania województw na 1 mieszkańca
- Tablica 77. Zestawienie dochodów, wydatków, wyniku oraz zobowiązań w poszczególnych województwach
- Tablica 78. Dochody województw według źródeł pochodzenia
- Tablica 79. Dochody województw według działów
- Tablica 80. Zestawienie wykonania części oświatowej subwencji ogólnej, dotacji celowych województw w dziale 801 - Oświata i wychowanie oraz 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza
- Tablica 81. Zestawienie wykonania wydatków województw w dziale 801 – Oświata i wychowanie oraz 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza
- Tablica 82. Zestawienie środków przekazanych województwom w roku 2022 ze środków rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego
- Tablica 83. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej województw

- Tablica 84. Dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych województw
- Tablica 85. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań realizowanych przez województwa na podstawie porozumień z organami administracji rządowej
- Tablica 86. Dotacje celowe województw przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich według działów
- Tablica 87. Dotacje celowe z budżetu państwa na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej województw według działów
- Tablica 88. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych województw według działów
- Tablica 89. Wydatki województw według działów i rodzajów
- Tablica 90. Zestawienie wykonania wydatków, wydatków bieżących oraz wydatków majątkowych w dziale 750 – Administracja publiczna w poszczególnych województwach
- Tablica 91. Wydatki majątkowe i inwestycyjne województw
- Tablica 92. Informacja z wykonania budżetów związków jednostek samorządu terytorialnego za 4 kwartały 2022 r.
- Tablica 93. Informacja z wykonania budżetów związków jednostek samorządu terytorialnego za 4 kwartały 2022 rok Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia
- Tablica 94. Wykaz gmin dokonujących wpłat z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej w 2022 roku
- Tablica 95. Wykaz powiatów dokonujących wpłat z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej w 2022 roku
- Tablica 96. Wykaz miast na prawach powiatu dokonujących wpłat z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej w 2022 roku
- Tablica 97. Wykaz województw dokonujących wpłat z przeznaczeniem na część regionalną subwencji ogólnej w 2022 roku